

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก
ที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2558

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก
ที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
สสิธร พรเพทาย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก
ที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
สสิธร พรเพทาย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2558

สสิธรพรเพทาย. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อ
ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
อาจารย์ดร.ราชันย์ บุญธิมา,รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยาตันติผลาชีวะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จาก
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ
นักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556
โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ซึ่งได้มาจากการเลือกด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
มาจำนวน 15 คนเป็นกลุ่มทดลอง โดยมีเครื่องมือวิจัย แบบแผนการทดลองในครั้งนี้คือ แบบแผนการ
ทดลอง A-B-A โดยใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ ๆ และทุกสัปดาห์ที่ทำกิจกรรมชิ้นงานบันทึกของเด็กจะได้รับ
การประเมินความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการ
บันทึกและเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย
ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – way analysis of variance : repeated measure)และการทดสอบ
ค่าที (t – test for dependent samples)

ผลการวิจัย พบว่า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกข้อมูล
มีความสามารถในการเขียนทั้ง 6 ชั้น ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 โดยที่การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียน ก่อนการทดลอง กับระหว่างการจัดกิจกรรมในช่วง
สัปดาห์ที่ 6 จนถึงหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 – 12) มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นระหว่างการจัดกิจกรรมช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับ สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์
ที่ 4 กับ สัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

THE RESULT OF OUTDOOR LEARNING ACTIVITY WITH JOURNAL ON
WRITING ABILITY OF YOUNG CHILDREN.

AN ABSTRACT
BY
SASITORN PORNPAYTAIR

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
At Srinakharinwirot University
March 2015

Sasitorn Pornpaytair. (2014). *The Result of Outdoor Learning Activity with Journal on Writing Ability of Young Children*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Rachan Boontima, Asso. Prof. Kulaya Tantiphlachiva

The purpose of this research was to study the writing ability of young children obtained through outdoor learning activity with *Journal*. The sample used in this study consisted of fifteen boys and girls aged 4 – 5 years, in kindergarten 1 in the second semester of the academic year 2013 at Pibool Upphatham School. The research design was A-B-A. The experiment was carried within 12 weeks. The children's journals were evaluated with writing ability criteria. The instruments were the lesson plans of outdoor learning activity with journal and the writing ability scoring criteria for evaluating writing ability of young children, developed by the researcher. The data were analyzed and presented by One – Way Analysis of Variance : Repeated Measure and t-test (dependent).

The results revealed that there were significant difference at .01 level among those of preschool children's writing ability through outdoor learning activity with journal in each week. Therefore, it was found that there were significant more improvements of writing ability before and during outdoor learning activity with journal in week 6 and after the experiment (week 11 – week 12) at .05 level, whereas there were no significant improvements for those in week 3 – 4 and week 4 - 5.

ปรินญาณพนธ์
 เรื่อง
 ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อ
 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย
 ของ
 สสึธร พรเพทาย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
 ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
 วันที่เดือนพ.ศ. 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณพนธ์	คณะกรรมการสอบปากเปล่า
.....ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(อาจารย์ดร.ราชันย์ บุญธิมา)	(รองศาสตราจารย์ดร.สิริมาภิญาโนนตพงษ์)
.....ที่ปรึกษาร่วม	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดร.กุลยาตันติผลาชีวะ)	(อาจารย์ดร.ราชันย์ บุญธิมา)
	กรรมการ
	(รองศาสตราจารย์ดร.กุลยาตันติผลาชีวะ)
	กรรมการ
	(อาจารย์ดร.พัฒนา ชัชพงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากท่านอาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา ที่ปรึกษาหลักควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ดร.กุลยาตันติผลาชีวะ ที่ปรึกษาร่วมควบคุมปริญญานิพนธ์อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์รองศาสตราจารย์ดร.เยาวภาเดชะคุปต์ อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่มที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษาคำแนะนำพร้อมทั้งเสนอแนวคิดและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งมาโดยตลอด รวมทั้งกำลังใจที่ดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดร.สิริมาภิญโญอนันตพงษ์และอาจารย์ดร.พัฒนาชัยพงศ์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และภาควิชาอื่นๆ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านที่ได้อบรม สั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ที่ดี มีคุณค่า ยิ่งแก่ผู้วิจัย รวมถึงมอบกำลังใจที่ดีเสมอมาจนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา รวมทั้ง อาจารย์อ้อยทิพย์ หาญนาวิ อาจารย์บุญทิพา เตชะทรงคุณ อาจารย์พรทิพย์ ศิริชาติ อาจารย์กณิการ์ พงศ์พันธ์ สถาพร อาจารย์วันิดา คันธจันทร์อาจารย์สิรสา สุขคณะที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยในครั้งนี้อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์คุณครูสายชั้นปฐมวัย คุณครูพี่เลี้ยงรวมทั้งขอขอบใจนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ทำให้สำเร็จลุล่วงและประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณพ่อสมศักดิ์คุณแม่ณีภา นางสาวจากรุวรรณ นายจิระศักดิ์ นางสาววันดี พรเพทาย นายนิธินาถ หิรัญ นางสาวภาวิชัยพร จิตาภาธนวัฒน์ ที่ให้กำลังใจ สนับสนุนและเป็นแรงผลักดันให้สามารถฟันฝ่าอุปสรรคในการทำวิจัยได้สำเร็จลุล่วงอย่างเต็มภาคภูมิ

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้การศึกษา แก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณบูรพคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

สสิธร พรเพทาย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการค้นคว้า.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมุติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน.....	8
ทฤษฎีพัฒนาการเขียนของเด็ก.....	8
ความหมายและความสำคัญของภาษา.....	11
ความหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	12
ความสำคัญของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	13
จุดมุ่งหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	13
องค์ประกอบของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	14
ความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	15
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	16
ลักษณะและการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	18
การเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	21
การส่งเสริมพัฒนาการทางการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย.....	22
พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน.....	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน.....	29
การจัดประสบการณ์แบบนอกห้องเรียน.....	29
ความหมายของการศึกษานอกห้องเรียน.....	30
คุณค่าของการศึกษานอกห้องเรียน.....	30
ประเภทของการศึกษานอกห้องเรียน.....	31
ลำดับขั้นตอนในการศึกษานอกห้องเรียน.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก.....	34
ความหมายของการบันทึก.....	34
ความสำคัญและประโยชน์ของการบันทึก.....	36
ประเภทของการบันทึก.....	37
พัฒนาการเขียนบันทึกของเด็กปฐมวัย.....	38
ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการบันทึกของเด็กปฐมวัย.....	38
การส่งเสริมการบันทึกในเด็กปฐมวัย.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	49
ประชากร.....	49
กลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	49
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง.....	54
แบบแผนการทดลอง.....	54
ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง.....	54
วิธีดำเนินการทดลอง.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
5 สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	65
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	65
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	65
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	65
ประชากร.....	65
กลุ่มตัวอย่าง.....	65
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	66
อภิปรายผล.....	66
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	72
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	73
ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป.....	73
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก.....	81
ภาคผนวก ข.....	94
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	101

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	55
2 แสดงระยะเวลาการทดลอง.....	55
3 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถด้านการเขียน โดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ประกอบการบันทึก.....	60
4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ประกอบการบันทึกรวมทุกด้าน ($n = 15$)	61
5 การเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อ ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยรวม 6 ด้าน ($n = 15$)	62
6 สรุปผลการเปลี่ยนแปลงคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละชั้น พัฒนาการในระยะเวลาแต่ละสัปดาห์.....	63

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 การเกิดขึ้นซ้ำซ้อน.....	18
3 ขั้นตอนภาพอิสระ.....	19
4 ขั้นตอนคัดลอกตัวอักษร.....	19
5 ขั้นตอนเขียนตัวอักษรอย่างอิสระ.....	19
6 ขั้นตอนเขียนพยัญชนะหรือเขียนเป็นคำ.....	20
7 ภาพวาดของเด็กอายุ 2.5 ปี.....	39
8 ภาพวาดของเด็กอายุ 3 ปี.....	39
9 ภาพวาด “แม่ไปซื้อของ” ของเด็กอายุ 4 ปี.....	40
10 ภาพวาด “คน” ของเด็กอายุ 4 ปี.....	40
11 ภาพวาด “ฉันอยู่บนถนน” ของเด็กอายุ 5.5 ปี.....	41
12 ภาพวาด “คนอยู่ในสวนหย่อมโรงเรียน” ของเด็กอายุ 5 ปี.....	42
13 ภาพวาด “ครอบครัวของฉัน” ของเด็กอายุ 7 ปี.....	42
14 ภาพวาด “รถและตึก” ของเด็กอายุ 11 ปี.....	43
15 ตัวอย่างการเขียนบันทึก “การสังเกตกิ้งกือ” ของเด็กอายุ 5 ปี.....	46
16 กราฟเส้นแสดงการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวม ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงแปดปี เป็นช่วงระยะที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคมและบุคลิกภาพ เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่อยู่ในช่วงวัยแห่งพลังการเจริญเติบโตของงานของชีวิต (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2550: 1) ดังนั้นการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนและถือว่า “คน” คือทรัพยากรอันล้ำค่าของประเทศ ประเทศที่พัฒนาแล้วย่อมจะมีทรัพยากรที่มีคุณค่าทางด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และปรับสภาพของตนเองให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในโลกได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ การศึกษาก็เช่นกันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสังคมของประเทศอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศ วิทยาการและวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาทำให้ไทยต้องตื่นตัวและการศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์และมีทักษะในการพัฒนาตนเองให้เจริญงอกงาม สังคมปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้คนติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อมนุษย์มาก คือ ภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ก: 7) จะเห็นได้ว่า การพัฒนาทักษะทางภาษาต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในการจะพัฒนาไปพร้อมๆ กัน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2543: 50) เด็กปฐมวัยเป็นวัยอยู่ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะสำคัญที่สุดของการพัฒนาทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านภาษาเรียกได้ว่าเป็นวัยทองของภาษาพัฒนาการทางภาษาเจริญอย่างมากและเป็นวัยที่ถ้าได้รับการส่งเสริมภาษาอย่างดีแล้วจะทำให้การเรียนรู้ของเด็กทางภาษาพัฒนาไปอย่างรวดเร็วดังนั้นเด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อมๆ กัน

การเขียนนั้นเป็นทักษะหนึ่งที่เราควรให้เด็กได้รับการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนและถูกวิธีเนื่องจากทักษะการขีดเขียนเป็นขั้นพัฒนาการที่สำคัญของขั้นพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เพราะเด็กได้แสดงความคิดสะท้อนออกมาในรูปของการขีดเขียนจนถึงขั้นที่เขียนเป็นตัวหนังสือการขีดเขียนจะเริ่มตั้งแต่ 18 เดือนขึ้นไป จนกระทั่ง 4 ปี หรือ 5 ปี ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเด็ก โดยจะเริ่มจากการขีดเขียนแบบสะเปะสะปะ หรือขีดเขียนอย่างไม่มีความหมาย เมื่อถึงวัย 3 ขวบ เด็กจะเริ่มคล่องการขีดเขียนได้ (สายฤดี วรวิจิตร. 2523: 31) ดังนั้น การศึกษาปฐมวัยเป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณและมีการพัฒนาขึ้นโดยลำดับตามยุคสมัยขึ้นอยู่กับปรัชญาแนวคิด ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ผ่านมาของแต่ละประเทศได้ใช้เป็นดัชนีชี้วัดด้านการศึกษาว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงการพัฒนาและความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งการพัฒนาต้องเริ่มมาตั้งแต่ปฐมวัยและพัฒนาขึ้นตามลำดับ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้

“...การให้การศึกษาแก่เด็กต้องเริ่มตั้งแต่เกิดขึ้นต้นก็ต้องสอนให้รู้จักใช้วัยและประสาทส่วนต่างๆ ต้องคอยควบคุมฝึกหัดจนสามารถใช้วัยและประสาทส่วนนั้นๆ ทำกิจวัตรทั้งปวงของตนเองได้เมื่อสามารถทำกิจวัตรของตัวเองได้แล้วถัดมาก็ต้องสอนให้รู้จักทำการต่างๆ ให้รู้จักแสวงหาสิ่ง

ต่างๆ ตามที่ต้องการให้ได้มากขึ้น เพื่อให้ชีวิตมีความสุขมีความสบาย การให้การศึกษาขั้นนี้ ได้แก่ การฝึกกายให้มีความคล่องแคล่วชำนาญและสามารถในการปฏิบัติประกอบกับการสอนวิชาความรู้ต่างๆ อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพเลี้ยงตัว การให้การศึกษาอีกขั้นหนึ่ง คือการสอนและฝึกฝนให้เรียนรู้วิทยาการที่ก้าวหน้าขึ้นไปพร้อมทั้งการฝึกฝนให้รู้จักใช้เหตุผลสติปัญญาและหาหลักการของชีวิต เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามทั้งทางกายและทางความคิด ผู้ทำงานด้านการศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นพิเศษและได้รับความยกย่องสูงตลอดมา ในฐานะที่เป็นผู้ให้ชีวิตจิตใจตลอดจนความเจริญทุกอย่างแก่อนุชน.”

ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา วันจันทร์ ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ (อุดมพร อมรธรรม.2549: 29) จากพระบรมราชโองวาทที่พระราชทาน ทำให้ทราบถึงว่าการเรียนรู้ของเด็กในปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นเป็นพื้นฐานของความเจริญเติบโตและการเรียนรู้ เด็กในวัยนี้พร้อมแล้วที่จะเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 เด็กจะเรียนรู้โดยการซักถามและทดลองและมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา (พัชรี ผลโยธิน. 2543: 16)

ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาภาษาให้กับเด็ก จะต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนและที่สำคัญเด็กจะต้องรับรู้อย่างมีความสุข (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2540: 85) โดยครูจะต้องยอมรับความคิดเห็นซึ่งเด็กได้ถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้งความต้องการที่จะสื่อสารให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและการเขียนก็เป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออกเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลให้เด็กเป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรียภาพและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก (กรรณิการ์ พวงเกษม. 2532: 31) การส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนในเด็กปฐมวัยนั้น เด็กควรเรียนรู้ทักษะการเขียนอย่างมีความสุขและสนุกสนานการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนควรให้เป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติควรคำนึงว่าการสอนภาษาให้กับเด็กที่โรงเรียนควรสอนให้ง่ายเหมือนกับที่บ้าน ครูควรสอนเด็กในทิศทางตามธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเขา (อารี สันทรวี. 2535: 64) ชอมสกี (Chomsky) และเคนกู๊ดแมน (Ken Goodman) นักภาษาศาสตร์ทางด้านจิตวิทยามีความเชื่อว่าเด็กๆ มาโรงเรียนพร้อมกับความสามารถทางภาษาที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เด็กๆ เรียนรู้ภาษามาตั้งแต่เกิด พ่อ แม่เป็นสิ่งแวดล้อมทางด้านภาษาของเด็กฉะนั้นการสอนภาษาให้กับเด็กที่โรงเรียนควรเน้นเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ภาษาที่นำมาสอนต้องมีความหมายและการเรียนการสอนควรมีรากฐานมาจากสิ่งที่เป็นจริงสามารถสัมผัสได้นำไปใช้ได้จริง (บังอร พานทอง. 2540: 29-35) ดังนั้น การสอนเขียนในเด็กปฐมวัยควรที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้ตามธรรมชาติของพัฒนาการตามวัยอย่างมีความสุขตามกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยสอนภาษาที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

โดยธรรมชาติเด็กจะสนใจขีดเขียน ซึ่งสามารถสังเกตความสนใจนี้ได้จากการที่เด็กมักจะขีดเขียนเล่นลงสมุด หนังสือ และฝาผนังบ้าน เด็กสนใจขีดเขียนเพราะเด็กมีบางอย่างที่ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้ เด็กจะสังเกตธรรมชาติของการเขียนจากผู้ใหญ่ออบๆตัวที่ใช้การเขียนเพื่อสื่อสารและบันทึกความทรงจำ เช่น การบันทึก การจดรายการซื้อของ การเขียนประกาศ เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้การเขียนจึงเริ่มต้นตั้งแต่ที่บ้านก่อนที่เด็กจะไปโรงเรียนถ้าเด็กเข้าโรงเรียนและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นและท้าทายต่อการใช้ภาษาเขียนเพื่อสื่อความหมายสถานการณ์จริง (ทิตนา แชมมณี. 2536: 137) เด็กจะตระหนักว่าสัญลักษณ์และตัวอักษรสามารถถ่ายทอดความคิดได้และจะเรียนรู้การใช้ประโยชน์ของการเขียนเพื่อสนองความมุ่งหมายที่หลากหลาย เมื่อเด็กรู้ว่าเขาสามารถเขียนเพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้

เด็กจะเกิดแรงจูงใจและภาคภูมิใจ เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเขียน รักการเขียน มีความรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของเด็กเด็กจะเริ่มเข้าใจว่าในการสื่อความหมายกับผู้อื่นเขาควรใช้อักษรที่มีรูปและเสียงสอดคล้องกันในสายตาของผู้อื่น มิฉะนั้น สิ่งที่เขาเขียนจะไม่สื่อความหมายจุดนี้เองเด็กจะพยายามจำแนกและจดจำรูปตัวอักษรที่เห็นรอบๆตัวทำให้การเขียนของเขาพัฒนาใกล้เคียงกับการเขียนผู้ใหญ่มากขึ้น (ภาวิณี แสนทวีสุข. 2538: 2) แต่ในปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้เด็กเรียนเขียนอ่านหนังสืออย่างเด็กในระดับชั้นประถมศึกษา การฝึกทักษะการเขียนในลักษณะของการฝึกความพร้อมโดยการให้เด็กฝึกกล้ามเนื้อและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาด้วยการลากเส้นเสรี การลากเส้นตามรอย การลากเส้นตามแบบอย่าง การวาดภาพพระบายสี และวิธีการจับดินสอ ส่วนในด้านพฤติกรรมการสอนของครูนั้นจะให้เด็กลอกแบบจากกระดานดำหรือลากเส้นตามจุดประในสมุดแบบฝึกหัด โดยเน้นเด็กจำตัวอักษรและสะกดคำแบบเดียวกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา(บุษบง ต้นตึงค์. 2538: 141) บางครั้งการสอนเขียนให้แก่เด็กเริ่มเรียนจะเน้นการให้เด็กลอกแบบการเขียนที่ถูกต้องอย่างเข้มงวดกวดขัน โดยครูช่วยจับมือเด็กเขียนหรือให้เด็กคัดลอกคำที่เขียนผิดให้ถูกใหม่ซ้ำๆ เด็กจะกลัวการเขียนผิด ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าลองผิดลองถูก เด็กบางคนถึงกับร้องไห้เมื่อเขียนผิด (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ก: 7) จากสภาพดังกล่าว ครูควรพัฒนาความสามารถด้านการเขียนให้กับเด็กปฐมวัยและเปิดโอกาสให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายซึ่งต้องตอบสนองต่อพัฒนาการตามวัยของเด็กได้เป็นอย่างดี และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้นั้นครูควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้เตรียมเนื้อหาหรือประสบการณ์ให้เด็กค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (ภรณ์ คุรุตันนะ. 2523: 24) การหัดเขียนของเด็กควรเป็นการเขียนที่让孩子ได้ใช้ความสามารถในการขีดเขียนอย่างอิสระตามความสามารถของตัวเด็กเอง ไม่ใช่มุ่งแต่ให้เด็กคัดลอกตัวอักษรและท่องจำ เด็กควรที่จะมีสิทธิในการเรียนรู้การเขียนภาษาอย่างมีความสุขและสนุกสนาน สำหรับในการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ ควรจัดเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียน กิจกรรมหรือประสบการณ์ต้องหลากหลาย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้โดยผ่านการกระทำ และการสัมผัสวัสดุสิ่งของ ในการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาอย่างอิสระ สิริพรรณ ต้นตึงค์ (2545 : 13) กล่าวว่ากิจกรรมในการพัฒนาการเขียนต้องเป็นกิจกรรมการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ของตากับมือด้วย เช่นการวาดภาพ การระบายสี จะช่วยให้พัฒนาความสามารถในการเขียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการ เขียนที่ดีจะต้องมีการประสานกันอย่างดีระหว่างสายตา มือ การควบคุมกล้ามเนื้อเล็ก เช่น ในการวาดภาพของเด็ก ประกอบด้วยเส้นพื้นฐานที่นำไปสู่การเขียนตัวเลข และตัวหนังสือ ซึ่งการบันทึกเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมความสามารถในการเขียน และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในแต่ละครั้งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้ เกิดความรู้สึกระบรื่นสำเร็จ (Jackman. 1997: 190) สิ่งสำคัญของการบันทึกนั้นนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก คือ การฝึกให้เด็กมีการบันทึกข้อมูลจากสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือรู้ดูและคาร์เตอร์ (Norwood and Carter) ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ์. 2542: 3; อ้างอิงจาก Norwood; & Carter. 1994 กล่าวว่า การบันทึกข้อมูลสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็น การทบทวนหรือประเมินความคิดของเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้วการบันทึกจะช่วยให้เด็กได้เชื่อมโยง ตรวจสอบความคิดต่างๆ ที่ซับซ้อนในการเรียนช่วงหนึ่งและไตร่ตรองพิจารณาส่งสิ่งที่เรียนไป ประยุกต์ นับเป็นเครื่องมือที่เด็กทุกคนสามารถนำไปใช้พัฒนา

ทักษะการสื่อสารในทุกด้าน การส่งเสริมให้เด็ก ฝึกเขียนบันทึกต่างๆ ที่เหมาะสมเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนการสะสมความรู้และปลูกฝังนิสัยรักการเขียนให้เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ สำหรับรูปแบบการบันทึกอาจจะเขียนโดยการเขียนบรรยายวาดภาพตามความถนัดของเด็กโดยไม่ต้องคำนึงถึงรูปแบบการเขียน (สมชาย วรภิเษมสกุล. 2540: 103) สำหรับการบันทึกของเด็กปฐมวัย อาจจะเป็นในลักษณะของการขีดเส้นขยุกขยิก เขียนคำตามที่คิดขึ้นเอง การวาดภาพซึ่งจะสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ถ้าหากเด็กมีโอกาสขีดเขียนไปตามความสามารถของเขาโดยไม่มีการบังคับเป็นประจำทุกวันแล้วเด็กจะสามารถเขียนอักษรได้เองในที่สุด (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ; ธิดา พิทักษ์สินสุข. 2543: 85) ดังนั้นครู เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาภาษาให้กับเด็กนั้นจะต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนและที่สำคัญต้องรับรู้อย่างมีความสุขซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีความสนใจในการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนนอกชั้นเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมเด็กให้เกิดความรู้ และรู้สึกประสบความสำเร็จ (Jackman , 1997: 190) การเรียนนอกชั้นเรียนเพิ่มความสนใจให้กับเด็กในสิ่งที่เรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการเรียนรู้ที่คงทน (ธิดา พิทักษ์สินสุข , 2532 : 46) ซึ่งส่งผลให้สนุกกับการเขียน แนวคิดและหลักการที่กล่าวมานี้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียน ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจากความสนใจของผู้เรียน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านการเขียนจากการจดบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ มุ่งให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่หลากหลาย ครูมีบทบาทยอมรับความคิด การแสดงออกของผู้เรียน ช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านโดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการการเขียนของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมากน้อยเพียงใดและผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกเพื่อมาส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูปฐมวัยในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยโดยบูรณาการการเขียนกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก และเป็น การส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกเป็นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ทักษะ หรือสาระความรู้อื่นๆ ที่ต้องการต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุนะหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นจำนวนเด็กทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ เด็กปฐมวัยชาย - หญิงอายุนะหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือก มา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากมาจำนวน 15 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กชาย – หญิง อายุนะหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. **ความสามารถด้านการเขียน** หมายถึง การที่เด็กใช้สืลามือในการลากเส้นวาดแทนเขียนขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนการเขียน เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง จนถึงเขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นด้วยตนเอง ตามขั้นพัฒนาการทางด้านการเขียนของ ซูลส์บาย (Sulzby. 1985. อ้างอิงจาก Morrow.1993) ความสามารถในการเขียนในการศึกษาค้างนี้วัดโดยใช้แบบการประเมินความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. **กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก** หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อแสวงหาความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกครูจะสนทนากับเด็กตามหน่วยการเรียนรู้ที่ครูกำหนด ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

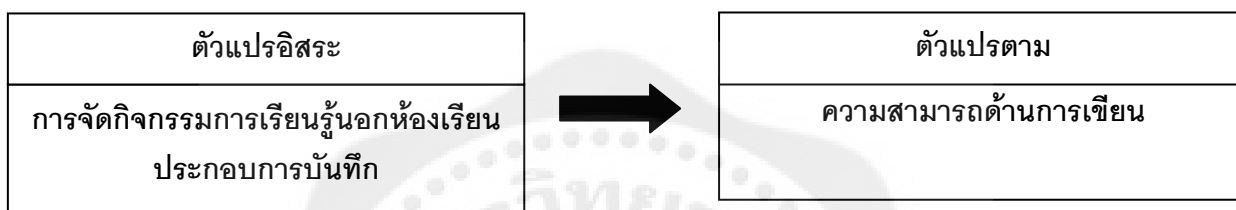
1. ขั้นเตรียม ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้และนำเด็กไปยังสถานที่ที่กำหนด
2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ให้เด็กสังเกต ตอบคำถาม และบันทึกสิ่งที่ได้

เรียนรู้หรือพบเห็นโดยขีดเขียนเป็นภาพวาดและตัวอักษรอย่างอิสระ เสนอผลงานและอ่านตามครู

3. ขั้นสรุปในชั้นเรียน เด็กกลับชั้นเรียนร่วมกับครู สรุปและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในการวิจัยนี้มีการประเมินผลงานที่เด็กบันทึก โดยใช้แบบบันทึกความสามารถด้านการเขียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ นำวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการให้เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็น สะท้อนออกมาในรูปแบบของการใช้สีลามือในการลากเส้นวาดแทนเขียน ชีตเขียนเส้นต่างๆ แทนการเขียน เขียนโดยทำสัญลักษณ์ คล้ายตัวอักษร เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง จนถึงเขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นด้วยตนเอง ตามขั้นพัฒนาการทางการเขียนของซูลส์บาย (Sulzby. 1985. อ้างอิงจาก Morrow.1993) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวความคิด

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกมีการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ต่อไปนี้เป็นการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
 - 1.1 ทฤษฎีพัฒนาการเขียนของเด็ก
 - 1.2 ความหมายและความสำคัญของภาษา
 - 1.3 ความหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ความสำคัญของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 จุดมุ่งหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.6 องค์ประกอบของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.7 ความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.8 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.9 ลักษณะและการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.10 การเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.11 การส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.12 พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย
 - 1.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน
 - 2.1 การจัดประสบการณ์นอกห้องเรียน
 - 2.2 ความหมายของการศึกษานอกห้องเรียน
 - 2.3 คุณค่าของการศึกษานอกห้องเรียน
 - 2.4 ประเภทของการศึกษานอกห้องเรียน
 - 2.5 ลำดับขั้นตอนในการศึกษานอกห้องเรียน
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกห้องเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก
 - 3.1 ความหมายของการบันทึก
 - 3.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการบันทึก
 - 3.3 ประเภทของการบันทึก
 - 3.4 พัฒนาการเขียนบันทึกของเด็กปฐมวัย
 - 3.5 ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการบันทึกของเด็กปฐมวัย
 - 3.6 การส่งเสริมการบันทึกในเด็กปฐมวัย
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและการเขียน

1.1. ทฤษฎีพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการเขียนและการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติจากการสื่อสารทางภาษาของเด็กปฐมวัยจะเจริญก้าวหน้าและพัฒนาไปรวดเร็วถ้าได้รับการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษาที่เต็มไปด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงการพัฒนาการทางภาษาต้องมีความเจริญออกมาที่ต่อเนื่องกันโดยเฉพาะเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างรวดเร็วเด็กแต่ละคนมีแบบแผนของการพัฒนาภาษาไม่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างเช่นความสามารถที่มีอยู่เดิมความถนัดอัตราการของการพัฒนาประสบการณ์เดิมและความสนใจของเด็กและมีผู้ให้ความหมายของพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยได้ดังต่อไปนี้

ซูลส์บาย (Sulzby. 1985. อ้างอิงจาก Morrow.1993) ได้ทำการศึกษาการเขียนของเด็กปฐมวัยจำนวน 24 คน พบว่าเด็กมีลักษณะการเขียนและพัฒนาการเขียนตามลำดับดังนี้

1. การเขียนโดยผ่านการวาดรูป (Writing Via Drawing) เด็กจะใช้การวาดรูปเป็นพื้นฐานของการเขียนทั้งวาดรูปและการเขียนจะไม่สัมพันธ์กันเด็กจะมองว่าการวาดรูปและการเขียนเป็นเรื่องติดต่อสื่อสารโดยเฉพาะ

2. การเขียนโดยการผ่านขีดๆ เขียนๆ (Writing Via Scrubbing) เด็กจะขีดๆเขียนๆ แต่จะไม่เหมือนการเขียน การเขียนจะพบว่าเด็กขีดๆ เขียนๆ จากซ้ายไปขวาได้บ่อยครั้ง เด็กจะเคลื่อนดินสอเหมือนที่เหมือนผู้ใหญ่ทำและจะเขียน โดยทำให้เกิดเสียง การเขียนขั้นนี้จะเริ่มคล้ายการเขียนจริง

3. การเขียนโดยการผ่านการทำตัวอักษรเหมือนแบบ (Writing Via litter-like forms) มองดูแล้วการเขียนขั้นนี้จะเหมือนตัวอักษรจริง แต่ดูใกล้ๆ จะเห็นว่าเด็กเขียนไม่สมบูรณ์เหมือนตัวอักษรจริง แต่เด็กคิดแบบการเขียนของตัวเองขึ้น

4. การเขียนโดยผ่านการคัดลอกจากหนังสือ (Writing Via reproducing well-earned) เด็กจะเขียนคัดลอกตัวอักษรเป็นชื่อตัวเอง การเขียนหนังสือของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน บางคนอาจเขียนตัวอักษรยาวๆ หรือคิดการเขียนตัวอักษรของตัวเองขึ้น

5. การเขียนโดยผ่านการคิดแบบของตนเองขึ้น (Writing Via invented spelling) ส่วนใหญ่จะคิดแบบการเขียนของตัวเองขึ้น ซึ่งจะแสดงความรู้สึกรออกมา โดยไม่ว่าสะกดจริงๆ ทำอย่างไรในการเขียนคำหนึ่ง ตัวอักษรเดียวกันจะเป็นตัวแทนของพยางค์ของคำนั้นทั้งหมดและจะมีบางคำเกินมา ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน เด็กบางคนจะเขียนอย่างรอบคอบเหมือนแบบการเขียนจริง จะมีคำเพียงเล็กน้อยที่คิดขึ้นเอง

6. การเขียนโดยผ่านการสะกดตามแบบ (Writing Via conventional spelling) ในขั้นนี้เด็กจะเขียนเหมือนผู้ใหญ่

ไวโกตสกี (Morrow. 1993) กล่าวว่าเด็กพัฒนาการทางภาษาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมนั้นเด็กจะต้องเรียนรู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม เด็กเรียนรู้และเข้าใจการใช้ภาษาโดยใช้สัญลักษณ์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์ เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด อ่าน และ

เขียน ซึ่งคือการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ทารกเรียนรู้ที่จะฟังเอที่จะพูด หรือใช้กริยาท่าทางหรือการใช้สัญลักษณ์การวาดรูปและต่อมาพัฒนามาเป็นการเขียน

หรรษา นิลวิเชียร และพรรณรศมี เก้าธรรมสาร (2534: 94) ได้ศึกษาลักษณะการเขียน ที่ปรากฏในเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 193 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ที่เพิ่มเพลและคณะ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. กฎการเกิดขึ้นซ้ำๆ (Recurring Principle) ลักษณะการเขียนของเด็กในชั้นนี้ แสดงให้เห็นว่า เด็กสังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างการเขียนกับการวาดภาพ เด็กจะสังเกตการณ์เขียนมีลักษณะการซ้ำๆกันของเครื่องหมายซึ่งอาจประกอบด้วย เส้นโค้ง เส้นตรง ลักษณะเป็นแถวๆ

2. กฎการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน (Generative Principle) เป็นการค้นพบว่าการเขียนประกอบด้วยตัวอักษรของมีรูปร่างต่างกัน ถึงจะมีการซ้ำแต่ก็ซ้ำในลักษณะการประกอบของเครื่องหมายที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าเด็กจะเขียนด้วยกลุ่มตัวอย่างไม่กี่ตัวก็ตาม

3. มโนทัศน์เครื่องหมาย (Sign Concept) คือการที่เด็กเรียนรู้ว่าเครื่องหมายใช้แทนบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่มีเหตุผลว่าทำไมตัวอักษรชนิดนั้นถึงใช้แทนความหมายนั้น ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายที่แต่ละชนิดแต่ละภาษาติดกำหนดขึ้นมา และได้รับการสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งนี้เองเป็นเครื่องหมายจำแนกความแตกต่างระหว่างการเขียนกับรูปภาพ เราเรียนรู้ตัวอักษรใช้แทนคำ และคำใช้แทนความหมายบางสิ่ง เด็กจะเกิดการเรียนรู้ว่า การเขียนคือการใช้เครื่องหมายเพื่อแสดงถึงบางสิ่ง ความเข้าใจของเด็กเช่นนี้คือ เด็กมีมโนทัศน์เกี่ยวเครื่องหมายนั่นเอง

4. กฎการยืดหยุ่น (Flexibility Principle) เด็กเรียนรู้ตัวอักษรจากครอบครัว จากโรงเรียน และสังคม การเขียนตัวอักษรนั้นจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องหมายที่เป็นที่ตกลงกันในสังคม เช่น ภาษาไทยมี 44 ตัว มีเส้นพื้นฐานประกอบด้วยกันเป็นตัวอักษร 13 เส้น ตัวอักษรประกอบด้วยเส้นหลายชนิดที่มีรูปร่างต่างกัน ระหว่างที่เด็กเรียนรู้การทดลองเกี่ยวกับตัวอักษรนั้นเด็กจะค้นพบว่าตัวอักษรที่เด็กรู้ อาจนำไปสู่การเขียนตัวอักษรอื่น ก ถ ภ พ ฟ ดังนั้น บางครั้งเกิดการคิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากตัวอักษรที่มีอยู่แต่แปลงตัวอักษรเดิมให้แตกต่างออกไปจากเดิม นั่นก็คือ เด็กค้นพบการยืดหยุ่นนั่นเอง

5. กฎการเรียงแถวและการจัดหน้า (linear Principle and Principle of Pang Arrangement) การเขียนในระยะแรกของเด็กจะประสบปัญหาเรื่องทิศทาง นักจิตวิทยาการรับรู้กล่าวว่า ไม่ว่าเด็กจะมองเก้าอี้จากแง่มุมไหน สายตาของเด็กก็ยังมองเห็นว่าเป็นเก้าอี้เหมือนกันเด็กจะไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงมุมมอง ดังนั้น ไม่ว่าตัวอักษรจะอยู่ในลักษณะใด เด็กก็จะมองไม่เห็นความแตกต่าง เด็กจึงมักจะเขียนตัวอักษรกลับข้างหรือกลับหัวได้อย่างไม่ลำบาก นอกจากนี้เด็กยังมีความสับสนเรื่องการจัดหน้ากระดาษ การจัดหน้ากระดาษของแต่ละภาษาไม่เหมือนกัน ภาษาอังกฤษเขียนจากซ้ายไปขวาเมื่อจบบรรทัดขึ้นต้นบรรทัดใหม่ ชาวฮิบรู อ่านจากขวาไปซ้าย คนจีนอ่านจากบนลงล่าง และจากขวาไปซ้าย ใน

ภาษาไทยนั้นเรามีระบบการเขียนเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ คือจากซ้ายไปขวา แต่ก็ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ว่าเด็กมีความสับสนในเรื่องทิศทาง

วิณี เชิดชิตวงศ์ (2537: 192) กล่าวว่าพัฒนาทางภาษาของเด็กในวัยนี้มีความสำคัญมาก เด็กพร้อมที่จะฝึกทักษะทางภาษาทั้งในด้านการรู้คำศัพท์ การออกเสียงคำให้ชัดเจน การใช้ประโยคในการติดต่อสื่อสาร การบอกวัตถุสิ่งของ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น อายุ เพศ โอกาสและสิ่งแวดล้อมที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ และคณะ (2537: 63-66) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาและการพูดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. อายุแรกเกิดถึง 2 ปี เด็กแรกเกิดมักแสดงอาการปฏิกิริยาด้วยวิธีอื่นที่ไม่ใช่ภาษาพูด เช่น การร้องไห้ การทำท่าทางต่างๆ เมื่อทารกเปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูด คำส่วนใหญ่จะเป็นคำง่ายๆ เบื้องต้นเกี่ยวกับคำนามที่มุ่งถึงสิ่งของและบุคคลต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมคำกิริยาที่แสดงอาการของท่าทาง เช่น ยืน นั่งนอนเด็กอายุ 18 เดือน สามารถพูดได้ประมาณ 10 คำ และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถึง 30 คำ เมื่ออายุประมาณ 2 ขวบ การเรียนรู้คำศัพท์มาน้อยเพียงใดนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาของเด็กตลอดจนการส่งเสริม และโอกาสที่ได้เรียนรู้เด็กหลายคนในวัยนี้จะจดจำคำพูดและคำสลับจากคนใกล้ชิดแต่ไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริง เด็กวัยนี้มีความเจริญทางภาษามาก มักจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม

2. อายุ 3 ขวบ สามารถเข้าใจภาษาพูดของผู้ใหญ่ ภาษาง่ายๆ เบื้องต้นยังไม่เข้าใจในสิ่งที่มองไม่เห็น ยังไม่เข้าใจความหมายจากคำสั่งหรือคำขอร้องจากผู้ใหญ่ เนื่องจากพัฒนาการทางภาษาในวัยนี้เจริญเร็วมากสามารถตั้งคำศัพท์ใหม่ๆ หรือเรียกชื่อใหม่ ในสิ่งที่ตนเองไม่ทราบหรือไม่เคยรู้จักมาก่อน

3. อายุ 4 ขวบ ให้ความสนใจในสนใจภาษาพูดของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะคำแสลง หรือคำอุทาน เด็กเริ่มมีคำถามที่มีเหตุผลมากขึ้น การฟังนิทานเป็นสิ่งที่เด็กชอบมาก

4. อายุ 5 เริ่มมีพัฒนาการทางภาษามากขึ้นสามารถเข้าใจภาษาพูดข้อความยาวๆ ของผู้ใหญ่ได้ดีพยายามพูดยาวๆ โดยเลียนแบบผู้ใหญ่ ในการสร้างประโยค ชอบฟังนิทาน และเทพนิยาย

5. อายุ 6 ขวบ เด็กส่วนใหญ่จะสนใจในการพูด เด็กชอบสนทนากับเพื่อนๆ หรือผู้ใหญ่ มากกว่าการเล่นสิ่งของ และมีความสุขเมื่อได้สนทนากับผู้อื่น ชอบฟังเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ และสนใจในการอ่านเทพนิยาย

สรุปได้ว่าพัฒนาการทางภาษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิดจากการทดลองเล่นกับเสียงของตนเองเป็นความพยายามที่จะพัฒนาการใช้คำพูด เพื่อการสื่อสารออกมาอย่างมีความหมาย ต่อมาจึงได้ใช้คำ และประโยคที่มีความหมาย สลับซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับขั้นพัฒนาการของอายุเด็กในแต่ละวัย พัฒนาการด้านการเขียนและการเรียนรู้หนังสือจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ กระบวนการทางภาษาจะเริ่มจากการเล่นการขีดเขียนและจะรู้เกี่ยวกับคำที่เป็นสัญลักษณ์ที่แท้จริง

1.2. ความหมายและความสำคัญของภาษา

มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวจนทำให้เกิดการพัฒนาการด้านสังคมและสติปัญญา ภาษาเป็นสื่อกลางในการโต้ตอบทำความเข้าใจระหว่างบุคคลเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของทักษะทางภาษาไว้ดังนี้

ฉันทนา ภาคบังกช (2532: 1) กล่าวว่าเด็กจะเรียนรู้ภาษาและการพูดคุย การปฏิสัมพันธ์กับแม่ บุคคลรอบข้างและสิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ภาษา และการพูดในการสื่อความหมาย วิธีการพูดของแม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางภาษาของลูก

อารี สันหนวี (2535: 23) กล่าวว่า การสื่อสารของเด็กสามารถพูดคุยที่มีความหมายและมีความเข้าใจนั่นเอง กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัยมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกมบทบาทสมมติ การอภิปราย การเล่นเกม และกิจกรรมที่เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 201) กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันด้วยวิธีการหลายรูปแบบ ซึ่งวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การพูดและการเขียน ซึ่งพัฒนาให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541: 1) กล่าวว่าความสามารถในการสื่อสารและความเข้าใจภาษานั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ส่วนใหญ่มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด โดยเฉพาะการพูดที่เด็กสามารถพูดคำแรกได้ เมื่ออายุประมาณ 11-12 เดือน ภาษาเป็นถ้อยคำหรือเสียงพูดที่มนุษย์ตกลงกันได้ เพื่อให้ทำหน้าที่แทน มโนภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่คนด้วยกันรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัส ทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย มนุษย์เรียนรู้และใช้ภาษาในชีวิตประจำวันในสังคมของตน

สรุปได้ว่าภาษาคือเครื่องมือที่ใช้เพื่อการสื่อสารการแสดงออกทางสังคมความคิดความรู้สึก ตลอดจนการทำความเข้าใจโดยเน้นภาษาเพื่อการสื่อความหมายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์และความรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจเป็นสำคัญ

ความสำคัญของภาษา

คนทุกคนเกิดมาต้องรู้จักการใช้ภาษา การพูดเพื่อสื่อความหมายและใช้ภาษา ของตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์การสอนศิลปะภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยให้เด็กเรียนรู้พื้นฐานของภาษาได้อย่างรวดเร็วจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางภาษาทั้งทางตรงและทางอ้อม

ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ (2537: 214 - 215) ให้ความสำคัญของภาษาไว้ 3 ประการ คือ

1. เด็กใช้ภาษาเพื่อการติดต่อกับบุคคลอื่น
2. เด็กใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายในรูปแบบของการคิดและในระบบของสัญลักษณ์
3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้น เด็กปฐมวัยจึงไม่ต้องอาศัยการจัด

กระทำกับวัตถุจริงเพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถจินตนาการถึงวัตถุนั้นจะอยู่นอกสายตา หรืออยู่ในอดีต เด็กสามารถทำการทดลองในสมองและทำได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริง

ทิตนา แคมมณี และวารี ธีระจิตร. (2535: 107) ให้ความสำคัญของภาษาไว้ว่า เด็กจำเป็นต้องรู้ภาษาเพื่อใช้ในการคิดและสื่อความหมาย การปรับตัว รับความรู้ใหม่ เด็กสามารถเข้าใจภาษาในการติดต่อกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ปิยลักษณ์ อัครรัตน์ (2547: 17) กล่าวว่าภาษา เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ เป็นรากฐานของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เด็กสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารใช้บอกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้ พัฒนาการด้านภาษาของเด็กเกิดขึ้นแบบรวดเร็วมีการพัฒนาขั้นตอนเริ่มตั้งแต่เล็ก เด็กสามารถพูดคำแรกออกมาได้ภาษาของเด็กเกิดจากขบวนการความคิดมีการเลือกและนำคำมาผสมผสานตามกฎกติกาของภาษาให้เกิดความหมายและสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี

สรุปได้ว่า ภาษามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร และความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ ตลอดจนใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้การดำเนินชีวิตในสังคม และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เด็กจะต้องมีความพร้อมทางภาษาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ไปพร้อมๆ กัน เพื่อเด็กจะได้มีการพัฒนาการครบทุกด้าน

1.3. ความหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งของการใช้ภาษาที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนชำนาญเพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการเขียนไว้มากมายดังนี้

ราศรี ทองสวัสดิ์ ; และคนอื่นๆ (2527: 182) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง การเขียนเส้นยุ่งๆ หรือวาดภาพต่างๆ ตามวัยหากเด็กสามารถพัฒนาการเขียนเหล่านี้ได้ก็จะช่วยให้เด็กเขียนภาพที่มีความหมายได้

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2534: 7) กล่าวว่า การเขียนเป็นการสื่อสารความรู้ ข้อเท็จจริง ความเข้าใจ จินตนาการ อารมณ์ และความคิดเห็นระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร จินตนาการ อารมณ์ และความคิดเห็นระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารสรุปได้ว่า การเขียนของเด็กปฐมวัยหมายถึงการที่เด็กขีดเขียนลากเส้นถ่ายทอดความคิดความรู้สึกออกมาเพื่อสื่อความหมายเด็กสามารถบอกได้ว่าเขาวาดหรือเขียนอะไร การเขียนของเด็กอาจไม่เหมือนจริงไม่สวยงามหรือถูกต้องตามหลักการเขียนแต่การเขียนของเด็กจะเป็นไปตามพัฒนาการและความสามารถเฉพาะของแต่ละคนที่ต้องใช้ความคิดความรู้สึกจากประสบการณ์เดิมหรือสภาพแวดล้อมรอบตัวที่สามารถช่วยสร้างเสริมแนวความคิด

ทิตนา แคมมณี ; และคณะ (2536: 107) กล่าวว่า การเขียนเป็นการฝึกกล้ามเนื้อมือให้เด็กมีความพร้อมในการเขียนสามารถบังคับกล้ามเนื้อได้ตามต้องการ

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 232-233) กล่าวถึงการเขียนของเด็กจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนขึ้นทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของตนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือเพื่อสนองสิ่งบันเทิง เด็กต้องการประสบการณ์การทำเครื่องหมาย การทดลองเขียนคำเขียนประโยคเพื่อจะได้เกิดการค้นพบว่าเครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย

นิตยา ประพุดติกิจ (2539: 172) กล่าวว่า การเขียนของเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 6 ปี เป็นการเขียนในลักษณะการจับปากกา ดินสอ หรือสีแล้วลากไปลากมาในกระดาษ และสามารถบอกได้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร พร้อมทั้งสามารถเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้

รัฐจวน ประโมจันย์. (2544: อ้างอิงจาก Rachel Keidar. 1993: 246) ได้อธิบายว่าการเขียนหมายถึงการสื่อสารการแสดงความคิดความรู้สึกออกมาอย่างมีความหมายดังนั้นการเขียนและการอ่านจะดำเนินไปพร้อมกันเนื่องจากการเป็นนักเขียนที่ดีได้นั้น ต้องอาศัยการอ่านที่แตกฉานในเรื่องนั้นๆ ส่วนการฝึกฝนให้เด็กเขียนหนังสือให้ได้นั้นครูต้องตระหนักว่าการฝึกเขียนที่ให้ลอกเลียนแบบโดยเด็กไม่ได้ใช้ความคิด แต่เป็นการฝึกกล้ามเนื้อ หรือฝึกเฉพาะความสวยงามของลายมือ นั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงกับการเขียนที่มาจากความคิดซึ่งเกิดจากการฝึกคิดและถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาสัญลักษณ์คือตัวอักษรอย่างธรรมชาติจากการได้ฟังมาก ได้อ่านมาก จนสามารถถ่ายทอดเองได้ และมาฝึกฝนความถูกต้องสวยงามภายหลัง

1.4. ความสำคัญของการเขียนของเด็กปฐมวัย

กรรณิการ์ พวงเกษม (2532: 31) กล่าวว่า การเขียนเป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออกเป็นพัฒนาการทางภาษาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการพูด การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลในเด็กเป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรีย์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเป็นทางที่จะระบายอารมณ์เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้มีขึ้นในตนเองครูควรแนะนำให้เด็กรู้จักเขียนโดยใช้ความคิด ประสพการณ์ ความพอใจ ตลอดจนทักษะทางภาษาในระดับของเด็กเอง

นภดล จันทรเพ็ญ (2531: 9) กล่าวว่า ความสำคัญของการเขียนไว้ว่า

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษย์ชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ของมนุษย์

สรุปได้ว่า การเขียนมีความสำคัญ คือ เป็นการสื่อสารที่ผู้เขียน ส่งถึงผู้รับโดยที่การเขียนนั้นสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความรู้สึก อารมณ์ สุนทรีย์ ความต้องการ ภูมิปัญญา และประสพการณ์ของผู้เขียน การเขียนสามารถเก็บไว้ได้นานและถือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และอารมณ์ได้

1.5. จุดมุ่งหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย

การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนนั้นผู้เขียนย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจว่าจะเขียนอะไร เขียนอย่างไร เขียนเพื่อใครเขียนทำไม จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่ง ผกาศรี เย็นบุตร (2526: 95) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการเขียนแต่ละครั้งไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบายหรือบอกเล่าให้ทราบต้องการให้ผู้อ่านรับรู้ความคิด ประสพการณ์ เช่น บทความ ตำราทางวิชาการฯ
2. เพื่อพรรณนาเป็นการบอกความรู้สึกให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านทราบความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น รู้สึกรัก โกรธ ฯลฯ เช่น การเขียนเรียงความ การเขียนนวนิยายเรื่องสั้น
3. เพื่อเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนใจเปลี่ยนความรู้สึกของผู้อ่านตามที่ผู้เขียนต้องการเช่น ชักชวนให้เห็นจริงหรือปฏิบัติตาม

บุญยงค์ เกศเทศ (2524: 6-7) กล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจก่อนแล้วว่าจะเขียนเพื่อใคร เขียนทำไม เขียนอย่างไร และได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เล่าเหตุการณ์ และเล่าประสบการณ์
2. เพื่ออธิบายคำถามหรือความหมาย
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้า
4. เพื่อปลุกใจเช่น เพลง บทความปลุกใจ
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น
7. เพื่อล้อเลียน เสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฝงแฉคิด
8. เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน ประชาสัมพันธ์
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์วรรณกรรม
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น วิจารณ์หนังสือ
11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การนำเสนอข่าว
12. เพื่อเฉพาะกิจ เช่น การเขียนประกอบการ์ตูน การเขียนจดหมาย

หรรษา นิลวิเชียร (2535 ก: 232-234) กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายการเขียนในเด็กปฐมวัยไว้ว่าเด็กจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากชั้นง่าย ๆ ไปสู่ชั้นที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของตนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สึกแสดงความต้องการหรือเพื่อเสนอสิ่งบันเทิงเด็กต้องการประสบการณ์ การทำเครื่องหมาย การทดลองเขียนคำเขียนประโยคเพื่อที่จะได้เกิดการค้นพบว่าเครื่องหมาย เหล่านั้นมีความหมาย

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียน เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนต้องการสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจรับรู้ความรู้สึกหรือข้อความนั้นๆ ส่วนเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงออกถึงความประทับใจหรือเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เพื่อแสดงความต้องการหรือเพื่อเสนอสิ่งบันเทิง

1.6. องค์ประกอบของการเขียนของเด็กปฐมวัย

สนธิ ฉิมเล็ก (2540: 181-182) และวรรณิ โสมประยูร (2537: 142) กล่าวว่าไว้สอดคล้องกันว่าการเขียนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ

1. ผู้เขียน หรือผู้ส่งสารผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้นลักษณะต่างๆ ของผู้เขียนที่ช่วยให้เกิดงานเขียนได้แก่ ความรู้ การแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการใช้ภาษา ลำดับความสำคัญ ลักษณะทางการเขียนที่ส่งผลไปถึงลายมือของผู้เขียน และความมีมารยาทในการเขียนของเด็กปฐมวัย
2. ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนมี 3 ระดับ คือ ภาษาพูด ภาษากึ่งแบบแผน และภาษาที่มีแบบแผนสามารถสอนผู้เขียนภาษาได้ทั้ง3ระดับแต่ความสำคัญอยู่ที่การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะบุคคล จุดมุ่งหมายสถานที่ เวลาและสถานการณ์สิ่งแวดล้อม
3. เครื่องมือ เครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร คือเครื่องเขียน เช่นดินสอปากกากระดาษหรืออื่นๆ ที่ใช้แทนกันได้และตัวอักษรที่อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าลายมือถ้าลายมือสะอาดเรียบร้อยถูกต้องและชัดเจน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

4. ผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึงเพราะเป้าหมายสำคัญของการเขียนคือมุ่งให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารออกไป ดังนั้นผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกเนื้อหา ภาษาวิธีเขียน รูปแบบการเขียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับผู้อ่านจึงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเขียนมี 4 ประการ คือผู้เขียน หรือผู้ส่งสาร ภาษา เครื่องมือผู้อ่าน ซึ่งในการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนครูต้องยึดหลักการและคำนึงถึงเสมอก่อนที่จะวางแผนทางในการสอนเขียนวาทะปจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน เพื่อพัฒนาการเขียนให้เด็ก คือด้านร่างกาย สติปัญญา สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และครูที่เป็นต้นแบบในการเขียนให้กับเด็ก

1.7. ความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัย

การเขียนตามความรู้สึกของเด็กปฐมวัยเป็นงานที่ซับซ้อนและยากมากเนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้การประสานสัมพันธ์ระหว่างสมอง สายตา และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อเพื่อการฝึกเด็กเล็กๆ ให้เขียนหนังสือครูหรือพ่อแม่ขาดความเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก และวิธีการเขียนที่เหมาะสมแล้ว ก็เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลาและพลังงานการเร่งรัดให้เด็กเขียนหนังสือตามรอยปะหรือแบบไม่ถูกต้องเป็นผลเสียกับเด็กๆ หลายประการ เช่น เด็กจะใช้สายตามากเกินไปทำให้สายตาสั้น เด็กจะเกิดความเครียดทางอารมณ์ เพราะเด็กเกร็งมือเมื่อจับดินสอและเด็กจะรู้สึกผิดหวังที่ไม่สามารถเขียนได้ดีสมความตั้งใจ ที่ร้ายที่สุดคือ เมื่อเด็กทำแล้วครูหรือผู้ปกครองลบให้เขียนใหม่ และบอกว่าไม่สวยหรือไม่ได้เรื่อง เด็กอาจเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเขียนเกลียดการเขียนและเบื่อไม่ยอมมาโรงเรียน(พูนสุข บุญยสวัสดิ์. 2533: 7) ซึ่งความคิดนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ บุซบง ดันติวงค์ (2538:141)กล่าวว่าทำให้เด็กเรียนเขียนตั้งแต่อยู่ในระดับชั้นอนุบาลไม่แตกต่างจากการสอนในชั้นประถมศึกษาคือเรียนแบบผสมคำสะกดคำและสอนให้จำประโยคจะทำให้เด็กเครียดและเกิดทัศนคติที่ไม่ดี และอารี สันทรวี (2535: 3-5) มีความเห็นตรงกันว่า การเรียนในสภาพดังกล่าว ทำให้เด็กเรียนอย่างคร่ำเคร่งไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะเด็กวัยนี้เรียนรู้จากการเล่น การเคลื่อนไหว การพูดจา การร้องรำทำเพลง ดังนั้นก่อนที่จะให้เด็กเขียนควรให้เด็กมีความพร้อม มีความรู้สึกลอยการเขียนและครูจะต้องช่วยเหลือส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือเขียนทันที จึงจะทำให้การเขียนของเด็กได้ผลเต็มที่

พฤติกรรมความสนใจในการเขียนของเด็กกว่าเป็นพฤติกรรมมองดูผู้อื่นเขียนด้วยความสนใจพยายามนำสิ่งต่าง ๆ มาเขียนถามผู้อื่นกำลังเขียนว่าทำอะไร วาดภาพแทนการเขียนและวาดภาพประกอบ การขีดเขียน (อำพร ศรศิริ. 2540: 30) นอกจากนี้มูลินีไฮสโคป (High/Scope) กล่าวว่า การเริ่มต้นการเขียนของเด็กว่าพฤติกรรมนี้ เด็กไม่พยายามที่จะเขียน เด็กเขียนโดยใช้อักษร สัญลักษณ์ที่อ่านไม่ออก และเครื่องหมายราวกับตัวหนังสือเด็กลอกหรือเขียนตามแบบตัวอักษรบางตัวเขียนปนกับชื่อของตนเองหรือประโยคที่แตกต่างกัน (อุทัย ด้วงใหญ่. 2549: 19)

สรุปได้ว่าความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจในการเขียนและจะเกิดขึ้นได้นั้น ครูมีอิทธิพลและบทบาทที่สำคัญ ในการจัดสิ่งแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมการเขียน โดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม เราความสนใจในการเขียนมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการเขียนของเด็ก แต่ไม่ควรเร่งรัดเด็กมากเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายไม่ยอมเขียน ควรให้เด็กเริ่มเรียนการเขียนจากการเล่นการทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจด้วยตัวของเด็กเองจะเป็นการสร้างให้เด็กเกิด

แรงจูงใจในการเขียนเมื่อเด็กเกิดแรงจูงใจที่จะเขียน ก็จะทำให้เด็กมีแรงกระตุ้นให้ตนแสดงพฤติกรรมที่ตนสนใจอีกในโอกาสต่อไป

1.8 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดความรู้สึกและความเข้าใจของตนเองออกมาเพื่อสื่อความหมายของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดสติปัญญาตลอดจนเจตคติด้วยการเขียนจึงเป็นการแสดงออกที่สำคัญ และสลับซับซ้อนซึ่ง

วรรณิ โสมประยูร (2537: 146-148)กล่าวว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนมีหลายประการดังนี้

1. อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

1.1 การเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้อวัยวะของร่างกายหลายอย่างประกอบกันดังนี้

1.2 มือ การพัฒนากล้ามเนื้อมือมีส่วนสำคัญในการเขียน เด็กบางคนไม่สามารถบังคับกล้ามเนื้อให้เขียนได้ บางคนมือพิการทำให้เขียนได้ไม่ถนัด หรือไม่สามารถเขียนได้เลย การเขียนต้องใช้มือเป็นประการสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกกล้ามเนื้อด้วย

1.3 ตา การเขียนจำเป็นต้องใช้สายตาในการดู ขณะเขียนสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการทางอวัยวะตาไม่เจริญไปตามปกติ จะมองภาพกลับกันกับสภาพจริงคือ มองตัวอักษรกลับหัว

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างตากับกล้ามเนื้อ การเขียนต้องอาศัยการมอง เพื่อรับเข้าและใช้มือเขียนสิ่งที่มองเห็นนั้น นอกจากนี้ต่ายังมองสิ่งที่เขียนว่าเหมือนที่คิดไว้หรือไม่

2. สมอหรือสติปัญญา

เมื่อการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดและสติปัญญา ดังนั้นสมอก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จำเป็นต่อการเขียนอย่างยิ่งเพราะถ้าสมอไม่คิดสิ่งใดแล้วก็ไม่มีความต้องการที่จะเขียนแสดงสิ่งนาเสนอออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้ สมอยังเกี่ยวข้องกับการเขียนในเรื่องต่าง ๆ อีกเช่นกัน

2.1 ความสามารถในการรับรู้คำสั่ง เช่นการสังเกตสิ่งที่เขียนว่ามีลักษณะอย่างไร การเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องที่เขียน การลำดับความคิดเพื่อบรรยายเรื่อง และการจำลักษณะตัวอักษรคำประโยค และข้อความ

2.2 ความสามารถในการแสดงออกที่ต่างกันเนื่องจากความสามารถในการรับและการถ่ายทอดของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน คือบางคนเขียนได้เร็ว แต่บางคนบังคับกล้ามเนื้อให้เขียนได้ไม่ดี

2.3 ช่วงความสนใจและความตั้งใจต่างกัน เด็กที่มีช่วงความสนใจสั้นมักเขียนได้น้อยทำให้ทักษะการเขียนไม่ดีเท่าที่ควร และมีความตั้งใจเรียนน้อยลง

2.4 การเขียนมีความจำเป็นต้องโยงความคิดให้สัมพันธ์ ต่อเนื่องกันเพราะความคิดที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันจะเป็นสื่อให้เด็กเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ให้ติดต่อสัมพันธ์กันได้มากขึ้น

3. สิ่งแวดล้อม

การเขียนต้องอาศัยประสบการณ์พื้นฐานอื่นๆ ทั้งจากบ้าน โรงเรียนและสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยดังนี้

3.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ใน

ครอบครัวภาษาพูด จำนวนพี่น้องในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมานี้นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพล ต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กมาก ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบ ก่อนและอยู่ใกล้ตัวมากที่สุด นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ภาษาอย่างหนึ่งที่เด็กใช้เป็นอันดับแรกคือการ เอาอย่างและเลียนแบบพฤติกรรม การออกเสียง การแสดงท่าทาง เมื่อบ้านมีอิทธิพลต่อการฟังการพูด การอ่าน ดังนั้นบ้านจึงเป็นอันดับแรกที่มีอิทธิพลต่อการเขียนเพราะเด็กย่อมขีดเขียนตามสิ่งที่ตนเองสนใจได้ฟัง หรือประทับใจเรื่องราวและประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

3.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ที่ทำหน้าที่สร้างเสริมปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมต่างๆ

ดังนั้นทักษะทางภาษาของเด็ก ซึ่งรวมทักษะการเขียนด้วยย่อมพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ได้แก่ตัวครู เพื่อน ตัวครูเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อภาษาของเด็กมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนของเด็กมัก เริ่มต้นจากครูเช่น วิธีเขียนของครูเป็นต้นแบบการเขียนของเด็ก เจตคติครู บรรยากาศการเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านฝึกกล้ามเนื้ออย่างสร้างสรรค์ทำให้เด็กมีความสุขเพลิดเพลินกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ อย่างอิสระสร้างสรรค์ ส่วนเพื่อนถือเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมาก เพราะในการเขียนเด็กจะซักถาม ซักชวน และเล่าเรื่องที่เขียนให้เพื่อนได้รับรู้อย่างภาคภูมิใจหรือขีดเขียนตามเพื่อน

3.3 สิ่งแวดล้อมทางสังคมและชุมชนเด็กต้องเกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน

ตลอดเวลาที่เด็กสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กย่อมมีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาเด็กในด้านพฤติกรรม บุคลิกภาพเจตคติ ทักษะทางภาษาและอื่น ๆ ด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยจะเขียนตามประสบการณ์ที่พบ เห็นจากสิ่งต่างๆ รอบตัวที่พบเห็นจากสังคม ชุมชน สื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ฯ

พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2532: 9-14) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญในการสร้างความสนใจในการ เขียนให้เด็กมีความรู้สึกรักอยากเขียนจนกระทั่งฝึกหัดเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว มีดังนี้

1. บุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ พี่ ผู้ปกครอง เป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในการวางพื้นฐาน การเขียนให้กับเด็ก ควรให้ความสนใจ ส่งเสริมการเขียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการจัดเตรียม อุปกรณ์ การให้ความเอาใจใส่และการให้คำชมเชย เพราะจากการวิจัยพบว่าเด็กที่พ่อแม่ประกอบอาชีพ ค้าขายจะมีความสามารถดีกว่าเด็กที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างและพ่อค้า ที่ขายอุปกรณ์จำพวก เครื่องเขียนจะมีอิทธิพลทำให้เด็กเขียนได้เร็วกว่าที่พ่อแม่มีอาชีพอื่น นอกจากนี้ ถ้าพ่อแม่ปล่อยปละละเลย ไม่สนใจการเขียนของลูก มีการส่งเสริมการเขียนปล่อยให้ป็นหน้าที่ของครู เด็กจะเขียนไม่ค่อยคล่องและ ไม่ประสบผลสำเร็จในการเขียน

2. ครูต้องใจเย็นเข้าใจและรักเด็กรู้จักการให้กำลังใจและต้องมีความรู้หลายอย่างคือต้อง รู้จุดมุ่งหมายของการสอนรู้พัฒนาการ และความพร้อมในการเขียนของเด็ก อีกทั้งการจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมการเขียน

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียน เช่นดินสอ ปากกา ยางลบ กระดาษ โต๊ะ เก้าอี้ ครูที่สอน ต้องรู้ว่าอุปกรณ์ใดมีลักษณะอย่างไร ควรมีขนาดใดจึงเหมาะสมตามวัยและวุฒิภาวะของเด็กพร้อมทั้งวิธีใช้

4. สิ่งแวดล้อมประกอบด้วยสภาพบรรยากาศ ทั้งในและนอกห้องเรียน กล่าวคือสภาพบรรยากาศในห้องเรียน ผู้สอนที่สามารถจัดห้องเรียนได้ดี จะช่วยส่งเสริมการเขียนทำให้เกิดความกระตือรือร้น กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นให้เด็กอยากเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ห้องเรียนโปร่งใสอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะเก้าอี้และโต๊ะมีขนาดเหมาะสมกับเด็กมีส่วนส่งเสริมให้การเขียนมีประสิทธิภาพในห้องเรียนควรมีพยานุชนไทยพร้อมภาพประกอบที่มีสีสัน มีขนาดใหญ่เด็กสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน มีมุมหนังสือเป็นมุมสงบที่เด็กนั่งนอนดูหนังสือได้สภาพบรรยากาศนอกห้องเรียน ควรมีป้ายประกาศต่าง ๆ ที่มีตัวหนังสือเขียนไว้ถูกต้อง สวยงามเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก มีคำขวัญตัวโตเขียนให้เด็กดู

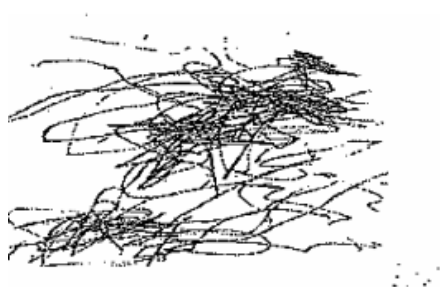
5. สื่อมวลชน โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดในด้านการใช้ภาษาทั้งพูดและเขียน โดยเฉพาะรายการโฆษณา เพราะเป็นภาพที่สวยงาม เคลื่อนไหวได้มีตัวอักษรตัวโต ๆ สีสดใส บางครั้งมีการเคลื่อนไหวออกมาทีละอย่าง ทำให้เด็กเห็นได้ชัดเจน การให้เด็กดูบ่อย ๆ ทำให้เด็กจำได้แม่นยำ ในการที่ได้กวาดเล่นจะเห็นคำ ภาพ ที่ได้จากการดูโฆษณาอยู่ด้วย

6. หนังสือ หนังสือนิทานหนังสือภาพ การ์ตูน ควรมีการเลือกให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในแต่ละช่วงอายุ มีความคงทนภาพสวยงามสีสันสดใส แต่ไม่สะท้อนตาเด็กมากเกินไป จึงดึงดูดความสนใจของเด็กในการเข้ามาดูมาอ่าน และลองหัดขีดเขียน

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนประกอบด้วย อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน เช่น มือ ตา ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กัน สมองหรือสติปัญญาเป็นตัวคิดว่าจะเขียนอะไรส่วนสิ่งแวดล้อมรอบตัวจากครอบครัว สังคม ชุมชน สื่อต่าง ๆ ดังนั้นเด็กจึงเขียนตามประสบการณ์ที่พบเห็นและประทับใจนำมาขีดเขียนเพื่อเล่าประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ

1.9. ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550: 124-125) กล่าวว่า การสอนเขียนแก่เด็กตามแนวนี้จะไม่เป็นทักษะการสอนเขียนที่แยกทักษะให้เขียนโดดๆอย่างเดี่ยว แต่จะเป็นกระบวนการที่เด็กได้รู้จักคัดลอกตัวอักษร ขึ้นเขียนตัวอักษรอย่างอิสระ และขึ้นเขียนตัวพยานุชนได้ หรือเขียนเป็นคำวลีประโยค และเด็กซึมซับจากการอ่านหนังสือนิทาน สามารถจดจำส่วนต่างๆ โดยไม่รู้ความหมายในขั้นแรก ซึ่งนับเป็นการให้เด็กได้มีทักษะการเขียนโดยไม่มีการบังคับ แต่เป็นพลังอำนาจในตัวเด็กที่อยากเขียนถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน ซึ่งนำมาสู่ความสามารถเขียนได้ในที่สุด การสอนเขียนและสอนอ่านเป็นทักษะที่สอนควบคู่ไปพร้อมๆ กัน การที่เด็กฝึกอ่านคำ นำไปสู่การที่เด็กสามารถเขียนคำได้ ซึ่งเด็กสามารถเขียนเป็นเนื้อเรื่องได้ในที่สุด ลักษณะการเขียนดังแสดงในภาพประกอบที่ 2 ถึงภาพประกอบที่ 6

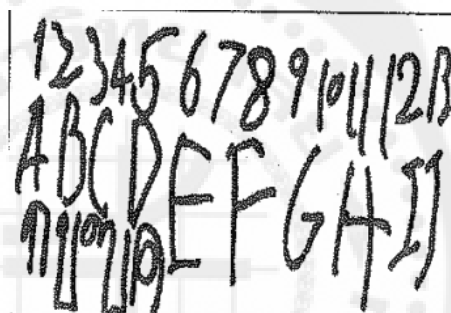
ภาพประกอบ 2 การขีดเขียน

ขั้นขีดเขียนเป็นความสามารถที่เด็กเริ่มต้นขีดเขียนเส้นต่างๆ ทั้งที่มีความหมายและไม่มีความหมาย

ภาพประกอบ 3 ขั้นวาดภาพอิสระ

ขั้นวาดภาพอิสระ เป็นความสามารถที่ได้กวาดภาพตามความคิดและจินตนาการ

ภาพประกอบ 4 ขั้นคัดลอกตัวอักษร

ขั้นคัดลอกตัวอักษร เป็นความสามารถขีดเขียนตามตัวอักษรต้นแบบ

ภาพประกอบ 5 ขั้นเขียนตัวอักษรอย่างอิสระ

ขั้นเขียนตัวอักษรอย่างอิสระ เป็นความสามารถเขียนตัวอักษรด้วยตนเอง

อาการแจ่มใส

ภาพประกอบ 6 ชั้นเขียนตัวพยัญชนะหรือเขียนเป็นคำ

ชั้นเขียนตัวพยัญชนะหรือเขียนเป็นคำเป็นความสามารถเขียนเป็นคำสะกดหรือประโยคสั้นๆด้วยตนเอง
อาจเขียนสะกดผิดก็ได้

ทิตินา แชมมณี และคณะ (2536: 76-77) ได้แบ่งพฤติกรรมการเขียนตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ออกเป็น 7 ลักษณะดังนี้

1. วาดแทนเขียน เด็กสื่อความคิดโดยใช้การวาดแทนเขียน
2. ชิดเขียนแทนเขียน เด็กพยายามที่จะเขียนหนังสือแบบผู้ใหญ่แต่การเขียนของเด็กคือการชิดเขียนในระยะแรก เด็กอาจชิดเขียนไปทั่วหน้ากระดาษอย่างไม่มีระบบต่อมาเด็กจะรู้จักชิดเขียนจากซ้ายไปขวา สิ่งที่ชิดเขียนคล้ายตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง
3. เขียนทำเครื่องหมายคล้ายตัวหนังสือ เด็กพยายามเขียนตัวหนังสือบางตัวคล้ายตัวอักษรบางตัวก็ไม่คล้ายตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง
4. เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง เด็กอาจเขียนคำที่เขียนได้แล้ว เช่น ชื่อของตัวเองด้วยการสลับที่ตัวอักษรหรืออาจเขียนตัวอักษรสลับ
5. คัดตัวอักษรเด็กอาจคัดลอกตัวอักษรที่เน้นอยู่รอบตัวหรือบอกข้อความที่ต้องการจะเขียนให้ผู้ใหญ่ช่วยเขียนให้แล้วจึงนำไปลอกบางครั้งอาจเป็นการลอกหมดทุกตัวบางครั้งเป็นการลอกเฉพาะคำที่ต้องการไปผสมกับคำที่เขียนแล้ว
6. เขียนโดยคิดสะกดขึ้นเองเด็กจะคิดวิธีสะกดขึ้นเองเมื่อเขาไม่ทราบวิธีสะกดแบบผู้ใหญ่ เช่น เด็กเขียน คม แทนคำว่า ดมดอกไม้
7. เขียนสะกดคำใกล้เคียงหรือเหมือนกับวิธีสะกดของผู้ใหญ่ เช่น เขียนว่า ขอบคุณค่ะ โดยผสมพยัญชนะและสระตามเสียงของคำที่เขาพูดหรือได้ยิน

นิตยา ประพตกิจ (2539: 178-179) ได้แบ่งพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัยได้ดังนี้

- เด็ก 2 ขวบ ลากเส้นขยุกขยิก ลากเส้นตามรูปร่างกลมได้ จับดินสอหรือปากกา สีเทียน โดยใช้ทั้งมือทั้งแขนขยับเขยื้อนจะชิดเขียนจนเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนของตนเอง
- เด็ก 3 ขวบชอบเขียนตัวอักษรตัวใดๆทุกหนทุกแห่งชอบวาดและระบายสี
- เด็ก 4 ขวบจดจำตัวอักษรบางตัวได้ รวมทั้งจำชื่อตนเองได้ อาจเขียนชื่อตนเองได้หรือเขียนได้เป็นบางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคน วาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้งและร่างแบบหยาบ ๆ แต่วาดรูปกลมและสี่เหลี่ยมได้

เด็ก 5 ขวบ เขียนชื่อตนเองได้ การเขียนพยัญชนะตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับและบางทีเขียนหัวกลับก็มี สามารถเขียนตัวเลขได้แต่ตัวไม่เท่ากันและมีขนาดพอดีๆ จับดินสอ ปากกา สีเทียน หรือ

พู่กันได้ดี ขอบวาดและระบายสีสามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ ภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเลียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวสะกดของคำ

ราศี ทองสวัสดิ์ (2537: 29) กล่าวว่า การสอนหนังสือในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะที่ครูเริ่มสอน อ่าน เขียน เร็ว แต่เด็กก็ได้เรียนรู้ไปด้วย การเรียนอ่านเขียนได้ช้าหรือเร็วย่อมเป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก

ได้มีผู้ศึกษารูปแบบการเขียนของเด็กปฐมวัย ในรูปแบบต่างๆ อาทิ ھرรหหห นิลวิเชียร และ พรรณรัตน์ เ่งธรรมสาร (2535) ทิศนา แหมมณี และคณะ (2536) และ ซูลส์บาย (Sulzby. 1985) พบว่ามีลักษณะอย่างเดียวกันโดยเริ่มจากวาดภาพจนถึงการเขียนเป็นตัวอักษร และสะกดคำตามแบบเด็กๆ

สรุปได้ว่า ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย จะเริ่มจากการวาดรูปเพื่อสื่อความคิด โดยการขีดๆ เขียนๆ การคิดแบบเขียนของตัวเองขึ้นมา การคัดลอกตัวอักษรจากต้นแบบจนกระทั่งสามารถเขียน และสะกดได้ถูกต้องตามแบบการเขียนจริง ซึ่งจะเหมือนการเขียนของผู้ใหญ่กระบวนการเขียนของเด็กจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ และมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะพัฒนาการและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

1.10. การเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัย

ราศี ทองสวัสดิ์ (2527: 182) กล่าวถึงจุดประสงค์ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัย เกี่ยวกับการเขียน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาด้านทักษะในการแสดงออกทางความคิด
2. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อละเอียด เช่น นิ้วมือ ให้สามารถจับดินสอ หรือสีเทียน ไปใน

ทิศทางที่ต้องการ

3. เพื่อพัฒนาประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาซึ่งอาจฝึกด้วยเครื่องเล่นที่ต้องเล่นด้วยมือ เช่นการเล่นภาพตัดต่อ การเล่นเกมบล็อกนอกจากนี้อาจฝึกโดยการให้ทำงานศิลปะ การปั้น การวาดภาพด้วยสีน้ำ สีเทียน

4. เพื่อพัฒนาการเคลื่อนสายตจากซ้ายไปขวาให้ทราบว่าสัญลักษณ์ของหนังสือไทยจเริ่มเขียนจากซ้ายไปขวาในบรรทัดเดียวเมื่อจบบรรทัดที่หนึ่งก็จะเลื่อนลงมาเขียนในบรรทัดที่สองต่อไป

5. เพื่อพัฒนาการสังเกตมาคิดหาเหตุผลใช้เป็นประโยชน์ในกิจกรรมศิลปะ

6. เพื่อฝึกกล้ามมือที่จะนำไปสู่การเขียนตัวอักษรที่ถูกต้องตามทิศทางที่ควรฝึกเมื่อเด็กมีความพร้อมดีแล้ว

พนุสุข บุญยสวัสดิ์. (2532: 53-54) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมทางพัฒนาการต่างๆ ก่อนการเขียนดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย เป็นการเตรียมความพร้อมในการรับรู้ทางตาสามารถสังเกต และจำแนกสิ่งที่เห็น การเคลื่อนสายตา จับภาพจากซ้ายไปขวา

1.1 เตรียมความพร้อมของกล้ามเนื้อแขน มือ นิ้วมือ ให้มีนิ้วที่แข็งแรงในการจับดินสอให้มั่นคง เตรียมความพร้อมที่จะใช้ตาและมือให้สัมพันธ์กันอย่างดี สามารถจับดินสอลากไปตามทิศทาง และ เป็นรูปร่างที่ตามองเห็นได้

1.2 การเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา เตรียมความพร้อมในการจำ คือให้สามารถจำภาพของตัวอักษร และการจำลีลาการเขียนอักษรแต่ละตัว เตรียมความพร้อมในการคิดและการเข้าใจ

1.3 การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ และจิตใจ คือให้มีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี มีความสุข มีคุณธรรม

1.4 การเตรียมความพร้อมด้านสังคม คือรู้จักพูดคุย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. การเตรียมความพร้อมด้านการเขียน

2.1 การฝึกกล้ามมือในการเขียน

2.1.1 ฝึกเขียนเส้นอย่างเสรี

2.1.2 ฝึกเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น จากง่ายไปหายาก คือ เส้นตรง เอียง ซ้ายขวา ลากลง และลากขึ้น เส้นแนวนอนจากซ้ายไปขวา และขวามาซ้าย เส้นโค้งครึ่งวงกลม ขึ้น ซ้าย-ขวา เส้นโค้งครึ่งวงกลมลง ซ้าย-ขวา วงกลมวนซ้าย-ขวา

2.2 ฝึกการเขียนพยัญชนะและสระที่มีรูปร่างง่ายรวม 30 ตัว

2.3 ฝึกการเขียนพยัญชนะที่มีรูปร่างยากรวม 14 ตัว

2.4 ฝึกเขียนสระ วรรณยุกต์ เครื่องหมายต่าง ๆ

3. การเขียนคำ ประโยค และข้อความง่าย ๆ

สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัย ควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการและความสนใจของเด็กเพื่อฝึกประสบการณ์ตามวัย จัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก มีอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเขียนอย่างหลากหลายที่สนุกสนาน กระตุ้นความสนใจ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ให้อิสระกับการคิด การสำรวจ การสังเกต ค้นคว้า ทดลองทำด้วยตัวของเด็กเอง เพื่อพัฒนาการทักษะความสามารถด้านการเขียน ครูหรือผู้ปกครองควรสนทนาซักถามเกี่ยวกับผลงานที่เด็กสร้าง ตอบคำถามเมื่อเด็กสงสัย และประการสำคัญครูควรเป็นนักสังเกตที่ดีว่าเด็กสนใจอะไร เพื่อเชิญชวนให้เด็กเขียนในสิ่งนั้น

1.11. การส่งเสริมพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัย

ความสามารถทางการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมเพราะเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งส่วนใหญ่เริ่มต้นที่การวาดภาพถ้าเด็กได้รับการพัฒนาด้วยการใช้ความคิด โดยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นประจำก็สามารถพัฒนามาเป็นการเขียนตัวอักษรได้แต่มีข้อสังเกตว่าการเรียนของเด็กเริ่มเขียนไว้ว่าการเขียนตามความรู้สึกของเด็กเป็นงานยากและซับซ้อนกว่าการอ่านมากเพราะการอ่านนั้นเด็กใช้เพียงแต่สังเกตความแตกต่างของตัวอักษรกับทำความเข้าใจความหมายตัวอักษรและใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับสมองเท่านั้นแต่การเขียนเด็กจะต้องเพิ่มการประสานสัมพันธ์ระหว่างสมอง สายตา และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อด้วย (รัฐจวน ประโมจณีย์. 2544: อ้างอิงจาก Ratana Siripanich. 1973: 25; citing Gelb.n.d.)

ในการส่งเสริมการเขียนครูควรจัดห้องให้เด็กฝึกเขียนอยู่ในท่าที่สบาย ไม่มีเสียงอึกทึก หรือผู้คนพลุกพล่าน มีแสงสว่างพอเพียงไม่จ้าจนเกินไป และควรให้แสงสว่างเข้าทางซ้ายมือของเด็กหรือจากทางด้านบนมิใช่ส่องทางด้านขวา หรือตรงหน้าของเด็กเพราะจะทำให้เกิดเงามืดบังการเขียนของเด็ก แต่ถ้าเด็กถนัดมือซ้ายควรให้แสงสว่างเข้าทางขวามือของเด็ก และกล่าวเสริมว่า การเตรียมความพร้อมทางด้านการเขียนให้แก่เด็ก เป็นการเตรียมความพร้อมทางพัฒนาการต่างๆ ก่อนเขียนดังนี้ (พูนสุข บุญยศักดิ์. 2532: 53-54)

1. การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย เป็นการเตรียมความพร้อมในการรับรู้ทางตา สามารถสังเกต และจำแนกสิ่งที่เห็น การเคลื่อนไหวสายตาจับภาพจากซ้ายไปขวา

1.1 เตรียมความพร้อมของกล้ามเนื้อแขน มือ นิ้วมือ ให้มีนิ้วมือที่แข็งแรงในการจับดินสอให้มั่นคงเตรียมความพร้อมที่จะใช้ตาและมือให้สัมพันธ์กันอย่างดีสามารถจับดินสอลากไปตามทิศทาง และเป็นรูปร่างตามที่ตามองเห็นได้

1.2 การเตรียมความพร้อมทางสติปัญญาเตรียมความพร้อมในการจำ คือ ให้สามารถจำภาพของตัวอักษร และการจำลีลา การเขียนตัวอักษรแต่ละตัวเตรียมความพร้อมในการคิดและเข้าใจ

1.3 เตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ และจิตใจ คือให้มีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี มีความสุข มีคุณธรรม

1.4 การเตรียมความพร้อมด้านสังคม คือ รู้จักพูดคุย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น นิติยา ประพฤติกิจ (2539: 174-175) กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมการเขียนดังนี้

1 การฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การเล่นปิกนิกบนแผ่นบอร์ด การตัดการต่อภาพ การร้อยลูกปัด การผูกเชือก การรูตซิป การวาดและระบายสี

2 การฝึกเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนของร่างกายจะช่วยให้เด็กสังเกตได้รู้สึกและเข้าใจ คำว่าสูงต่ำ และทิศทาง รู้จักรูปร่างและเส้น การหมุนแขน การยกขา ขึ้นตรง

3 การฝึกทำความเข้าใจเรื่อง ซ้าย ขวา โดยครูบอกให้เด็กไขว้วาระส่วนใดส่วนหนึ่ง เคลื่อนไหว การผูกกริบบิ้น หรือลูกกระดิ่งที่ข้อเท้าหรือมือของเด็ก

4 การเล่นของเล่นที่อาศัยการใช้นิ้วมือเช่นการต่อบล็อกขนาดเล็กและขนาดกลาง การใช้แผ่นกระดานแม่เหล็ก

5 การเล่นเกม เช่น เกมปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกมที่ต้องอาศัยนิ้วมือ

6 การฝึกเรื่องตัวพยัญชนะ การประสมคำตัวอักษรตามชื่อของตนเองหรือแจกตัวเลขให้เรียงกันได้ การเล่นเกมกระดานแม่เหล็กโดยให้เด็กรู้จักการเรียงตัวเลขหรือตัวพยัญชนะจากการติดบนกระดานแม่เหล็ก

7 การเรียกชื่อสิ่งของ ให้เด็กจัดสิ่งของวางหมวดหมู่ เรียงลำดับ เรียงจากซ้ายไปขวา หรือจากขวาไปซ้าย และจากข้างบนลงข้างล่างสลับหมุนเวียนเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ พร้อมให้เรียกชื่อสิ่งต่างๆ ตามลำดับที่วาง

8 การวาดภาพ

8.1 ควรให้เด็กวาดภาพให้เสร็จอย่างน้อยสักส่วนหนึ่งของภาพให้สมบูรณ์

8.2 ให้เด็กลากเส้นตามรอยปะ

8.3 ให้เด็กเขียนภาพ ตัวเลข ตัวพยัญชนะ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการเขียนในอากาศโดยใช้นิ้วลากตามจินตนาการ

8.4 ให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์

8.5 การโยงเส้นจับคู่ เช่นระหว่างแม่กับลูก ของใช้คู่กันหรือสัมพันธ์กัน

9 การติดป้ายชื่อ นอกจากเด็กมีป้ายชื่อติดเสื้อแล้ว ควรจัดทำป้ายชื่อนักเรียน เพื่อให้เด็กหยิบไปแขวนบนแผ่นกระดาน ในการเลือกเล่นตามมุมของเล่นหรือศูนย์การเรียนรู้ในห้อง

10 ศิลปะ เช่น ให้เด็กละเลงสี แล้วใช้นิ้วเขียนลงบนสีเรียบ ๆ นั้น หรือเขียนบนทราย การปะเศษกระดาษรูปต่างๆเป็นตัวอักษรการขยำกระดาษ การสานกระดาษหรือไหมพรมเส้นโต ๆ ก็ได้

นอกจากนี้นิตยา ประพฤติกิจ (2539: 174-175) ได้กล่าวเสริมไว้อีกว่า ครูควรเขียนชื่อเด็กลงบนมุมซ้ายของแผ่นงานศิลปะ และเขียนที่สิ่งของเครื่องใช้เด็ก เช่น ตู้เก็บของ สมุด หนังสือ ฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอักษรว่าแบบนี้ หมายถึงชื่อของตน ครูควรนั่งข้างๆเด็กและเขียนอย่างสวยงามและประณีตเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ควรนั่งตรงข้ามกับเด็กหรือนั่งทแยงๆเพราะเมื่อเด็กมองไปจะเห็นตัวอักษรในอีกรูปแบบหนึ่งเด็กมีความภูมิใจในผลงานของตนและต้องการเห็นชื่อของตนปรากฏอยู่บนสิ่งนั้น ถ้าเด็กยังเล็กและเขียนชื่อตนเองไม่ได้ ครูควรเขียนให้และเขียนอย่างสวยงามด้วยส่วนผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนของลูกไม่ว่าจะชุกชิกหรือไม่ก็ตาม เพราะนั่นคือพื้นฐานขั้นตอนของการเขียน จัดหากระดาษ ดินสอ ไม้ให้ลูกพร้อมเสมอ ให้ลูกวาดภาพ พ่อแม่เขียนคำบรรยายตามคำบอกเล่าของลูกช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการ เขียนจดหมายขึ้นชมลูกเมื่อต้องการขีดเขียนเขียนชื่อลูก หรือคำอื่น ๆ ที่ลูกสนใจให้ลูกได้เห็น

สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมการเขียนให้กับเด็กปฐมวัยทั้งครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะเขียนประกอบไปด้วยอุปกรณ์ที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นความสนใจในการเขียนที่หลากหลาย ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องคำนึงการบูรณาการทักษะการเขียนเข้าด้วยเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงในสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติของการเป็นผู้สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แรงเสริมทางบวกพูดคุยซักถามถึงสิ่งที่เด็กเขียนตอบคำถามสิ่งที่เด็กสนใจและควรเป็นนักสังเกตที่ดีว่าเด็กสนใจอะไร เพื่อที่จะเชิญชวนให้เด็กเขียนเกี่ยวกับสิ่งนั้น

1.12. พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย

ทศนี ศุภเมธี (2543: 71) กล่าวว่า การเขียนเป็นงานที่ยากและสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่าน เพราะในการอ่านนั้นเด็กเพียงสังเกตความแตกต่างของตัวอักษร แล้วแปลความหมายของตัวอักษรนั้น ๆ ออกมา ส่วนการเขียนนั้นผู้เขียนต้องมีการประสานกันระหว่าง สมอง สายตาและมือเป็นอย่างดีจึงจะเขียนได้ ในการเขียนที่ไม่ใช่การคัดลอกเด็กต้องใช้สมองเรียบเรียงความคิดที่จะนำมาเขียนเมื่อลงมือเขียนได้ เมื่อลงมือเขียนเด็กต้องควบคุมกล้ามเนื้อให้ลากดินสอตามที่ต้องการ สายตาก็ต้องพิจารณาว่าถูกต้องตามที่คิดไว้หรือไม่

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2545: 249) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ดังนี้

เด็กวัย 3 ขวบ ต่อแท่งไม้สไลด์ได้สูงถึง 9-10 อัน เขียนวงกลมได้แต่ยังวาดรูปคนไม่ได้

เด็กวัยประมาณ 4-6 ขวบ การใช้มือก็มีความละเอียดขึ้น เด็กวัยนี้จึงมีความสามารถแต่งตัวเองได้ หวีผม แปรงฟัน ล้างหน้า ใส่รองเท้า ผูกเชือกรองเท้าได้ เมื่อปลายวัย ช่วยทำงานเล็กๆน้อยๆ ได้ความสามารถในการเรียนดีขึ้น

เด็กวัย 5 ขวบ เขียนรูปสามเหลี่ยมได้

เด็กวัย 6 ขวบ เขียนรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนได้ การวาดรูปคนก็ต่อเติมมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นจนเป็นรูปร่างคนครบบริบูรณ์ขึ้น

สุชา จันทรเฒ (2538: 41-42) ได้กล่าวถึงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กแบ่งตามช่วงวัยดังนี้

อายุ 3 ขวบ เด็กสามารถช่วยจัดโต๊ะอาหารได้ ไม่ทำถ้วยชามหล่น ต่อแท่งไม้สี่เหลี่ยม 9 แท่งได้ในทางสูง สร้างสะพานโดยใช้แท่งไม้สี่เหลี่ยม 3 แท่งได้ แต่งตัวเองได้ถ้าช่วยกลัด หรือปลดกระดุมให้ปลดกระดุมด้านหน้าเองได้ และเขียนแบบกากบาทได้เขียนรูปคนตามที่สั่งได้

อายุ 4 ปี กลัดกระดุมเสื้อเองได้ เขียนกากบาทได้เหมือน

อายุ 5 ปี ผูกเชือกรองเท้าได้ เขียนรูปสามเหลี่ยมได้เหมือน เขียนตัวอักษร

อายุ 6 ปี สามารถใช้มือและใช้ตาประสานกันดีขึ้น การจับดินสอในการเขียนทำได้ดีขึ้น ขอบวาดภาพระบายสีแต่จะทำได้ไม่เรียบร้อยเพราะความไม่อยู่นิ่งของเด็ก เด็กสามารถจะมองเด็กอื่นเล่นโดยที่มือของตนยังทำงานต่อไปได้ สามารถใช้มือและตาพร้อมๆกันขณะเดินหรือนั่งเขียนหนังสือตัวเล็กๆได้ ชอบใช้มือหยิบอาหารใส่ปากมากกว่าใช้การช้อนส้อม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 38-40) กล่าวถึงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ดังนี้

วัย 4-5 ปี

1. เสียบคลิบกระดาษลงบนกระดาษ
2. จับดินสอด้วยนิ้วมือในท่าทางที่ถูกต้อง
3. พับกระดาษซ้อนกัน 3 ทบได้ และใช้นิ้วรีดตามรอบพับ
4. ประกอบภาพตัดต่อ 6-10 ชิ้น ลงในกรอบ
5. มีความคล่องในการใช้กรรไกร ตัดกระดาษเป็นรูป $\triangle$ $\square$
6. ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างหยาบ ๆ ที่ผู้อื่นอาจไม่เข้าใจความหมาย
7. เขียนรูปมีหัว มีตัว มีส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่สำคัญๆ ได้
8. เขียนรูป $\triangle$ หรือ $\square$ ตามแบบได้
9. สามารถเขียนเส้น (เส้นตามรอยปะ)
10. วาดรูปบ้านแบบง่ายๆ
11. ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระง่ายๆ ที่มีขนาดใหญ่ภายในขอบรูป
12. สามารถพับนิ้วมือของตนเอง เอาขึ้นหรือหกดลงทีละนิ้ว
13. สามารถกะขนาดรูปร่าง ของสิ่งของรู้ว่าอะไรเล็กหรือใหญ่

วัย 5-6 ปี

1. สามารถรับลูกบอลที่โยนมาจากระยะไกล 1 เมตร
2. ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเล่นดินน้ำมัน เช่น ขวด
3. กรอกน้ำ-ทราย ลงในภาชนะ และเทออกได้
4. ไขและหมุนลูกบิดประตูด้วยกุญแจ
5. เปิดปิดเข็มกลัดที่มีขนาดใหญ่
6. ร้อยด้ายขึ้นลงผ่านรูที่เจาะบนกระดาษฝึกการเย็บ
7. ต่อแท่งไม้ได้เป็นรูปต่างๆ ได้
8. ประกอบภาพตัดต่อจำนวนไม่เกิน 12 ชิ้น เข้าด้วยกัน (ไม่มีกรอบ)
9. ประกอบภาพตัดต่อ 16-20 ชิ้น เข้าด้วยกันลงในกรอบ

10. ใช้กรรไกรได้คล่อง ตัดกระดาษตามรอยเป็นภาพต่างๆ ได้
11. ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสิ่งของที่มีรายละเอียดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้
12. เขียนรูปมีหัว มีตัว มีขาแขน และมีมือได้
13. เขียนรูป ตามคำสั่งโดยไม่มีแบบ
14. ลอกแบบตัวพยัญชนะขนาดสูง 2-4 เซนติเมตร
15. เขียนตัวพยัญชนะตามรอบปะได้
16. เขียนชื่อตัวเองได้
17. ระบายสีภาพที่มีความละเอียด เล็ก โดยอยู่ในขอบเขต

สุมนา พานิช (2531: 24) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ คือ การฝึกให้เด็กใช้นิ้วมือวาดภาพ ระบายสี ปั้น ตัดกระดาษ เขียนหนังสือ ทำกิจกรรมอื่นๆ ในเรื่องการช่วยเหลือตนเอง เช่น ตัดกระดาษ รูดซิปป ฯลฯ

พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2532: 41-42) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ไว้ดังนี้

1. ให้เล่นโยน – รับลูกบอล โยน – รับห่วงยางหรือลูกช่วง
2. ให้เล่นเกมและการละเล่นที่ใช้มือ นั่งเล่นอยู่กับที่ เช่น หมากเก็บ อีตัก หมากขุม
3. ให้ใช้ไม้ขีดเขียนเล่นบนดิน ใช้นิ้วมือขีดเขียนเล่นบนทราย และชุดอุโมงค์ ก่อเจดีย์ ทราย ใช้ชอล์กขีดเขียนกระดานเล่น
4. ให้เล่นกับงานศิลปะ เช่น ให้อวดภาพระบายสีด้วยสีเทียนหรือสีไม้ ให้อวดภาพด้วยพุกันหรือแปรงทาสีอันเล็กๆ และใช้น้ำ สีฝุ่น หรือสีโปสเตอร์ ให้อวดภาพด้วยนิ้วมือด้วยแป้งมันผสมสีหรือโคลน ให้อวดภาพด้วยกาวน้ำโรยทรายสี หรือโรยขี้เลื่อยไม้ปนผสมสี หรือกากมะพร้าวปนผสมสี ให้อวดภาพด้วยเชือกหรือหลอดด้าย ให้พิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุ หรือฟองน้ำ หรือกระดาษขุยมหรือใบไม้ ก้านกล้วย ให้เล่นสับกระดาษหัดสี เทสี เป่าสี ทับสี ลูบสี ให้ทำงานกระดาษด้วย เล่นปั้นแป้งที่ผสมสีใส่อาหาร ดินน้ำมัน ดินเหนียว ปั้นทรายผสมน้ำ ให้ประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ
5. ให้เล่นของเล่นที่ใช้มือ นิ้วมือ เช่น เล่นโทรศัพท์ เล่นเปลี่ยนเสื้อผ้าตุ๊กตา รูดซิปป ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า เล่นใส่ของลงกรอบหรือในช่องที่มีรูคล้ายของนั้น เช่น ใส่หมุดลงในช่องกระดาน หมุดใส่รูทรงลงในกล่องหยอดรูปทรง สวมลูกกลมแท่งไม้ เล่นร้อยลูกปัด เล่นเย็บผ้าบนแผ่นหนังตอกตา ไล่เล่นถักสานด้วยกระดาษเส้นหรือพลาสติกเส้น เล่นต่อไม้บล็อก ต่อเลโก้ เล่นภาพตัดต่อ เล่นกรอกน้ำ เล่นก่อเจดีย์
6. ให้เล่นเครื่องดนตรีสำหรับเด็ก เช่น เขย่าลูกแซค ตีกลอง ตีฉาบ ตีฉิ่ง ตีระนาดเป่าปี่ ตีดีเปียนโน ตีคิกตาร์ ฯลฯ เครื่องดนตรีเหล่านี้ทำด้วยวัสดุที่เหลือใช้ก็ได้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2543: 22-24) ได้กล่าวถึง อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ได้แก่

1. อุปกรณ์ประเภทที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อกับสายตา (Eye Hand Coordination) เช่น การร้อยลูกปัด ร้อยเชือก ร้อยดอกไม้ เย็บกระดาษรูดซิปปเรียงสี เรียงไม้หนีบ ปักหมุด ตอกตะปู เป็นต้น
2. อุปกรณ์ประเภทหนึ่งที่จะจัดกระทำต่อวัตถุ (Manipulative) เช่น การต่อบล็อกต่างๆ ได้แก่ บล็อกไม้ บล็อกพลาสติก บล็อกชุด บล็อกกลวง ตัวต่อพลาสติกต่างๆ เป็นต้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 103) ได้กล่าวถึง กิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อฝึกการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือแล้ว ยังเป็นการพัฒนาทักษะการใช้มือ เนื่องจากการกระตุ้นจากปลายกล้ามเนื้อเล็กจะส่งผลต่อไปยังใยประสาททำให้เพิ่มความเจริญงอกงามของใยประสาท ซึ่งมีหลายกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมการปั้นเป็นงานส่งเสริมการทำงานของกล้ามเนื้อฝ่ามือ ข้อมือและนิ้วมือในการบีบ บี ดึงนวด ทูบ และประดิษฐ์ ซึ่งส่งผลให้เพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ มีทักษะการใช้มือใช้นิ้วในการทำงานคล่องตัวขึ้น วัสดุที่นำมาใช้ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน ปัจจุบันนิยมใช้แป้งหรือแป้งโด (Play Dough)

2. กิจกรรมการฉีกกระดาษการตัดการปะติดกระดาษบนภาพโดยเน้นความสามารถของการจับ การถือและการกะประมาณ โดยแตกต่างกันดังนี้

เด็กอายุ 4-5 ปี ปะกระดาษตามรูปรอยได้ ตัดกระดาษตามรูปรอยได้

เด็กอายุ 5-6 ปี ใช้กรรไกรได้คล่องตัดกระดาษตามรอยพับต่างๆได้ปะติดตกแต่งภาพในกรอบ

3. การวาดภาพ ระบายสี

เด็กอายุ 4-5 ปี จับดินสอด้วยท่าทางที่ถูกต้องได้ดี เขียนรูปตามแบบได้วาดรูปสิ่งที่คุ้นเคยได้วาดรูปคนครบส่วนประกอบของร่างกายได้ วาดรูปบ้านได้ ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระได้ในกรอบรูป

เด็กอายุ 5 - 6 ปี วาดรูปคนและเสื้อผ้าให้รายละเอียด เขียนรูปตามจินตนาการหรือตามคำสั่งได้โดยไม่มีแบบ ระบายสีได้สวยงาม ในภาพที่มีความละเอียดขนาดเล็กโดยอยู่ในกรอบรูป

4. การพับ

การพับเป็นกิจกรรมเพิ่มความสามารถในการควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือ ข้อมือ และการใช้สายตาให้สัมพันธ์กับมือ การพับแต่ละอายุต่างกัน ซึ่งความสามารถแตกต่างกันตามวัยดังนี้

เด็กอายุ 4-5 ปี พับกระดาษซ้อนกัน 3 ทบได้ ใช้นิ้วรีดรอยพับได้ พับเป็นรูปร่างอย่างง่ายได้เช่น จรวด เรือสำเภา

เด็กอายุ 5-6 ปี เรียนพับกระดาษรูปต่างๆ ได้ พับกระดาษเป็นรูปร่างที่มีรายละเอียดได้

5. การฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อเล็กเป็นกิจกรรมที่ฝึกการเคลื่อนไหวพื้นฐานของกล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การต่อไม้บล็อกการร้อยลูกปัด รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหยิบจับ การใช้ นิ้ว เช่น การเล่นเกมโยน การตีตีพินเป็นต้น ซึ่งกิจกรรมฝึกความคล่องแบ่งตามอายุ ดังนี้

เด็กเล็กมากอายุ 1-3 ปี ร้อยลูกปัดรูตึ๊ด ตีตะกุ่ม ต่อบล็อก แกะท่อของที่ผูกเชือกหลวม

เด็กอนุบาลอายุ 3-6 ปี ต่อบล็อก จัดแยกสิ่งของ ร้อยด้าย ผูกเชือก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 101-107) ได้เสนอกิจกรรมงานร้อยที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กอายุ 5-6 ปี ดังนี้

1. ร้อยลูกปัดเม็ดเล็กด้วยด้ายหรือเอ็น

2. ร้อยหลอดกาแฟด้วยเชือก

3. ร้อยเชือกทรงเท้า

4. หัดเย็บผ้า(เป็นรูปภาพเจาะรูโดยรอบใช้เข็มไหมพรมร้อยขึ้นลงตามรูที่เจาะไว้) ร้อยดอกไม้ ใบไม้ โดยใช้ก้านมะพร้าว ร้อยไหมพรมแล้วทอเป็นผืน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้น ทำได้โดยให้เด็กฝึกทักษะในการใช้มือหยิบจับสัมผัสกับวัตถุสื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลายกิจกรรมต่างๆ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัดปะ พับกระดาษ การถัก การร้อย เป็นต้น

1.13 เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยต่างประเทศ

ควินทานิลลา (Quintanilla. 1993) ได้ศึกษาการแสดงอาการยอมรับของครูต่องานเขียนของเด็ก โดยการให้การเสริมแรงในทางบวกด้วยคำพูดที่ไพเราะเป็นพิเศษ กับเด็กในกลุ่มทดลองและให้การเสริมแรงอย่างปกติในกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการศึกษา 10 สัปดาห์ โดยให้ทำกิจกรรมการเขียน สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมแรงในทางบวกมีพัฒนาการเขียนดีขึ้น และดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บลัด (Blood. 1996) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียน และมีการศึกษาระยะยาวมีผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คน จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก และเจตนาของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้ เพื่ออ่านออกเขียนได้ และการส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเอง จะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้ การอ่านเขียนได้อย่างมีความหมายเนื่องจากชื่อของเด็กจะถูกเรียกเป็นประจำวันและคำที่นึกภาพได้ หากเด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้จะเป็นแนวทางในการขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่นๆ ต่อไป

งานวิจัยในประเทศ

ประไพ แสงดา (2544) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

รัฐจวน ประโมจน์ (2544) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความสามารถในการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นฤมล เฉียบแหลม (2545) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติมีพัฒนาการด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ภัสสราภรณ์ มูลโพธิ์ (2551) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบการเขียนต่ำ จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในช่วงการทดลองเป็น ดังนี้ สัปดาห์ก่อนการทดลองอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) สัปดาห์ที่ 1 และ 2 อยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) สัปดาห์ที่ 3 และ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) สัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด) และความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละชั้นมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ในการส่งเสริมและพัฒนาการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย สามารถส่งเสริมและพัฒนาการเขียนได้ด้วยการจัดกิจกรรมการเขียนที่เปิดโอกาสให้เด็กเขียนสื่อสารตามความคิดออกมาตามความต้องการของเด็ก และเป็นไปตามพัฒนาการตามวัยให้เด็กได้เป็นผู้คิดเอง ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นั่นคือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางครู และผู้ปกครองหรือครูจะเป็นเพียงผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก จัดเตรียมอุปกรณ์ และให้การเสริมแรงกระตุ้น โดยการถามให้เด็กได้คิด ถือเป็นการส่งเสริมการเขียนอย่างแท้จริงรูปแบบการจัดกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจในการส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัย คือ การจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์แบบโครงการเพราะเด็กได้มีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเด็กยังได้สื่อความหมายทางการคิดให้ผู้อื่นเข้าใจและเป็นกิจกรรมที่เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือและตาให้ประสานสัมพันธ์กันซึ่งการที่เด็กจะสามารถเขียนได้นั้นต้องเพิ่มการประสานสัมพันธ์ระหว่าง สมองสายตา และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน

2.1 ความหมายการจัดประสบการณ์แบบการศึกษานอกห้องเรียน

การจัดประสบการณ์การศึกษานอกห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยมีนักวิชาการหลาย ท่านเสนอความคิดไว้ ดังนี้

ทองทิพย์ วรรณพัฒน์ และคณะ (2522: 99) กล่าวว่า การศึกษานอกห้องเรียน หมายถึง การพาเด็กไปศึกษาดูชีวิตจริง สถานที่จริง สิ่งของที่ต้องการศึกษาวัตถุประสงค์หลักของการศึกษา นอกสถานที่ก็คือ ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงกับสถานที่ วัตถุ บุคคล โรงงาน เครื่องมือ แหล่งแร่ และสิ่งที่จะศึกษาจริงๆ โดยมีเงื่อนไขว่า สิ่งเหล่านั้นไม่สามารถนำมาให้ดูในห้องเรียนได้ เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นประโยชน์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์แบบการศึกษานอกห้องเรียน เป็นการพาเด็กไปศึกษานอกอาณาเขตของห้องเรียนที่เรียนกันตามปกติ ซึ่งเด็กจะได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กเกิดความรู้ อยากรู้ อยากเห็น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายและสนุกกับการเรียน

2.2 ความหมายของการจัดการศึกษานอกห้องเรียน

การจัดการศึกษานอกชั้นเรียนมีผู้กล่าวความหมายไว้ดังนี้

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536: 93) การศึกษานอกห้องเรียนเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ โดยมีเงื่อนไขว่าสิ่งเหล่านั้นไม่สามารถนำมาให้เด็กได้เรียนรู้ในห้องเรียนได้

สุภกานต์ อินอากร (2537: คำนำ) การศึกษานอกชั้นเรียนเป็นการศึกษาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกชั้นเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง ในสภาพที่เป็นจริง

จากที่กล่าวมาสรุปว่า ความหมายของการจัดการศึกษานอกชั้นเรียน คือ การพานักเรียนไปศึกษานอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง

2.3 คุณค่าของการศึกษานอกห้องเรียน

สุโขทัยธรรมาธิราช (2526: 250) เด็กปฐมวัยโดยเฉพาะเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 4-6 ปี มีความสนใจอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติรอบ ๆ ข้างอยู่แล้ว การศึกษานอกชั้นเรียนมีส่วนช่วย ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์กว้างขวาง

การศึกษานอกชั้นเรียนนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็ก ธิดา พิทักษ์สินสุข (2532 : 46) กำหนดคุณค่าศึกษานอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเห็นสภาพอันแท้จริงของสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงตามสภาพความเป็นจริง เป็นรากฐานของการเรียนรู้เฉพาะสาขานั้นดีขึ้น
2. เป็นวิธีการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความรับผิดชอบ มีวินัยและ สร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกัน
3. ช่วยสร้างคุณลักษณะเฉพาะตัวของนักเรียน เช่น ความเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความอดทน การร่วมมือกับผู้อื่น การสังเกต และการแก้ปัญหา
4. ให้ผลในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ
5. ทำให้ผู้เรียนเพิ่มความสนใจในสิ่งที่เรียนมากยิ่งขึ้น เพราะมีสถานที่จริงมาเกี่ยวข้องที่ครูต้องการพัฒนาให้เกิดในเด็ก
6. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ครูต้องการพัฒนาให้เกิดในเด็ก
7. ก่อให้เกิดสภาพการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนา แก้ปัญหา เกิดปัญหาใหม่อย่างท้าทาย
8. นักเรียนจะได้ร่วมกิจกรรมบางชนิดที่เสียงดังและโกลาหล ซึ่งครูไม่อาจจัดในห้องเรียนได้
9. ความรู้ที่นักเรียนได้รับจักยังคงอยู่ได้นาน เพราะนักเรียนได้กระทำด้วยตนเอง ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษานอกชั้นเรียน

สรุปได้ว่าการศึกษานอกชั้นเรียนมีคุณค่ากับการเรียนรู้ของเด็กซึ่งจะทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและยังเปิดโอกาสให้เด็กมีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองตลอดจนส่งเสริมให้ มีวินัยในตนเองและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

เบรห์ม (ศรีนวล รัตนานนท์ 2540: 25 อ้างอิงจาก Brehm 1969: 19) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการศึกษานอกชั้นเรียนไว้ คือ การเรียนนอกชั้นเรียนหรือการเรียนนอกห้องเรียน ไม่ใช่ส่วนเกินหรือส่วนต่อเติมนอกเหนือไปจากแผนการศึกษา แต่ควรเป็นวิธีการนำไปสู่จุดประสงค์ที่ต้องการ

ของการศึกษาในขณะที่แผนการศึกษาจะกลายเป็นมวลประสบการณ์ของเด็กซึ่งเพิ่มความสมบูรณ์ให้ชีวิตแก่เด็ก เด็กที่ไม่มีโอกาสได้เห็นสิ่งแปลกใหม่นอกเหนือจากสิ่งที่ตนเองคุ้นเคย จะแสดงอาการเรียนวิชาการศึกษานอกชั้นเรียนจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กคนนั้นได้เห็นสถานที่ใหม่ ๆ สิ่งของใหม่ ๆ และพบปะคนมากขึ้น การศึกษาแนวใหม่พยายามที่จะช่วยให้คนเรียนรู้วิธีการเรียน โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนต้องปรับตัวให้ทันกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงจะมีชีวิตอยู่อย่างสำเร็จ ครูควรจะระลึกไว้ว่า ประสบการณ์ที่กว้างนั้นมีส่วนช่วยในการพัฒนาสื่อสัมพันธ์ และมีความนึกคิดสูง ประสบการณ์ทั้งหมดของเด็กในโรงเรียนจะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ถ้าโรงเรียนมีการศึกษานอกชั้นเรียนที่เตรียมการไว้อย่างดี จะช่วยเปิดโลกสำหรับเด็กให้กว้างขึ้น ประสบการณ์ที่ได้กพบด้วยตนเองจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนใหม่ความหมายจริงจั่งขึ้น การศึกษานอกชั้นเรียนที่วางแผนไว้อย่างดี จะช่วยพัฒนาอย่างสมบูรณ์

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า กิจกรรมการศึกษานอกชั้นเรียนมีคุณค่าโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นประสบการณ์ตรงที่จะเป็นรากฐานในการเรียน การที่เด็กได้ค้นพบด้วยตนเอง จะทำให้เด็กจดจำได้นาน การเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจจะทำให้มีความสุขที่จะเรียนและเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้นตลอดจนตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง นับเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมได้เป็นอย่างดี

2.4 ประเภทของการศึกษานอกห้องเรียน

การจัดประเภทของการศึกษานอกห้องเรียนมีการจัดแบ่งแตกต่างกันออกไปหลายลักษณะด้วยกัน ธิดา พิทักษ์สินสุข (2532: 58 - 59) จัดประเภทของการศึกษานอกชั้นเรียนโดยยึดหลักดังนี้

1. การศึกษานอกชั้นเรียนโดยยึดสถานที่เป็นหลักดังนี้

1.1 บริเวณรอบๆ อาคารเรียน ได้แก่ การเก็บใบไม้ กิ่งไม้

1.2 บริเวณสนามโรงเรียน ได้แก่ การวาดภาพรูปร่างของก้อนเมฆ ฟังโคลง กลอนนอกชั้นเรียน จินตนาการเรื่องราวต่างๆ จากก้อนเมฆ สัมผัสกับความรู้สึกเมื่อลมมากระทบตัว เมื่อลมผ่านมากระทบใบไม้ ฟังเสียงนกกร้อง วาดภาพนกจากเสียงที่ได้ยิน สำรวจขนาดและรูปร่างของ ต้นไม้ การให้อาหาร เลี้ยงนก เล่นกับเวลา เป็นต้น

1.3 บริเวณห่างจากโรงเรียน 2-3 ช่วงตึก ได้แก่ ไปดูนกและรังนก ทำแผนที่ แสดงบริเวณต้นไม้และดอกไม้ เก็บสะสมเมล็ดพืช ไปดูสัตว์เลี้ยงของเด็กๆ ตามบ้าน ฟังเสียงต่างๆ ที่เกิดรอบๆ ตัว เป็นต้น

1.4 บริเวณชุมชนใกล้โรงเรียน ได้แก่ ไปตลาดที่ขายพืชผักผลไม้ต่างๆ ไปช่วยคนส่วน เป็นต้น

1.5 บริเวณสถานที่ต่างๆ ที่ไกลออกไป ได้แก่ การไปฟาร์มสวนสัตว์ โรงนม สวนไร่ เป็นต้น

2. การศึกษานอกชั้นเรียนโดยยึดกิจกรรมเป็นหลักดังนี้

2.1 การผจญภัยในสนาม ซึ่งได้แก่ การเล่นในเต็นท์ การใช้แว่นขยาย ค้นหาสิ่งต่างๆ หน้าสนใจ การเล่นสร้างบ้านบนต้นไม้ การเล่นเครื่องเล่นสนาม

2.2 เกมนอกชั้นเรียน ซึ่งได้แก่ เกมเล่นกับลูกบอล เกมเล่นกับเชือก การวิ่งแข่งขัน การเล่นต่างๆ เช่น เล่นไล่จับ ตีเต๋ เป็นต้น

2.3 การเล่นน้ำฝนในวันที่ฝนตก

2.4 การเล่นเกมในวันที่ลมแรง

2.5 การศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์เล็ก ๆ ซึ่งได้แก่ ในสวนอุทยาน เช่น ชีวิตกระรอก กระต่าย หนู บ้างหรือโรงเรียน เช่น การเดินทางของมด ร่องรอยของหนอนที่กัดกิน ใบไม้ และรอยเท้าสัตว์แล้ววาดโครงร่างของรอยเท้าสัตว์ที่เดินบนดินหมาดๆ

2.6 การศึกษาในสถานที่ในชุมชน เช่น ร้านขายของ ที่ทำการไปรษณีย์ ธนาคาร ป้ายสัญลักษณ์ตามท้องที่ต่างๆ เช่น ป้ายจราจร ป้ายบ่อน้ำมัน ป้ายสัญญาณอันตราย ป้ายโรงพยาบาล

2.7 การศึกษาเกี่ยวกับต้นไม้ เช่น การสังเกตลักษณะต่างๆ ของต้นไม้ เช่น ใบประเภทต่างๆ ส่วนประกอบและประโยชน์ของส่วนต่างๆ ของต้นไม้ ชีวิตความเป็นอยู่ของ ต้นไม้ในธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ เช่น สัตว์ อากาศ น้ำ เป็นต้น

2.8 การไปทัศนศึกษา เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์แสดงผลงานทางศิลปะ สวนสัตว์ แม่น้ำ ลำคลอง

2.9 การไปศึกษารอบ ๆ สระหรือบ่อน้ำ เช่น ศึกษาเกี่ยวกับสาหร่าย ศึกษาเกี่ยวกับผิวน้ำ เช่น ฝ้าหรือฟองอากาศ แมลงที่อยู่บนผิวน้ำ ชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ที่อาศัย ในสระน้ำ หรือริมสระ เช่น กบ แมงมุม ยุง เป็นต้น

2.10 ศึกษาการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต เช่น ฝ้าดูการเจริญเติบโตของ เมล็ดพืชหัวของพืชใต้ดิน การทำแผนภูมิการเจริญเติบโต

2.11 การไปฟาร์ม ดูชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ในฟาร์ม เช่น วัว ไก่ หมู การทำงานของเครื่องยนต์กลไก พืชไร่ต่าง ๆ การเก็บเกี่ยว

2.12 การเล่นกับน้ำ เล่นทราย

2.13 การไปเล่นชายหาด

2.14 การเก็บแมลง สัตว์เล็ก ๆ มด หนอน มาเลี้ยง

2.15 การเฝ้าดูนก

2.16 การพาเด็กไปร่วมกิจกรรมในโอกาสพิเศษ เช่น ชมภาพยนตร์ ช่วยงานในเทศกาลต่างๆ

2.17 การเตรียมอาหารไปรับประทานนอกชั้นเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การศึกษานอกห้องเรียนมีอยู่ 2 ประเภท คือ การศึกษานอกห้องเรียนโดยยุดสถานที่เป็นหลัก และการศึกษานอกห้องเรียนโดยยุดกิจกรรมเป็นหลัก ซึ่งกิจกรรมนั้นล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้น การเรียนนอกห้องเรียน

2.5 ลำดับขั้นในการไปศึกษานอกห้องเรียน

เนื่องจากการจัดการศึกษานอกชั้นเรียนมีทั้งคุณค่าและความจำเป็นต่อการเรียนรู้และ สร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก หากได้มีการวางแผนอย่างมีขั้นตอน ย่อมส่งผลให้การ จัด กิจกรรมบรรลุจุดประสงค์และลดปัญหาในการจัดได้เป็นอย่างดี ธิดา พิทักษ์สินสุข .(2532 : 60 - 61) การนำนักเรียนไปศึกษานอกชั้นเรียน จะต้องเตรียมการเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน

ขั้นที่ 1 การเตรียมกิจกรรมก่อนไปเรียนรู้นอกห้องเรียน (Pre-Trip Activities) ในการวางแผนและการจัดการศึกษานอกชั้นเรียน ศิริวรรณ ศรีพหล (2525: 7) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผน ซึ่งเป็นการวางแผนก่อนไปเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นการเตรียมตัวทั้งด้านครูและด้านเด็ก โดยคำนึงถึงสิ่งสำคัญแต่ละด้านดังนี้

ด้านครู สมิต์ (ศรีนวล รัตนานันท์ 2540: 29 อ้างอิงจาก Smith.1996: 109) ได้กล่าวถึงการเตรียมตัวของครูสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน
2. กำหนดสถานที่โดยวิเคราะห์ว่าสถานที่นั้นจะให้ประโยชน์อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ครูต้องเลือกสถานที่ที่ไม่ไกลเกินไป สถานที่เลือกนั้นเด็กเคยไปมาหรือไม่ เนื่องจากเด็กเล็กชอบไปยังสถานที่ที่คุ้นเคย สนใจในการร่วมกิจกรรมได้ (हरखा निर्वीक्षर .2535 : 166 - 167) สถานที่ที่เลือกควรมีความปลอดภัยและเพียงพอแก่เด็กด้วย

3. ครูออกสำรวจและศึกษาสถานที่ล่วงหน้า
- 4 . เตรียมแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน
5. ขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ในโรงเรียนและจัดบุคลากรเพื่อช่วยเหลือดูแลเด็ก

6. เตรียมเครื่องเวชภัณฑ์เท่าที่จำเป็น

ด้านเด็ก สวอน (มารศรี ไทยบุญเรือง .2537:55; อ้างอิงจาก Swan.197: 5)

กล่าวถึงการเตรียมตัวของนักเรียนไว้ว่า เด็กมักมีความสนใจต่อการเรียนรู้นอกห้องเรียน และมีแรงจูงใจต่อการเรียนสูง การวางแผนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนเป็น สิ่งจำเป็น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด สิ่งที่ครูควรคำนึงถึงในการเตรียมตัวเด็กมีดังนี้

1. เด็กควรเดินทางมาถึงสถานที่และกลับตรงตามเวลา
2. อย่าปล่อยให้เด็กไปยังสถานที่ที่จะเรียนรู้ก่อนที่เด็กจะได้รับการปฐมนิเทศเพื่อแนะนำการเข้าสู่สถานที่นั้น ๆ ให้เวลาทำการตกลงถึงจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายของการเรียนรู้นอกห้องเรียน
3. ความสนใจของเด็กอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม ฉะนั้นความคาดหวังต่อการเรียนรู้ของเด็กอาจไม่เท่ากัน ควรให้เวลาให้เพียงพอกับการสังเกตและบันทึกข้อมูล
4. ให้เด็กระมัดระวังพฤติกรรมที่แสดงออกอันเป็นภาพรวมของสถาบัน
5. การให้สัญลักษณ์ประจำกลุ่ม เพื่อให้ผู้ดูแลและเด็กในกลุ่มสังเกตเห็น เพื่อรวมกลุ่มได้ง่าย แผ่นป้ายสีประจำกลุ่มควรมีชื่อเด็ก ควรมีการตรวจนับจำนวนเด็กให้ครบทุกขณะ
6. ปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบข้อตกลงที่วางไว้อยู่เสมอเพื่อความปลอดภัย

ขั้นที่ 2 การเตรียมกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้นอกห้องเรียน ควรเตรียมกิจกรรมขั้นการเรียนรู้นอกห้องเรียน ดังนี้

1. นำอุปกรณ์และสิ่งของที่จำเป็นต่าง ๆ ไปให้ครบ
2. รักษาเวลาให้เป็นไปตามกำหนดการที่วางไว้
3. ทบทวนวัตถุประสงค์ กิจกรรม และการปฏิบัติตัวของเด็กอีกครั้ง ก่อนออกนอกชั้นเรียนหรือขณะทำกิจกรรม
4. สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยกระตุ้นให้เด็ก

ได้รับประสบการณ์ดังนี้

ดมกลิ่น

หน้า

สิ่งที่สนใจ

4.1 การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยการสังเกต สำรวจ ทดลอง

4.2 การคิดแก้ปัญหาที่ประสบด้วยตนเอง เช่น การแก้ปัญหาเฉพาะ

4.3 การฝึกคิดสร้างสรรค์ เช่น การคาดคะเนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

4.4 การฝึกการสังเกต เช่น สังเกตรูปร่างสิ่งของ

4.5 การยืดช่วงความสนใจ เช่น การให้เวลาและโอกาสนักเรียนศึกษา

4.6 การพัฒนาความสามารถด้านการเขียน เช่น การวาดภาพ การเล่า

เรื่อง การฝึกถาม ฝึกฟัง การจับใจความ

5. สนับสนุนและแนะนำเด็กให้เรียนรู้วิธีศึกษา เช่น การสังเกต การสำรวจ การทดลอง รวบรวมข้อมูล ชักถาม เป็นต้น

6. ส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคม เช่น การรอคอย การแก้ปัญหา การรับผิดชอบ การอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นต้น

7. ส่งเสริมให้เด็กบันทึกการเรียนรู้สะท้อนออกมาโดยการขีดเขียนเป็นภาพวาด และตัวอักษรอย่างอิสระโดยไม่มีการบังคับ สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เด็กสามารถปรึกษาเพื่อนและครูได้ สามารถแก้ไขงานเขียนของตนเองได้

ขั้นที่ 3 การเตรียมกิจกรรมขั้นสรุปหลังการเรียนรู้ในห้องเรียน

1. รายงานให้ผู้ปกครองทราบถึงผลของการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เด็กเคยได้รับ อาจจัดทำในรูปแบบการวัดผล แบบรายงานเหตุการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ

2. โยงให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เด็กสังเกตหรือสำรวจพบกับสิ่งที่เด็กเคยเรียนรู้โดยการจัดทำรายงาน การสาธิตแสดงผลงาน และจัดเสนอผลงานเป็นกลุ่มให้สัมพันธ์กับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติ

3. จากคำถามที่เป็นปัญหาหรือแนวคิดที่เกิดขึ้น ครูและเด็กร่วมกันสำรวจเพื่อค้นหาคำตอบ เพื่อวางแผนในการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในครั้งต่อไป

4. เก็บรวบรวมเอกสาร การประเมินการเรียนรู้ของเด็กเพื่อใช้เป็นข้ออ้างอิงในครั้งต่อไป การเก็บเอกสาร ควรทำร่วมกันระหว่างครู เด็ก และอาสาสมัครทุกคน ซึ่งมีคำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับการเตรียมการจัดการศึกษานอกชั้นเรียนในครั้งต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก

3.1. ความหมายของการบันทึก

ความหมายการบันทึกตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2542 คือ การจดข้อความเพื่อช่วยความทรงจำหรือเพื่อเป็นหลักฐานจดหรือถ่ายทอดไว้เพื่อช่วยความจำหรือเพื่อเป็นหลักฐานเช่น บันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือจดย่อๆ ไว้เพื่อให้รู้เรื่องเดิม

พัชรี ผลโยธิน (2543: 100-102) ได้กล่าวถึง การบันทึกที่นำมาใช้ในการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นส่วนหนึ่งของสารนิเทศน์ซึ่งหมายถึงการจัดทำข้อมูลที่จะเป็นหลักฐานหรือแสดงให้เห็นร่องรอยของการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จากการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. พอร์ตโฟลิโอสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลได้แก่ เก็บภาพของที่สะท้อนให้เห็นว่าเด็กทำกิจกรรมใดบ้าง เก็บภาพรวบรวมผลงานของเด็กทั้งหมดซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของเด็กเป็น ลำดับขั้นตอน
2. การบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับอาจบรรยายหรือบันทึกในรูปแบบต่างๆ
3. การสังเกตและบันทึกพัฒนาการ
4. การสะท้อนตนเองของเด็กเป็นคำพูดหรือข้อความที่เด็กสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกจากการสนทนา อภิปราย แสดงความคิดเห็นของเด็กขณะทำกิจกรรม รวมไปถึงการสะท้อนตนเองจากครู การสะท้อนตนเองของผู้ปกครอง
5. ตัวอย่างผลงานรายบุคคลและรายกลุ่ม ที่แสดงให้เห็นการเรียนรู้ ความสามารถทักษะ และจิตพิสัยของเด็ก

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์; และธิดา พิทักษ์สินสุข (2543: 9-10) ได้กล่าวถึงการบันทึก ข้อมูลสาระการเรียนรู้ตามแนวคิดเรกจิโอ คือการบันทึกที่ครอบคลุมถึงกิจกรรมทุกๆ ด้านตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ของการเรียนรู้ครูจะมีบทบาทสำคัญในการบันทึกเหตุการณ์ที่โดดเด่นที่สะท้อนถึงการทำงานและการเรียนรู้อย่างชัดเจน การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การคัดค้านการหาข้อตกลงร่วมกันเมื่อมีความคิดที่ไม่ตรงกันตลอดจนศักยภาพของเด็กในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกจากงานโครงการ ครูจะทำการบันทึกข้อมูลเหล่านี้ด้วยการใช้เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ กล้องถ่ายวิดีโอ การจดบันทึกครูจะจัดระบบข้อมูลที่บันทึกเป็นบอร์ดนิทรรศการในห้องเรียนที่สะท้อนถึงการดำเนินการทำกิจกรรมโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ

จากที่กล่าวมาการบันทึกที่นำมาใช้ในการศึกษา คือการจัดทำข้อมูลเพื่อความทรงจำและเก็บไว้เป็นหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นถึงร่องรอยพัฒนาการการเจริญเติบโต และการเรียนรู้ของเด็กสามารถบันทึกด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การบันทึกด้วยการใช้เทป บันทึกเสียง บันทึกด้วยกล้องถ่ายภาพกล้องถ่ายวิดีโอ การเขียนบันทึก เป็นต้น ดังที่กล่าวถึงการเขียนบันทึกไว้ดังนี้

จุจิตร ทองเอียด (2540: 39) ให้ความหมายการเขียนบันทึก คือ การเขียนหรือบันทึกเรื่องราวต่างๆ อย่างอิสระเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนสนใจหรือมีประสบการณ์ตามความคิด ความรู้สึกของนักเรียน บางครั้งนักเรียนอาจวาดภาพเพื่อที่จะอธิบายเรื่องราว หรือเขียนคำตามที่นักเรียนสะกดขึ้นเอง

ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ์ (2542: 16) กล่าวถึงการเขียนบันทึก หมายถึงการจดเรื่องราวต่างๆ อย่างอิสระเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนสนใจหรือประสบการณ์ตามความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนโดยไม่ต้องกังวลถึงรูปแบบในการเขียน

ฮอสคิสสัน ; และทอมคินส์ (พีระพร รัตนาเกียรติ. 2548: 42; อ้างอิงจาก Hoskisson; & Tompkins. 1987: 207) ได้ให้ความหมายของการเขียนบันทึกว่าเป็นการบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละวันของนักเรียนตามความคิด ความรู้สึกของนักเรียนลงในสมุดบันทึก หรือสมุดเล่มเล็กๆ

สล็อตเซอร์ หรือฟิลลิปส์ (จุจิตร ทองเอียด. 2540: 38; อ้างอิงจาก Schlosser; & Phillips. 1991: unpagged) ได้กล่าวถึงการเขียนบันทึกว่านักเรียนสามารถที่จะวาดและเขียนได้อย่างอิสระซึ่งจะเขียนเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิด หรือเรื่องต่างๆ ขณะเขียนนักเรียนสามารถวาดภาพเพื่ออธิบาย บางครั้งนักเรียนอาจจะเขียนคำตามที่นักเรียนสะกดขึ้นเองก็ได้

สรุปได้ว่า การเขียนบันทึก หมายถึง การบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น จากเรื่องราว ต่างๆที่ได้จากการฟังการดู การอ่าน การสังเกต การสัมภาษณ์อย่างอิสระจากประสบการณ์หรือสิ่งที่สนใจซึ่งแสดงออกตามความคิด ความรู้สึกของตนเองลงในสมุดบันทึก โดยไม่ต้องกังวลใจถึงรูปแบบในการเขียน ซึ่งเด็กอาจจะวาดภาพ เขียนคำหรือสะกดขึ้นเอง

3.2. ความสำคัญและประโยชน์ของการบันทึก

การบันทึกเป็นวิธีการของการจัดทำหลักฐานที่มีบทบาทในการบันทึกเรื่องราวและข้อมูลการเรียนรู้ต่างๆ ของบุคคลมีทั้งที่ปรากฏในลักษณะของการเขียนบันทึก ภาพเขียน ภาพผลงานศิลปะ จดหมาย บันทึกประจำวัน ฯลฯ (จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์ ; และคนอื่นๆ. 2542: 9) การเขียนบันทึกด้วยการเขียนบันทึกนั้น ถือได้ว่าเป็นการสะท้อนตนเองของเด็กที่ขณะทำกิจกรรม ซึ่ง แคลคินส์ (Calkins. 1985: 190) กล่าวว่า การเขียนช่วยส่งเสริมและพัฒนากระบวนการคิดทำให้เราทราบความคิดของตนเองจากการถ่ายทอดความคิดผ่านงานเขียน ในการเขียนเราจะถ่ายทอดความคิดความรู้สึกลงบนกระดาษช่วยให้ความคิดมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และช่วยให้เราสามารถตรวจสอบสำรวจ พัฒนา และแก้ไขความคิดของเราได้ การเขียนช่วยในมนุษย์จัดระบบ และพัฒนาความเป็นไปได้ความคิดของตน ในขณะที่มนุษย์พยายามถ่ายทอดความคิดของตนผ่าน การเขียนจะมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้เขียนและความคิดของตนเองตลอดเวลาซึ่งมีปฏิสัมพันธ์นี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เขียนได้เขียนในสิ่งที่มีความหมายต่อตัวเด็ก โธร์น (Throne) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการเขียนในระดับปฐมวัยอยู่ที่การแสดงออกซึ่งความคิดของเด็ก และการวาดรูปถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในงานเขียนของเด็กรูปภาพที่เด็กวาดสามารถเล่าเรื่องได้เช่นเดียวกับตัวหนังสือขณะที่เด็กวาดภาพเด็กจะถ่ายทอดความคิดของตนบนกระดาษ (นภเนตร ธรรมบวร. 2544: 136-137; อ้างอิงจาก Throne. 1988: 16-20)และภาพวาดทุกภาพของเด็กมีค่าเท่ากับสมุดบันทึกประสบการณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสที่เด็กได้รับ (พระพงษ์ กุลพิศาล. 2536: 65) ซึ่งนภเนตร ธรรมบวร (2544: 78) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายความคิดของตนโดยการวาดภาพ หรือการเขียนบันทึกเป็น วิธีการที่สำคัญมากเนื่องจากการเขียนบรรยายหรือวาดภาพช่วยให้เด็กเห็นและตระหนักในขั้นตอนการแก้ปัญหาของตนเองมากขึ้น และนอกจากนี้การบันทึกยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก เช่นพัฒนาการด้านการเขียน ดังอย่างงานวิจัยของ นฤมล เญียบแหลม (2545) ที่ศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบเปิดโอกาสให้เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า เด็กมีพัฒนาการธรรมชาติที่เป็น ด้านการเขียนสูงขึ้น ในปีต่อมา อนงค์ วรพันธ์ (2546) ได้ศึกษาพัฒนาการอ่านและการเขียนของเด็ก ปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแล้วให้เด็กวาดและเขียนสิ่งที่เด็กสนใจจากเรื่องในนิทานที่ครูเล่าลงในสมุดเล่มเล็ก จากผลการวิจัยพบ ว่า เด็กมีพัฒนาการอ่านและการเขียนสูงขึ้น

นอกจากที่กล่าวมาได้มีนักการศึกษาอีกหลายท่านกล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเขียนบันทึกไว้ดังนี้

นาร์แกง ; และปีเตอร์สัน (พีระพร รัตนาเกียรติ. 2548: 43 ; อ้างอิงจาก Nahrgang; & Peterson. 1986: 461-465) กล่าวว่า การให้นักเรียนเขียนบันทึก ทำให้นักเรียนแสดงถึงทักษะทางปัญญาหลายอย่าง เช่น การสังเคราะห์ การแปลความหมาย และการตีความ

สรุปได้ว่า การบันทึกเป็นวิธีการที่สำคัญมากเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายความคิดของตนโดยผ่านการวาดภาพหรือการเขียนบันทึกจะช่วยให้เด็กได้เห็นและตระหนักในขั้นตอนการแก้ปัญหาของตนเองมากขึ้น และยังส่งเสริมและพัฒนากระบวนการคิดของเด็ก เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

3.3 ประเภทของการบันทึก

ฮอสคิสสัน ; และทอมคินส์ (พีระพร รัตนาเกียรติ. 2548: 43; อ้างอิงจาก Hoskisson; & Tompkins. 1987: 209-215) ได้แบ่งประเภทของการบันทึกไว้ดังนี้

1. ประเภทส่วนบุคคล (Personal Journals) เป็นการให้นักเรียนเขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตของนักเรียนหรือเรื่องราวต่างๆ ที่นักเรียนเลือกเขียนอย่างอิสระ หัวข้อเรื่องของการเขียนบันทึกประเภทนี้ได้แก่ สถานที่ที่ฉันชอบ ถ้าฉันมีพร 3 ประการ เพื่อนผู้ชาย เพื่อนผู้หญิง ครูของฉัน สิ่งที่ทำให้ฉันมีความสุขหรือเสียใจ วันหยุดที่ฉันชอบ ฯลฯ

2. ประเภทการเขียน (Writing Journals) เป็นการเขียนเรื่องราวบทกลอนและการเขียนอื่นๆ โดยนักเรียนอาจจะเขียนเป็นเรื่องราวที่มีหลายตอนก็ได้

3. ประเภทสนทนา (Dialogue Journals) เป็นการเขียนที่นักเรียนและครูเขียนสนทนาโต้ตอบกัน นักเรียนจะเขียนเรื่องที่ตนสนใจแล้วครูเขียนสนทนาหรือโต้ตอบเรื่องที่นักเรียนเขียน

4. ประเภทบันทึกการเรียนรู้ (Learning Logs) เป็นการเขียนบันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวิชาต่างๆ เช่น สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ ซึ่งนักเรียนสามารถใช้การเขียนนี้เป็นตัวสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนช่วยให้พบช่องว่างในการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อใช้ในการสำรวจความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งที่กำลังเรียนรู้และประสบการณ์ในอดีต

5. ประเภทลอกเลียนแบบบุคคลอื่น (Simulated Journals) เป็นการเขียนที่นักเรียนจะสมมติตนว่าเป็นบุคคลอื่นแล้วเขียนแสดงความคิดตามที่นักเรียนเป็นบุคคลนั้น

6. ประเภทเด็กเล็ก (Young Children's Journals) การเขียนบันทึกประเภทนี้เหมาะสำหรับนักเรียนก่อนวัยเรียนนักเรียนอนุบาลโดยนักเรียนอาจจะวาดภาพลากเส้นขยุกขยิกเขียนพยัญชนะตัวเลขหรือเขียนคำตามที่สะกดขึ้นเองก็ได้

สรุปได้ว่า การบันทึกสามารถแบ่งได้หลายประเภทซึ่งมีรูปแบบการเขียนบันทึกที่แตกต่างกันไป ล้วนแต่ให้นักเรียนได้แสดงความคิดความรู้สึกและประสบการณ์การเรียนรู้ของตนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สำหรับการบันทึกของเด็กปฐมวัยนั้นเด็กอาจจะวาดภาพลากเส้นขยุกขยิกขีดเขียนพยัญชนะตัวเลขคำต่างๆ ที่สะกดขึ้นเอง

3.4. พัฒนาการเขียนบันทึกของเด็กปฐมวัย

คินทิสซ์ (จุจิตร ทองเอียด. 2540: 41; อ้างอิงจาก Kintisch. 1986 : unpagged) ได้กล่าวถึง พัฒนาการเขียนบันทึกของเด็กในช่วงปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ระดับก่อนอนุบาล (Pre Kindergarten) แบ่งได้ดังนี้

1.1 เทคนิคพื้นฐาน (Basic technique) เด็กจะวาดรูปและเขียนเรื่องโดยการลากเส้น ขยุกขยิกเขียนพยัญชนะตัวเลขหรือคำที่นักเรียนคิดขึ้นเองให้ครูอ่านครูจะอ่านเรื่องที่นักเรียนเขียนแต่ละครั้งที่ครูอ่านนักเรียนจะสังเกตคำที่ครูอ่านพร้อมทั้งพยักหน้าว่า “ใช่ตามที่หนูเขียน” พฤติกรรมเช่นนี้จะช่วยเหลือการอ่านของนักเรียนแต่ละคนนักเรียนจะเรียนรู้คำอ่านความหมาย ของคำโดยการฟังอ่านและ สังเกตขณะที่ครูอ่านบางครั้งนักเรียนจะอ่านเรื่องที่นักเรียนเขียนเพิ่มความสามารถในการพูดการเข้าใจ เรื่องการพัฒนาทางภาษาและการสื่อสารโดยการเขียน

1.2 การซ้ำ (Repetition) การเขียนอธิบายของนักเรียนในระดับนี้ยังไม่ถูกต้อง เช่น นักเรียนอาจจะเขียนอธิบายว่า “แมวใหญ่เท่าคนและบ้าน” เรื่องที่เขียนไม่สัมพันธ์กับรูปที่วาดการวาดก็ อาจจะเป็นเส้น ขยุกขยิกแต่เมื่อนักเรียนได้เขียนบันทึกหลายๆครั้งการวาดจะเป็นเส้นตรงเรื่องที่เขียนก็จะ สัมพันธ์กับรูปที่วาด

2. ระดับอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (Kindergarten and First grade) แบ่งได้ ดังนี้

2.1 เขียนอย่างอิสระนักเรียนจะเขียนคำต่างๆด้วยตัวนักเรียนเองเรื่องที่เขียนจะเป็น เรื่องสั้นๆอย่างไรก็ตามการเขียนของนักเรียนในขั้นนี้เกี่ยวกับการควบคุมของกล้ามเนื้อหรือการจับดินสอ

2.2 ลักษณะการเขียนนักเรียนยังคงเขียนเรื่องและวาดภาพประกอบกัน

2.3 เรื่องที่เขียนนักเรียนจะเขียนเรื่องและวาดภาพประกอบกัน

สรุปได้ว่าการพัฒนาการเขียนบันทึกของเด็กปฐมวัยนั้นโดยธรรมชาติเด็กจะสนใจขีดเขียนเล่น ลงสมุดหนังสือและฝานั่งเด็กจะสังเกตธรรมชาติของการเขียนจากสิ่งรอบๆตัวจะสื่อความคิดด้วยการวาด ภาพและขีดเขียนโดยลากเส้นขยุกขยิกเขียนคำที่คิดขึ้นเองเรื่องที่เขียนกับภาพที่วาดจะไม่สัมพันธ์กันถ้า หากเด็กได้รับการส่งเสริมให้เขียนบันทึกก็จะสามารถเขียนคำต่างๆ ด้วยตนเองและเรื่องที่เขียนจะมีความ สัมพันธ์กับภาพที่วาดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการและประสบการณ์ ที่เด็กได้รับ

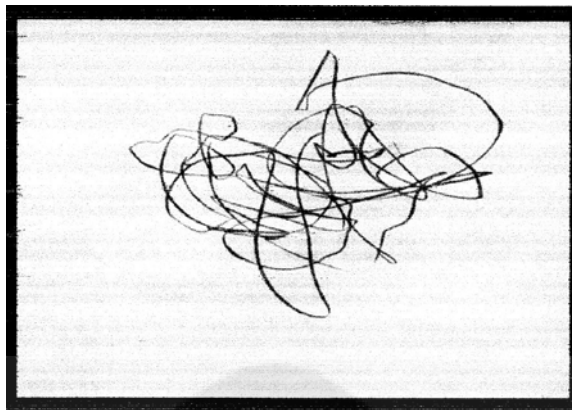
3.5. ความสัมพันธ์การวาดภาพกับการบันทึกของเด็กปฐมวัย

ดังที่กล่าวการบันทึกของเด็กปฐมวัยเป็นการสื่อความคิดอย่างอิสระและจากพัฒนาเขียนบันทึก จะ เป็นในลักษณะของการลากเส้นขยุกขยิกขีดเขียนวาดภาพถ้าหากส่งเสริมให้เด็กเขียนบันทึกอยู่เสมอ เด็กจะสามารถถ่ายทอดภาพวาดได้สัมพันธ์กับเรื่องที่เขียนบันทึกได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับควบคุมกล้ามเนื้อ ในการขีดเขียนของเด็กซึ่งโลเวนเฟลด์ (हरषा निलिषेर. 2535ก: 174 -183; อ้างอิงจากLowenfeld. 1982 : unpagged) ได้อธิบายพัฒนาการด้านการขีดเขียนไว้ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2-4 ปี ขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

1.1 ขั้นการขีดเขียนไม่เป็นระเบียบเส้นแรกที่เด็กเขียนจะเป็นการสุมมีขนาดสั้นยาว ต่างกันทิศทางไม่แน่นอนเด็กจะรู้สึกสนุกกับกิจกรรมการขีดเขียนและกิจกรรมนี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางด้ านร่างกายและทางด้านจิตใจไม่ใช่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่เด็กต้องการแสดงเด็กอายุสองขวบยังไม่สามารถลอกแบบ รูปวงกลมได้สายตาของเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถควบคุมการขีดเขียนได้เนื่องจากพัฒนาการทางกล้ามเนื้อของ

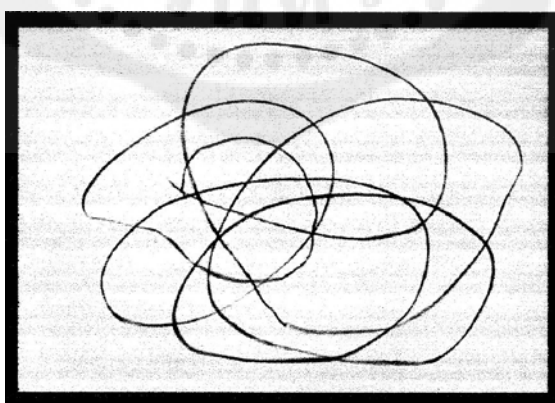
เด็กยังไม่ดีพอเด็กเล็กชอบใช้สีเทียนการขีดเขียนเป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสดงออกทางความรู้สึกและอารมณ์ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการของเด็กดังตัวอย่างภาพวาดของเด็กอายุ 2.5 ปี

ภาพประกอบ 7 ภาพวาดของเด็กอายุ 2.5 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p.96.

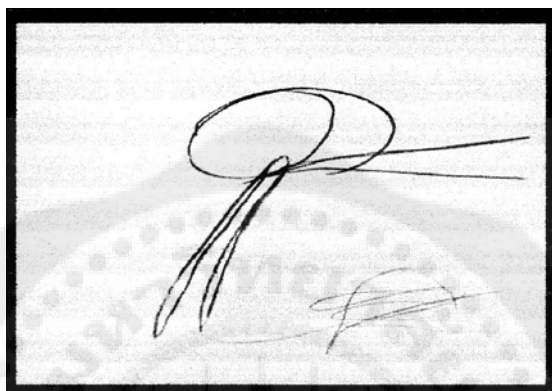
1.2 ขั้นขีดเขียนอย่างควบคุมเด็กค้นพบการเชื่อมโยงระหว่างการเคลื่อนไหวของตนเองกับรอยขีดเขียนบนกระดาษอาจเกิดขึ้นหลังจากขั้นแรกรวบรวกเดือนซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญเด็กอาจขีดเส้นซ้ำๆและขีดเร็วขึ้นเส้นอาจอยู่ในแนวตรงแนวนอนหรือวงกลมเด็กอาจชอบทดลอง สีหลายสี ทดลองวิธีการจับสีเทียนเด็กอายุประมาณสามปีวาดรูปวงกลมได้ แต่ยังวาดสีเหลี่ยมไม่ได้ ยังไม่สามารถวาดสิ่งที่ต้องการได้ตรงตามที่ตนตั้งใจเด็กจะสนุกกับการเคลื่อนไหวและตื่นเต้นกับการวาดภาพของเด็กอายุ 3 ปี

ภาพประกอบ 8 ภาพวาดของเด็กอายุ 3 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p.97.

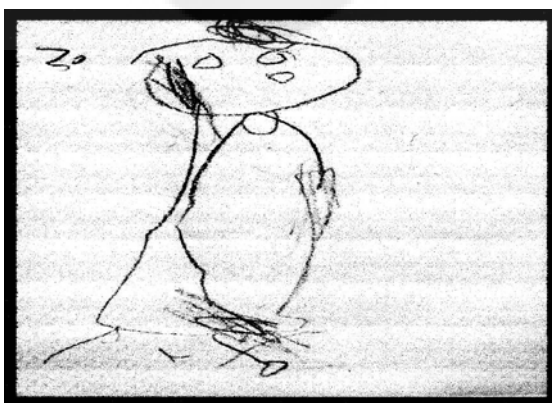
1.3 ขั้นตั้งชื่อเด็กจะสามารถบอกได้ว่าเขาวาดอะไร เช่น ภาพแม่-พ่อ ภาพตัวเองภาพพี่หรือ น้องชั้นนี้สำคัญมากเพราะความคิดของเด็กกำลังเปลี่ยนแปลงเด็กสามารถเชื่อมโยงรอยขีดเขียนของตนกับโลกรอบตัวเด็กเปลี่ยนการคิดที่เชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวไปสู่การคิดแบบใช้จินตนาการเส้นที่เด็กวาดจะเริ่มกลาย เป็นรูปร่างภาพวาดของเด็กยังไม่แตกต่างจากขั้นแรกเริ่มเท่าไรนักเด็กบางคนจะพูดกับตนเองเกี่ยวกับภาพที่ตนกำลังวาดซึ่งแสดงถึงความรู้สึกของเด็กเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมบางครั้งเด็กอาจบอกได้ว่าเข้ากำลังวาดอะไรแต่บางครั้งเขาอาจไม่มีความคิดจากเส้นที่ตนกำลังวาดเด็กอาจบอกว่าวาดต้นไม้เมื่อเริ่มแรกแต่อาจจบด้วยภาพอื่นดังตัว อย่างภาพวาดของเด็กอายุ 4 ปี

ภาพประกอบ 9 ภาพวาด “แม่ไปซื้อของ” ของเด็กอายุ 4 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p.100.

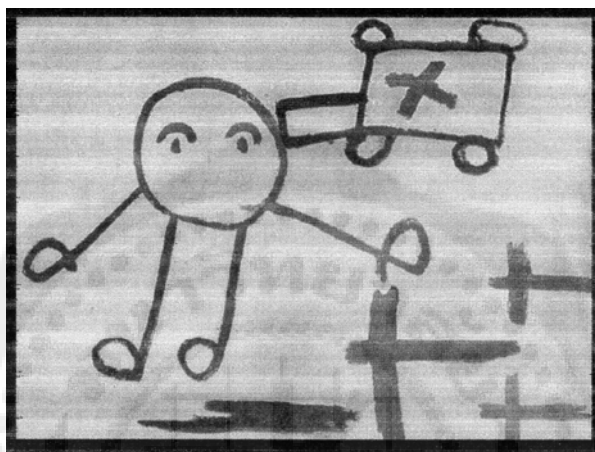
2. ขั้นก่อนแบบแผน (The Preschematic Stage) อายุ 4-7 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มใช้วิธีการวาดที่ต่างออกไปเด็กเริ่มตระหนักถึงรูปทรงซึ่งเป็นการเริ่มต้นการสื่อสารด้วยรูปภาพรูปทรงที่ได้กวาดจะเริ่มมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้นโดยปกติแล้วสัญลักษณ์ที่เด็กใช้ความพยายามจะแสดงออกมาคือการวาดรูปคนเด็กจะวาดรูปวงกลมแทนศีรษะและเส้นยาวตรงสองเส้นเป็นขาลักษณะการวาดเช่นนี้เป็นสิ่งปกติของเด็กวัย ห้าขวบดังภาพดังกล่าวภาพวาดคน ของเด็กอายุ 4 ปี

ภาพประกอบ 10 ภาพวาด “คน” ของเด็กอายุ 4 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p.116.

เด็กในขั้นนี้จะสนใจและตื่นเต้นกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของการวาดมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของการกับสีรูปทรงจะมีความสำคัญกับเด็กมากกว่าภาพวาดหรือภาพระบายสีของเด็กวัยนี้จะแสดงให้เห็นถึงการให้วัตถุสิ่งของที่ไม่ตรงตามความเป็นจริงเช่นวาดคนมีสี่แดง เหลือง วาดจะต่างไปจากผู้ใหญ่เด็กจะไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการจัดวางภาพแต่ ถ้าพิจารณาอย่างใกล้ชิดจะเห็นว่าสิ่งของที่ปรากฏอยู่ข้างบนข้างล่างข้างๆจะเป็นการวาดที่เด็กเข้าใจเด็กจะมองมิติเหมือนกับสิ่งที่เวียนอยู่รอบตัวเขาไม่มีความสัมพันธ์กับระหว่างวัตถุสิ่งของของเด็กยังกำหนดสถานที่ที่สัมพันธ์กับวัตถุหรือตัวเองไม่ได้ดังภาพตัวอย่าง

ภาพประกอบ 11 ภาพวาด “ฉันอยู่บนถนน” ของเด็กอายุ 5.5 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p. 119.

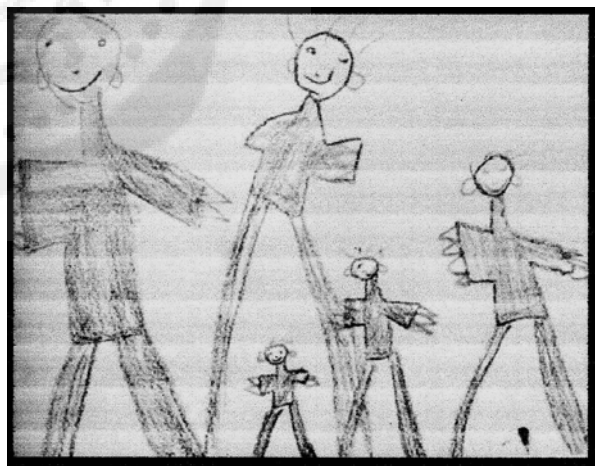
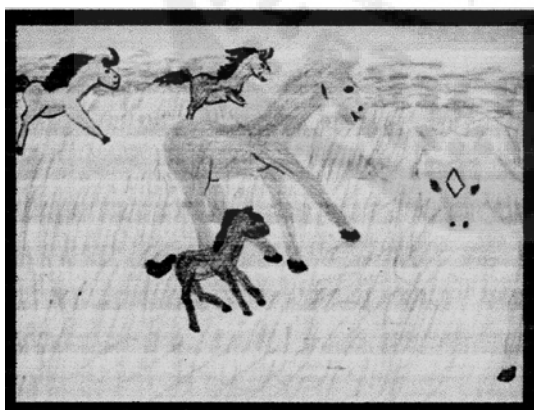
เด็กวัยสี่ถึงแปดขวบกำลังอยู่ในช่วงพัฒนาการสังเกตคุณสมบัติของสิ่งแวดล้อมครุฑร ช่วยให้เกิดสังเกตตรวจสอบและเพิกเฉยกับสิ่งที่มองเห็นได้ยืนได้กลิ้งได้รู้สึกหรือสัมผัสทางกาย การสร้างแรงจูงใจที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งคือการสร้างแรงจูงใจขึ้นอยู่กับการสนทนาครูอาจตั้งคำถามให้ได้กระลึกถึงประสบการณ์ในอดีตหรือให้สังเกตคุณสมบัติของวัตถุสิ่งของและสำหรับหัวข้อที่จะนำมาให้ได้วาดภาพควรเป็นหัวข้อที่มีความหมายสำหรับเด็กดังภาพ ตัวอย่าง

ภาพประกอบ 12 ภาพวาด “ฉันกำลังเล่นอยู่ในสวนหย่อมโรงเรียน” ของเด็กอายุ 5 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p. 126.

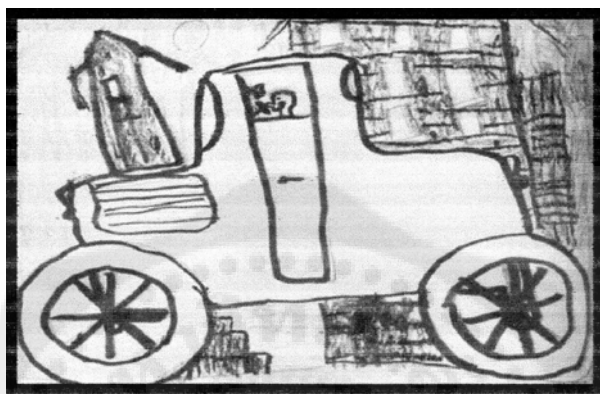
3. ขั้นแบบแผน (The Schematic Stage) อายุ 7-9 ปี ภาพวาดของเด็กวัยนี้จะเป็นสัญลักษณ์แทนของจริงจะแสดงถึงความรู้ของเด็กที่มีต่อสิ่งที่เขาวาดภาพวาดของเด็กขั้นนี้จะประกอบด้วยรูปทรงเรขาคณิตเช่นรูปไข่สามเหลี่ยมสี่เหลี่ยมจัตุรัสสี่เหลี่ยมผืนผ้าวงกลมหรือรูปที่ผิดแปลกไป รูปเหล่านี้จะใช้แทนส่วนต่างๆของร่างกายและเสื้อผ้าส่วนมโนทัศน์เกี่ยวกับมิตินั้นเด็กจะไม่คิดว่าเป็นคนธรรมดาแต่เขาจะคิดว่าต้นไม้อยู่บนพื้นรถอยู่บนพื้นสัญลักษณ์นี้เรียกว่าเส้นฐานเด็กจะใส่ทุกสิ่งทุกอย่างลงบนเส้นฐานนี้พัฒนาการขั้นนี้เด็กยังวาดภาพสามมิติไม่ได้มโนทัศน์ด้านมิติยังคงเป็นนามธรรมบางครั้งเด็กอาจใช้ภาพ X-ray เพื่อแสดงภาพในมุมมองต่างออกไปที่ไม่สามารถมองเห็นในขณะเดียวกันดังภาพตัวอย่าง

ภาพประกอบ 13 ภาพวาด “ครอบครัวของฉัน” ของเด็กอายุ 7 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p.141

4. ขั้นหมู่พวก (The Gand Age) อายุ 9-11 ปี เด็กชั้นนี้จะมีความสนใจต่อสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้นจากขั้นก่อนสนใจแสดงลักษณะความแตกต่างของเพศชายเพศหญิงความแตกต่างของเสื้อผ้าขยายความสนใจจากรูปทรงคณิตไปสู่ความใกล้เคียงธรรมชาติ เด็กเริ่มรู้สึกถึงรายละเอียดของสิ่งต่างๆ มากยิ่งขึ้น การเน้นความสำคัญจะทำได้โดยการเพิ่มรายละเอียดของสิ่งนั้นเริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นามธรรมสามารถเรียงวัตถุสิ่งของตามความสัมพันธ์ที่เป็นจริงวางภาพวัตถุอย่างมีความหมายยิ่งขึ้นภาพ X-ray จะหายไปการใช้เส้นฐานในพัฒนาการขั้นก่อนก็จะใกล้เคียงกับธรรมชาติมากยิ่งขึ้นดังภาพตัวอย่าง

ภาพประกอบ 14 ภาพวาด “รถและตึก” ของเด็กอายุ 11 ปี

ที่มา: Lowenfeld, V; & Brittain, W.L. (1964). Creative and Mental Growth. p.187.

5. ขั้นเหตุผล (Reasoning Stage) อายุ 11-13 ปี ผลงานของเด็กวัยนี้จะแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกราวกับและเข้าใจโลกรอบตัวเขาเด็กจะสนใจธรรมชาติมากยิ่งขึ้นผู้ชายกับผู้หญิงจะสนใจในหัวข้อที่แตกต่างกันนอกจากเด็กจะสนใจเกี่ยวกับร่างกายของตนเองแล้วยังสนใจเพศตรงกันข้ามอีกด้วยรูปแบบที่เป็นคนจริงสำหรับวาดภาพจึงเป็นสิ่งที่เด็กตื่นเต้นสนใจมากการวาดภาพสามมิติไม่เป็นของยากสำหรับเด็กวัยนี้ดังตัวอย่างภาพวาดของเด็กอายุ 11 ปี

นอกจากนี้ภรณ์ คุรุรัตน์ (2523 : 115-116) ได้กล่าวถึงระดับความสามารถในการวาดรูปด้วยสีเทียนและลักษณะภาพวาดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

ความสามารถในการวาดภาพด้วยสีเทียน

อายุ 1-2 ขวบจะสามารถลากเส้นยุ่งๆโดยไม่มีจุดหมายเด็กจะลากเส้นตามความพอใจของตนเอง

อายุ 3-4 ขวบเด็กจะเริ่มบอกชื่อภาพที่ตนวาดได้

อายุ 4-5 ขวบเด็กจะพบว่าตนสามารถวาดภาพของจริงได้ ภาพที่วาดจะเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย

อายุ 5-6 ขวบจะเริ่มปรับตัวโดยการสังเกตจะพยายามวาดภาพตามความเป็นจริงแต่ จะยังไม่แสดงความถูกต้องในเรื่องของสี ขนาดและความเป็นจริง

ลักษณะภาพวาดของเด็ก

1. มีลักษณะโปร่งอาจมองเห็นสิ่งที่อยู่หลังกำแพงหรือฝาได้
2. ไม่เป็นไปตามธรรมชาติและไม่ได้สัดส่วนเช่นกระต่ายสูงกว่าบ้าน
3. ภาพจะเป็นไปตามความต้องการของเด็กเช่นหากมีคนสองคนยืนห่างกันถ้าประสงค์จะให้คนทั้งสองจับมือกันก็จะลากมือยาวจนมือชนกัน
4. สับสนในเรื่องฤดูกาลสถานที่และเวลาเช่นวาดภาพให้พระอาทิตย์พระจันทร์และดาวขึ้นพร้อมกัน
5. สีไม่เป็นไปตามความเป็นจริงเด็กอายุ 5-6 ขวบจะพยายามสีเหมือนจริงมากขึ้น

การวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำเด็กไปสู่การแสดงออกทางความคิดความคิดทั้งหมดนี้ย่อมมีความหมายสำหรับเขาและเป็นวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่งซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกตและทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว (ฉัตรสุตา เกียรปริชา. 2537: 13) และนอกจากนี้การวาดภาพยังมี ส่วนสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือความเจริญเติบโตใน ด้านต่างๆดังนี้ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 69-75)

1. ความเจริญเติบโตทางด้านอารมณ์ เมื่อเด็กรับรู้สะสมประสบการณ์และเรียนรู้้น นอกจากจะต้องปรับพฤติกรรมต่างๆแล้วยังต้องปรับอารมณ์ของเขอีกด้วยสำหรับพฤติกรรมกรวาดภาพเด็กได้แสดง ออกอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินเพราะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ได้แสดงความสามารถและ ได้เห็นผลสำเร็จจากการแสดงออกของตนซึ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยมทั้งความสนใจความกระตือรือร้นและความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเท่ากับเป็นพัฒนาการ ความเชื่อมั่นและความมั่นคงทาง อารมณ์ในการทำงานเพราะเด็กจะต้องมีความพร้อมในการเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่และเกิดความรู้สึก ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในการที่จะพาตัวเองเข้าไปสู่สิ่งต่างๆหรือปัญหาต่างๆ

2. ความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญาการที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัยหรือแต่ละคนแตกต่างกันย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางสติปัญญาด้วยข้อแตกต่างกันนี้อาจจะปรากฏในแง่ของ รายละเอียดการแสดงรูปทรงการออกแบบการระบายสีหรือการแสดงจินตนาการข้อแตกต่างกันนี้สามารถพิจารณาได้จากความหมายแตกต่างของวัยบุคคลหรือในแต่ละช่วงเวลากระบวนการทำงานทางศิลปะนั้น จะเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นประสบการณ์บูรณาการความคิดและจินตนาการเข้าด้วยกันแล้วจึงสังเคราะห์เส้นรูปทรงในขั้นสุดท้ายและ

ย่อมเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้านหนึ่งที่เหมาะสมกับวัยเด็กเป็นอย่างมาก

3. ความเจริญเติบโตทางด้านร่างกายการวาดภาพกับความเจริญเติบโตทางร่างกาย เป็นการแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางการลากเส้นการเจริญเติบโตของร่างกายจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการวาดที่เริ่มจากขั้นขีดเขียนเป็นเส้นยุ่งๆไปสู่ความสามารถควบคุมเส้นให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อยๆซึ่งการเคลื่อนไหวของเส้นจะเป็นอย่าง ช้าๆอยู่ในระยะหนึ่งแล้วจึงสามารถลากเส้นเป็นรูปทรงให้ปรากฏขึ้นและเมื่อเด็กเจริญเติบโตพัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหวจะทำให้รูปแบบการวาดภาพพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปร่างง่ายๆไปสู่รูปร่างที่เลียนแบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางด้านการรับรู้สมรรถภาพทางการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในตัวเด็กในอันที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการสะสมประสบการณ์ที่ดี เพราะการรับรู้ที่มีสมรรถภาพย่อมเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสโดยตรงการรับรู้ของเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตาโดยการรับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง และ บริเวณว่างพัฒนาการรับรู้ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่างๆจากการแยกแยะสีและรูปร่างในระยะแรกต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการการรับรู้มากขึ้นที่จะแสดงการรับรู้ของบริเวณว่างซึ่งมีความสำคัญสำหรับเด็กมากเด็กจะสามารถนำพัฒนาการการรับรู้บริเวณว่างมาใช้ได้อย่างเหมาะสมสามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่างๆของภาพให้มีความหมายและสัมพันธ์กันได้ภาพที่วาดจึงประกอบด้วยการใช้บริเวณว่างรูปร่างสีสันทันและความรู้สึก

5. ความเจริญเติบโตทางด้านสังคมการวาดภาพของเด็กเปรียบเสมือนเป็นการถ่ายทอดสารหรือสาระ(Message) ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึงส่วนตัวสิ่งแวดล้อมและสังคมโดยเฉพาะสาระที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้นนอกจากจะเป็นสื่อสารให้รับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิดมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไรแล้วยังเน้นให้เด็กคำนึงสังคมรอบตัวความสัมพันธ์ที่เขาพึงมีต่อสังคมและการทำงานร่วมกันอีกด้วย

6. ความเจริญเติบโตด้านสุนทรียภาพแสดงให้เห็นถึงประสาทสัมผัสที่ได้บูรณาการประสบการณ์ทั้งมวลซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดความรู้สึกและการรับรู้ผลจากการบูรณาการนี้ สามารถที่จะพบได้จากเอกภาพของการจัดการที่ประสานกลมกลืนกันและแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดด้วยภาวะของบริเวณว่าง เส้นลักษณะผิวและสี

7. ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์จะเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กทำเครื่องหมายได้ในครั้งแรกและเรียกสิ่งนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” ภาพที่เขาสร้างขึ้นมานี้ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการคิดสร้างสิ่งง่ายๆเหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งยากๆซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ ซับซ้อนขึ้นอย่างไรก็ตามการสร้างสร้งงานของเด็กที่ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็กเสมอและย่อมสร้างความมั่นใจในการแสดงออกได้อย่างมากและเมื่อต่างๆมีความมั่นใจเด็กก็พร้อมที่จะสร้างสร้งงานใหม่ๆได้ต่อไป

สรุปได้ว่าการวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกถึงประสบการณ์ของเด็กเด็กได้ถ่ายทอดความคิดจินตนาการความรู้สึกต่างๆลงในภาพที่วาดสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาเด็กได้ครบทุกด้านซึ่งพัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยนั้นจะพัฒนาเป็นไปตามลำดับขั้นเริ่มจากการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับตาตลอดจนการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบๆตัวโดยเริ่มจากการเขียนที่ไม่มีความหมายไปสู่การวาดภาพที่มีความหมายและสามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งที่ตนเข้าใจได้ฉะนั้นถ้าเด็กได้รับการพัฒนาด้วยการใช้ความคิดจินตนาการและได้สะท้อนความคิดโดยการขีดเขียนอย่างอิสระจะสามารถพัฒนากระบวนการคิดการเขียนและการบันทึกของเด็กปฐมวัยต่อไป

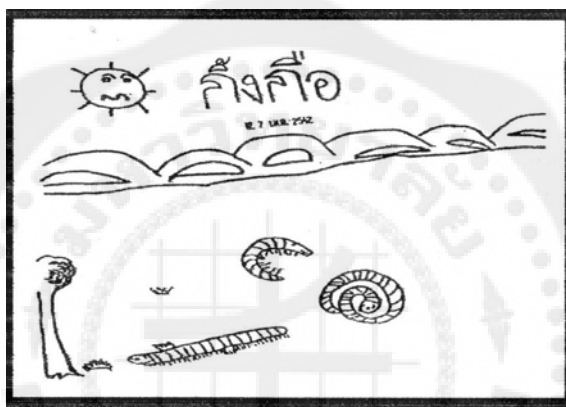
3.6 การส่งเสริมการบันทึกในเด็กปฐมวัย

ในการส่งเสริมการบันทึกให้กับเด็กนั้นการจัดกิจกรรมต่างๆเช่นการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์ กิจกรรมวิทยาศาสตร์ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมด้านภาษา การไปทัศนศึกษาฯลฯสามารถส่งเสริมให้เด็กบันทึกได้ดังตัวอย่างเช่น

การจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นโดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบและสื่อสารในสิ่งที่ตนเรียนในรูปแบบต่างๆเช่นกา

รอกิปรายพุดคุยในกลุ่มการเขียนบันทึกและการวาดภาพซึ่งจากกิจกรรมครูอาจให้ได้ก็นำเสนอวิธีการคิดแก้ปัญหาอย่างหลากหลายผ่านการวาดภาพการเขียนคำหรือในการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์ให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันครูพุดคุยกับเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ใช้คณิตศาสตร์หลังจากที่ครูพุดคุยกับเด็กๆครูกำหนดให้เด็กๆเขียนบันทึกเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้ใช้การนับ

การจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติทำงานร่วมกับเพื่อนถ้าครูเปิดโอกาสให้เด็กได้พุดคุยอภิปรายทั้งก่อนและหลังการทำกิจกรรมและบันทึกสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากกิจกรรมซึ่งเด็กอาจจะเขียนหรือบันทึกเป็นภาพวาดเช่นบันทึกการสังเกตความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆเป็นต้นเด็กจะสามารถหาความหมายและรูปแบบจากประสบการณ์ของตนได้มากและเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดของเด็ก(นภเนตร ธรรมบวร. 2544) ดังภาพตัวอย่างการเขียนบันทึกของเด็กอายุ 5 ปี

ภาพประกอบ 15 ตัวอย่างการเขียนบันทึก “การสังเกตกิ่งกือ” ของเด็กวัยอายุ 5 ปี

ที่มา: นภเนตรธรรมบวร. (2544). การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. หน้า 95.

นอกจากนี้ลีวิส (Lewis. 2006: Online) ได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการบันทึกให้กับเด็กควรมีเวลาให้เด็กได้เขียนบันทึกทุกวันและเป็นการเขียนอย่างอิสระเขียนเกี่ยวกับอะไรก็ได้ที่เขาต้องการถ้าหากในกรณีที่เด็กไม่สามารถเขียนได้ครูอาจเตรียมหัวข้อที่น่าสนใจและสนุกสำหรับเด็กที่จะเขียนไว้เพื่อช่วยเหลือเด็กในการเริ่มต้นเขียนบันทึกให้โอกาสเด็กได้ตรวจงานเขียนบันทึกของตนเองด้วยและครูจะต้องตรวจงานเขียนบันทึกเพื่อให้นักเรียนทราบว่าส่วนใดที่เขาเขียนถูกและส่วนใดที่ต้องปรับปรุงครูจะเป็นผู้คอยให้ความสนับสนุนกำลังใจในงานเขียนบันทึกของนักเรียนแต่ละคนนอกจากนี้เปิดโอกาสให้เด็กได้อ่านสิ่งที่เขาเขียนบันทึกให้เพื่อนฟังเป็นการแลกเปลี่ยน แบ่งปันประสบการณ์หรือสิ่งต่างๆให้แกกัน (พีระพร รัตนเกียรติ. 2548: 55; อ้างอิงจาก Lewis. 2005: Online)

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการบันทึกในเด็กปฐมวัยครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการบันทึกให้กับเด็กด้วยการจัดเวลาให้เด็กรู้จักเขียนบันทึกอย่างสม่ำเสมอซึ่งอาจจะเขียนบันทึกจากการที่เด็กได้ทำกิจกรรม ต่างๆภายในบรรยากาศที่อิสระเพื่อให้เด็กได้สะท้อนความคิดต่อกระบวนการเรียนรู้ของตน

3.7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก

งานวิจัยในประเทศ

จุจิตร ทองเอียด (2540: 78-80) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนเจอร์นัล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คนโดยก่อนการทดลองตัวอย่างทดลองประชากรทำแบบทดสอบความสามารถในการเขียนเจอร์นัลฉบับที่ 1 ขณะดำเนินการทดลองตัวอย่างประชากรได้รับการสอนการเขียนเจอร์นัลหลังเลิกเรียนวันละ 1 ชั่วโมงเป็นเวลา 4 สัปดาห์ๆละ 5 วัน หลังการทดลองตัวอย่างประชากรได้ทำแบบทดสอบความสามารถในการเขียนเจอร์นัลฉบับที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเจอร์นัลหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุวิตรา เศรษฐสมบัติกุล (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเสริมและไม่ได้รับการเสริมการเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองได้รับการสอนเขียนความเรียงภาษาไทยโดยได้รับการเสริมการเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้กลุ่มที่ 2 เป็น กลุ่มควบคุมได้รับการสอนเขียนความเรียงภาษาไทยโดยไม่ได้รับการเสริมการเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนความเรียงภาษาไทยโดยได้รับการเสริมการเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้มีความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทย สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนความเรียงภาษาไทยโดยไม่ได้รับการเสริมการเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุณี วยเจริญ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการเรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ความคงทนของผลการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อการเขียนบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้และไม่ใช้บันทึกการเรียนรู้ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือต่ำกว่าร้อยละ 70
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้มีความคงทนของผลการเรียนรู้
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้มีความพึงพอใจต่อการเขียนบันทึกการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้บันทึกการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคงทนของผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้บันทึกการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปจากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการบันทึกของเด็กจะเห็นได้ว่าการบันทึก ด้วยการการเขียนบันทึกช่วยส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ด้านต่างๆของเด็กเป็นการพัฒนาความสามารถ ด้านการเขียนของเด็กอีกทางหนึ่งและให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

ไดค์ (จุจิตร ทองเอียด. 2540: 58; อ้างอิงจาก Dyck.1993. unpagged) ได้ศึกษาการเขียนบันทึกในชั้นเรียนแนวทางที่ช่วยปรับปรุงภาษาการเรียนรู้ และความคิดงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับกลางจากชั้นเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาโรงเรียนในชนบทเมืองมานิโทบา จำนวน 8 คนผลการศึกษาค้นคว้าว่าการเขียนบันทึกในชั้นเรียนช่วยให้นักเรียนพัฒนาทั้งด้านการเขียนการเรียนรู้และความคิด

เรดแมน (Redman. 1994: unpagged) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเขียนบันทึกเป็นเสมือนการฝึกการสื่อสารและสภาวะการอ่านออกเขียนได้ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 8 คน จำนวน 26 คนผลการศึกษาค้นคว้าว่านักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารรูปแบบการสนทนาและ การเขียนเพิ่มขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การเขียนเป็นการฝึกกล้ามมือ และบังคับกล้ามเนื้อมือให้ไหลลื่นได้ตามต้องการ (ทิศนา แชนมณี และคณะ, 2536: 107) ซึ่งลักษณะการเขียนของเด็กปฐมวัยมี 6 ขั้นตอนลำดับจากการเขียนผ่านการวาดรูป การเขียนโดยผ่านขีดๆเขียนๆ การเขียนโดยผ่านการลอกตัวอักษรเหมือนแบบ เขียนโดยผ่านการคัดลอกจากหนังสือ เขียนโดยผ่านการคิดแบบของตนเอง และเขียนผ่านการสะกดตามแบบ (Sulzby. 1985. อ้างอิงจาก Morrow.1993) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นฐานของการสร้างแบบประเมินการเขียนในการวิจัย วิธีการในการพัฒนาความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย ต้องเน้นการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งมีหลายกิจกรรม อาทิ การใช้นิ้ววาดภาพ ระบายสี ขีดเส้นเขียน และเขียนหนังสือ (สุนนา พานิช. 2531: 24) โดยผ่านกิจกรรมที่เด็กให้ความสนใจและสนุกในการเรียน กิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ผู้วิจัยเลือกใช้ เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริง และเห็นจากประสบการณ์ตรงที่เด็กได้ฝึกการสังเกต เป็นประสบการณ์ตรงที่ช่วยให้เด็กสนใจ และความรู้ที่ได้รับคงนาน (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2526: 250) ตามหลักการและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนประกอบการบันทึกเพื่อฝึกการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยมีความเชื่อว่าจะพัฒนาความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นจำนวนเด็กทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือก มา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากมาจำนวน 15 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก
2. แบบการประเมินความสามารถด้านการเขียน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก

ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน จากคู่มือการจัดการท่องเที่ยวทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและครอบครัว กระทรวงศึกษาธิการ (2545) และ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับเด็กอนุบาลของ ธิดา พิทักษ์สินสุข (2532)

1.2 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก จำนวน 24 แผน ซึ่งมี ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมก่อนการเรียนรู้นอกห้องเรียน

1.1 ครูสนทนากับเด็กเพื่อกำหนดสถานที่ที่จะไปเรียนรู้นอกห้องเรียน
ประกอบการดูภาพ

1.2. ครูทำความเข้าใจกับเด็กเพื่อให้เด็กทราบถึงวัตถุประสงค์ของการไปเรียนรู้
นอกห้องเรียนและสร้างข้อตกลงกับเด็กเกี่ยวกับระเบียบที่ต้องปฏิบัติระหว่างไปเรียนรู้นอกห้องเรียนโดย
ครูทำผังวิเคราะห์การไปเรียนรู้นอกห้องเรียนเกี่ยวกับข้อตกลงในการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนแสดงให้เด็กดู

2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก

2.1 ครูนำเด็กไปเรียนรู้นอกห้องเรียนยังสถานที่ที่กำหนดอาจจะมีวิทยากร
สถานที่นั้น ๆ

2.2 ขณะที่เด็กทำกิจกรรมเรียนรู้นอกห้องเรียนให้เด็กได้สังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
สภาพแวดล้อม สสำรวจ ทดลอง รวบรวมข้อมูลผ่านการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 และกระตุ้นให้เด็ก
แสดงความคิดเห็นโดยใช้คำถามปลายเปิด จากนั้นให้เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็น สะท้อนออกมา
โดยการเขียนเป็นภาพวาดและตัวอักษรอย่างอิสระ สื่อความหมายสิ่งที่บันทึกจากการเรียนรู้นอก
ห้องเรียนให้ผู้อื่นเข้าใจโดยการบอกเล่าเกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเรียนรู้ โดยเด็กสามารถปรึกษากับเพื่อนและครู
รวมทั้งแก้ไขงานเขียนของตนเองได้ ครูจัดบันทึกคำพูดที่เด็กเล่าเรื่องราวจากภาพวาดและตัวอักษรที่เด็ก
บันทึกด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจน ครูอ่านและเด็กอ่านตาม

2.3 เมื่อจบการเรียนรู้นอกห้องเรียนและเดินทางกลับถึงห้องเรียน เด็กและครู
ร่วมกันสรุปแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนในแต่ละครั้ง จากนั้น
นำผลงานการบันทึกมาแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน

2.4 ครูทำการประเมินผลจากผลงานที่เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็นโดย
ใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ขั้นสรุปหลังกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

3.1 เด็กและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนอีกครั้ง
เพื่อเชื่อมโยงให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เด็กสังเกตหรือสำรวจพบกับสิ่งที่เด็กเคยเรียนรู้

3.2 จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยเด็ก
ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย เช่น กิจกรรมศิลปะและศิลปประดิษฐ์ การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การ
แสดงผลงาน และให้เด็กแต่ละกลุ่มเสนอผลงานให้สัมพันธ์กับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติ

3.3 ครูนำภาพถ่ายที่เด็กๆ ไปเรียนรู้นอกห้องเรียนมาจัดนิทรรศการ เพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

3.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก เสนอ
ต่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. อาจารย์อ้อยทิพย์ หาญนาวิ	อาจารย์ผู้สอนและหัวหน้าสายชั้น
ปฐมวัยโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์
2. อาจารย์บุญทิพา เตชะทรงคุณ	อาจารย์ผู้สอนสายชั้นปฐมวัย
โรงเรียนวัดเวฬุราชิน
3. อาจารย์พรทิพย์ ศิริชาติ	อาจารย์ผู้สอนสายชั้นปฐมวัย
โรงเรียนอนุบาลสามเสน

3.5 แก้ไขและปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน

ประกอบการบันทึกตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.5.1 ปรับเปลี่ยนหน่วยให้เหมาะสมกับสถานที่ที่จัดกิจกรรมการศึกษา

นอกห้องเรียน

1.4.2 เนื่องจากกิจกรรมที่ปฏิบัติทำให้เด็กเกิดทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้และเกิดกระบวนการคิด จึงควรเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับกิจกรรม โดยยึดวัตถุประสงค์หลัก 3 ข้อเช่นเดิม

1.4.3 ปรับการประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมที่ศึษาประกอบการบันทึกข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4 - 5 ปี โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 20 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2. การสร้างแบบประเมินความสามารถด้านการเขียน

ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 2.1 มากำหนดขอบเขตของความสามารถและพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 2.1 และ 2.2 มาสร้างเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยดังนี้

เกณฑ์คะแนนความสามารถด้านการเขียนแบ่งเป็นคะแนน 0 - 3 คะแนน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน หมายถึง วาดภาพเพียงอย่างเดียว ไม่เขียนสื่อความหมาย บอกความหมายของภาพที่วาดได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

เกณฑ์คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง วาดภาพและบอกความหมายของภาพที่วาดได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง วาดภาพและบอกความหมายของภาพที่วาดได้

คะแนน 1 หมายถึง วาดภาพเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่วาดภาพ บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้

ขั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน หมายถึง ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆ ที่แตกต่างกัน เขียนจากซ้ายไปขวา บอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

เกณฑ์คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง ขีดเขียนเส้นต่างๆ ที่แตกต่างกัน และบอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง ขีดเขียนเส้นต่างๆ ที่แตกต่างกัน และบอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง ขีดเขียนเส้นต่างๆ ที่แตกต่างกัน ไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่ขีดเขียนเส้นต่างๆ บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้

ขั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร หมายถึง เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเอง บอกความหมายของ เส้นที่เขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

เกณฑ์คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเอง บอกความหมายของ เส้นที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเอง บอกความหมายของ เส้นที่เขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเอง ไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้

ขั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร หมายถึง เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆ ตัวหรือคำจากต้นแบบ อาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัว บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

เกณฑ์คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆ ตัว หรือคำจากต้นแบบ อาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัว บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆ ตัว หรือคำจากต้นแบบ อาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัวบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆ ตัว หรือคำจากต้นแบบ อาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัว ไม่สามารถบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกและเล่าเรื่องราวได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่คัดลอกตัวอักษร บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้

ขั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง หมายถึง เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับ บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

เกณฑ์คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับ บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับ บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับ ไม่สามารถบอกความหมาย ของตัวอักษรที่เขียนและเล่าเรื่องราวได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้

ขั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นด้วยตนเอง หมายถึง เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆ เป็นอย่างไร เขียนสะกดคำที่เขียนได้สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกอาจสลับที่ตัวอักษร บอกความหมายของคำที่เขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

เกณฑ์คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆ เป็นอย่างไร เขียนสะกดคำที่เขียนได้สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกอาจสลับที่ตัวอักษรบอกความหมายของคำที่เขียนได้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆ เป็นอย่างไร เขียนสะกดคำที่เขียนได้สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกอาจสลับที่ตัวอักษรบอกความหมายของคำที่เขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆ เป็นอย่างไร เขียนสะกดคำไม่สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึก และไม่สามารถบอกความหมายได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเอง บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้

2.4 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยทำแบบประเมินความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. อาจารย์กนิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร	อาจารย์โรงเรียนสาธิตพัฒนา
2. อาจารย์วนิดา คันธจันทร์	อาจารย์โรงเรียนกิงเพชร
3. อาจารย์สิรสา สุขคณะ	อาจารย์หัวหน้างานวิชาการ
โรงเรียนอนุบาลสุพรรณ

พบว่า ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินความสามารถด้านการเขียนเท่ากับ 1 ทุกข้อ สามารถนำมาเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.5 แก้ไขและปรับปรุงเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

2.5.1 ปรับข้อความให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

2.5.2 ปรับข้อความให้สอดคล้องกับชั้นความสามารถด้านการเขียน

2.6 หาความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถด้านการเขียน โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4 - 5 ปี โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 20 คน โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันสังเกต แล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยได้ใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต $RAI = 0.95$ ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตอยู่ในระดับสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงใช้ผู้สังเกตเพียง 1 คน

แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi - Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการทดลองแบบกลุ่มเดียว โดยใช้แบบแผนการทดลองที่ประยุกต์มาจากแบบแผนการทดลอง A-B-A Design ของ เกย์ (Gay. 1992 : 337 - 339) ซึ่งกอลและบอร์ก (Gall & Borg. 1996 : 519 - 520) กล่าวว่ารูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการปรับพฤติกรรมของบุคคลและ บอร์ก (Borg. 1987: 264 -267) ยังกล่าวว่าการศึกษากับกลุ่มเดียวมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียนของครูผู้สอน การใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นเอกภาพเหมาะกับการทดลองที่มีตัวแปรเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง (Dayton.1970 : 244 - 246) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง และเก็บข้อมูลจากสถานที่จริงขณะทดลอง เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้ลักษณะของแบบแผนการทดลองดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ A-B-A Design

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง	หลังการทดลอง
O ₁ O ₂	X ₁ O ₃ , X ₂ O ₄ , X ₃ O ₅ , X ₄ O ₆ , X ₅ O ₇ , X ₆ O ₈ , X ₇ O ₉ , X ₈ O ₁₀	O ₁₁ O ₁₂

เมื่อ O ₁ , O ₂	แทน การวัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนก่อนการทดลอง
X	แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก
O ₃ O ₁₀	แทน การวัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนระหว่าง ทดลอง
O ₁₁ ,O ₁₂	แทน การวัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

สัปดาห์ที่ 1- 2 สร้างความคุ้นเคย และประเมินผลก่อนเรียน เก็บข้อมูลพื้นฐาน โดยการเก็บผลงานที่เด็กบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ที่ทดลองมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สัปดาห์ที่ 3 – 10 ดำเนินการทดลอง ในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี เก็บผลงานที่เด็กบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของวันพุธที่ทดลองในชั้นกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สัปดาห์ที่ 11 – 12 ครูวัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลอง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	กิจกรรม	ระยะเวลา
1 - 2	พุธ	สร้างความคุ้นเคย รวบรวมชิ้นงานและประเมินความสามารถด้านการเขียน ก่อนการทดลอง	09.00 –10.00 น.
3 - 10	อังคาร	ชั้นวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน	09.00 –10.00 น.
	พุธ	ชั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการ บันทึก รวบรวมชิ้นงานและประเมินความสามารถด้านการเขียน ขณะทดลอง	08.30 –10.00 น.
	พฤหัสบดี	ชั้นสรุปหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน	09.00 –10.00 น.
11 - 12	พุธ	รวบรวมชิ้นงานและประเมินความสามารถด้านการเขียน หลังการทดลอง	09.00 –10.00 น.

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ดำเนินการ 12 สัปดาห์ โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคย และจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในวันพุธ เพื่อใช้เป็นการเก็บข้อมูลในขั้นพื้นฐาน
2. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี เก็บผลงานที่ได้บันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของวันพุธที่ทดลองในขั้นกิจกรรมเรียนรู้นอกห้องเรียนมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การบันทึกคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ปรากฏตามเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนขั้นใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น
3. รวบรวมชิ้นงานและประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมชิ้นงานและประเมินความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการวัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนทุกวันพุธในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาคะแนนเฉลี่ย (นิภา ศรีไพโรจน์. 2527: 149) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	X	แทน คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538: 73) ใช้สูตร

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง
	$(\sum x)^2$	แทน กำลังสองของผลรวมของคะแนนแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาความเที่ยงตรงตามเนื้อของเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2533: 85) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างสถานการณ์กับลักษณะพฤติกรรม
	$\sum R$	แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถด้านการเขียน โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต โดยใช้สูตร RAI (Burry – Stock. 1996: 256)

$$RAI = \frac{\sum \sum |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ	R_{1kn}	แทน ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1
	R_{2kn}	แทน ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 2
	N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน จำนวนพฤติกรรมย่อย
	I	แทน จำนวนช่วงคะแนน (0,1,2,3)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – way analysis of variance : repeated measure) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 261)

$$F = \frac{MS_{treat}}{MS_{res}}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
 MS_{treat} แทน ค่าความแปรปรวนของสิ่งทดลอง (ตัวแปรอิสระ)
 MS_{res} แทน ค่าความแปรปรวนของส่วนที่เหลือ(ความคลาดเคลื่อน)

1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test for dependent samples) ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 104

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
 D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
 N แทน จำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง (Mean Square)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F-distribution
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก

1.2 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาของคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละขั้นพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย จำแนกเป็นดังนี้

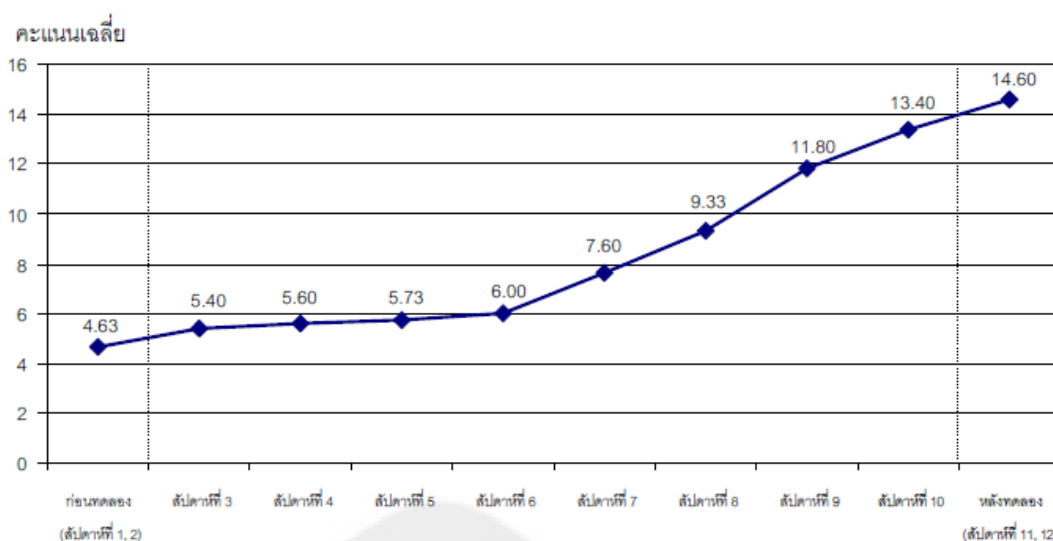
1.1 การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกทั้ง 12 สัปดาห์ ได้ผลดังตาราง

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

แบบแผนการทดลอง	ระยะเวลาการจัดกิจกรรม (สัปดาห์ที่)	$\bar{x}$	S.D.
A ₁	1	4.33	1.76
	2	4.93	1.28
	2 สัปดาห์ก่อนการทดลอง	4.63	1.41
B	3	5.40	.51
	4	5.60	.51
	5	5.73	.46
	6	6.00	.00
	7	7.60	2.23
	8	9.33	2.69
	9	11.80	2.88
	10	13.40	2.97
A ₂	11	14.40	2.32
	12	14.80	2.65
	2 สัปดาห์หลังการทดลอง	14.60	2.44

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวม เท่ากับ 4.63 และระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 - 10 มีค่าเฉลี่ย 5.40, 5.60, 5.73, 6.00, 7.60, 9.33, 11.80, 13.40 ตามลำดับ และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.60 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกในแต่ละช่วงสัปดาห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ

เพื่อให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกในแต่ละช่วงสัปดาห์ชัดเจนยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากตาราง 3 มานำเสนอในรูปของกราฟเส้น ดังภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 กราฟเส้นแสดงการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

จากภาพประกอบ 16 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกของเด็กปฐมวัย เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง(สัปดาห์ที่ 1,2)ระหว่างการทดลอง (สัปดาห์ที่ 3 - 10) และหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11,12) มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน แสดงว่าความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกเป็นระยะติดต่อกัน จะส่งผลให้ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและขณะทำการทดลอง

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ได้นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและขณะทำการทดลองมาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกรวมทุกด้าน (n = 15)

ตัวแปรตาม	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ความสามารถด้านการเขียน	ระหว่างสัปดาห์	1806.135	9	200.682	93.586**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	270.190	126	2.144		

** P < .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์อย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกัน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงดังนี้

เมื่อพบว่าคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยในช่วงสัปดาห์ใดมีความแตกต่างกันจึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ t - test for dependent samples ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย รวม 6 ด้าน (n = 15)

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	T	p
ก่อนทดลอง (สัปดาห์ที่ 1 , 2) , สัปดาห์ที่ 3	2.700*	.017
สัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 4	1.871	.082
สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5	1.468	.164
สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6	2.256*	.041
สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7	2.779*	.015
สัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 8	5.030*	.000
สัปดาห์ที่ 8 , สัปดาห์ที่ 9	5.174*	.000
สัปดาห์ที่ 9 , สัปดาห์ที่ 10	3.228*	.006
สัปดาห์ที่ 10 , หลังทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 , 12)	2.863*	.013

* $P < .05$

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 พบว่า ก่อนทดลอง (สัปดาห์ที่ 1, 2) กับสัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 , สัปดาห์ที่ 8 กับสัปดาห์ที่ 9 , สัปดาห์ที่ 9 กับสัปดาห์ที่ 10 และสัปดาห์ที่ 10 กับหลังทดลอง (สัปดาห์ที่ 11, 12) เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกช่วงสัปดาห์ ยกเว้นสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละชั้นของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

เพื่อให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกในแต่ละชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ชั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน ชั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร ชั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร ชั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง และชั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง โดยนำคะแนนก่อนการทดลอง (สัปดาห์ ที่ 1 , 2) และระหว่างทดลอง 8 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3 – 10) และหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 , 12) มาวิเคราะห์สรุปผลการเปลี่ยนแปลงในแต่ละชั้น ผลปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 สรุปผลการเปลี่ยนแปลงคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละชั้นในระยะเวลาแต่ละสัปดาห์

ชั้นความสามารถด้านการเขียน	สัปดาห์ที่											
	ก่อนการทดลอง		ระหว่างการทดลอง								หลังการทดลอง	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ชั้นที่ 1 วาดแทนเขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร							✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร							✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง									✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นด้วยตนเอง									✓	✓	✓	✓

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ก่อนการทดลอง (สัปดาห์ที่ 1 , 2) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน)

ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 3 ถึง สัปดาห์ที่ 6 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน)

ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นถึงชั้นที่ 3 (เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร) และ ชั้นที่ 4 (เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร)

ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 9 ถึงสัปดาห์ที่ 10 และหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 , 12) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 6 (เขียนโดยคิดสะกิดคำด้วยตนเอง) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 5 (เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มุ่งศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาระดับปฐมวัย ได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในระยะต่างๆ อันเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกมีการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นจำนวนเด็กทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือก มา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากมาจำนวน 15 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ดำเนินการ 12 สัปดาห์ โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคย และจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในวันพุธ เพื่อใช้เป็นการเก็บข้อมูลในขั้นพื้นฐาน
2. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี เก็บผลงานที่ได้ก้นบันทึกในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของวันพุธที่ทดลองในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การบันทึกคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ปรากฏตามเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนขั้นใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น
3. วัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – way analysis of variance :repeated measure)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

สรุปผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก มีความสามารถด้านการเขียนทั้ง 6 ชั้น ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียน ก่อนการทดลอง กับระหว่างการจัดกิจกรรมในช่วงสัปดาห์ที่ 6 จนถึงหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 – 12) มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นระหว่างการจัดกิจกรรมช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับ สัปดาห์ที่ 4 และ สัปดาห์ที่ 4 กับ สัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก ซึ่งประกอบด้วยความสามารถด้านการเขียน 6 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ชั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน ชั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร ชั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร ชั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จัก

ด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง ขั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง ได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. คะแนนความสามารถด้านการเขียนมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละชั้นในระยะเวลาแต่ละสัปดาห์สูงขึ้นตามลำดับซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ก่อนการทดลอง (สัปดาห์ที่ 1 , 2) ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน)

ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 3 ถึง สัปดาห์ที่ 6 ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน)

ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 4 (เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร)

ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 9 และสัปดาห์ที่ 10 ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 6 (เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง)

ช่วงหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 , 12) ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 6 (เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง)

คะแนนความสามารถด้านการเขียนมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละชั้นในระยะเวลาแต่ละสัปดาห์ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง (สัปดาห์ที่ 1 , 2) มีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน และขั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ 2 สัปดาห์แรกเป็นสัปดาห์ที่เก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) เด็กยังไม่คุ้นเคยกับรูปแบบกิจกรรมที่ต้องแสดงออกด้วยการพูดคุย สนทนา หรือการบันทึกเป็นภาพวาดหรือการขีดเขียน ประกอบกับเด็กขาดความเชื่อมั่นในการแสดงออกทางการวาดภาพ ขีดเขียน ซึ่งเด็กอาจจะต้องใช้เวลาในการปรับตัว แต่เมื่อผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ขีดเขียนงานอย่างอิสระ สามารถดูแบบอย่างการเขียนจากป้ายชื่อต่างๆ จากตัวอักษรที่พบเห็นรอบตัวๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมจากกิจกรรมที่ครูเขียนคำศัพท์ให้เด็กดู จากการเล่นเกมจับคู่ภาพกับบัตรคำ และทำกิจกรรมเด็กได้สรุปสิ่งที่เรียนรู้หรือสิ่งที่พบเห็นลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งเด็กอาจบันทึกโดยการวาดภาพขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรตามพัฒนาการของเด็ก และในกิจกรรมได้ส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียนไปพร้อมๆ กัน เมื่อเวลาการทดลองผ่านไปเด็กได้ร่วมกิจกรรมและมีความสามารถในการเขียนดีขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากผลงานที่เด็กบันทึกออกมาเป็นภาพวาด และขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ มีความหลากหลายมากขึ้น พร้อมกับผู้วิจัยคอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนบันทึกเรื่องราวที่เด็กเล่าด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจน และเสริมแรงด้วยการกล่าวคำชมเชยผลงานเด็กอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยในสัปดาห์ที่ 3 ถึง สัปดาห์ที่ 5 ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน และขั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กได้ออกไปเรียนรู้ทั้งนอกห้องเรียนและนอกโรงเรียนโดยสัปดาห์ที่ 3 เด็กเรียนรู้ในหน่วย โรงเรียน ได้ไปสำรวจในบริเวณโรงเรียน สัปดาห์ที่ 4 เด็กเรียนรู้ในหน่วย ต้นไม้ ได้ออกไปเรียนรู้ที่สวนวิทยาศาสตร์และคูต้นไม้นี้ในบริเวณโรงเรียน สัปดาห์ที่ 5 เด็กเรียนรู้ในหน่วย ดอกไม้ ได้ออกไปเรียนรู้ที่สวนดอกไม้ข้างโรงเรียน และในสัปดาห์ที่ 6 เด็กเรียนรู้ในหน่วย ผัก จึงได้ออกไปเรียนรู้ที่

สวนผักซึ่งแต่ละสถานที่อยู่ในอาณาเขตบริเวณโรงเรียน ใช้ระยะเวลาในการเดินทางโดยการเดินประมาณ 5 นาที ซึ่งการเดินไปพบเห็นสิ่งต่างๆระหว่างทาง เป็นการศึกษาเรียนรู้ไปในตัว เช่น บอกชื่อและลักษณะรถที่แล่นผ่าน บอกสีและนับจำนวน สังเกตต้นไม้ขณะที่ถูกลมพัด เป็นต้น จะเห็นได้ว่าทุกชั้นของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมจริง ได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำให้เด็กเข้าใจและรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ท้ายกิจกรรมเด็กได้สรุปสิ่งที่เรียนรู้หรือสิ่งที่พบเห็นลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งเด็กอาจบันทึกโดยการวาดภาพขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรตามพัฒนาการของเด็กอย่างอิสระ ทำให้เด็กได้ฝึกฝนกล้ามเนื้อมัดเล็ก และความคิดซึ่งเป็นส่วนช่วยให้ความสามารถด้านการเขียนของเด็กเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อารีรังสินันท์ (2530: 94) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมความสามารถกล้ามเนื้อ คือ การฝึกฝนการใช้มือ-ตาให้ประสานสัมพันธ์กันด้วยกิจกรรมให้เด็กได้ระบายสีภาพด้วยดินสอสีเทียนแท่งใหญ่ๆ บนกระดาษ หรือฝึกการเขียนด้วยชอล์กบนกระดานดำเป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่นเดียวกับนิตยา ประพฤติกิจ (2539: 154) ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสในการเขียนและคิดอย่างอิสระควรเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมและฝึกหัดโดยผ่านประสบการณ์ต่างๆ หลากหลาย เด็กจะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกี่ยวกับตัวอักษรด้วยการสำรวจค้นคว้าอย่างอิสระจากการใช้ภาษาในการเขียน ซึ่งการเขียนของเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 6 ขวบ เราคงไม่มุ่งหวังให้เด็กในวัยนี้เขียนได้ถูกต้องและรัดกุม แต่สิ่งที่คาดหวังคือการให้เห็นเด็กจับดินสอแล้วลากไปมาบนกระดาษ แล้วบอกเราว่ารอยขีดเขียนนั้นคืออะไร และเชื่อมโยงเรื่องราวให้เราฟังได้ และเมื่อเด็กมีความพร้อมจึงควรเพิ่มเติมด้วยกิจกรรมที่ใช้แบบฝึกที่กำหนดทิศทางการเขียน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการเขียนในระดับอื่นต่อไปได้เป็นอย่างดี

1.3 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรจะเห็นได้จากการออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ตลาดในสัปดาห์ที่ 7 และเรียนรู้นอกห้องเรียนที่สถานีตำรวจโชคชัย 4 ในสัปดาห์ที่ 8 ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นอยู่ในขั้นที่ 4 คือ เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนอย่างอิสระ ไม่บังคับให้ต้องเขียนตามครู จึงทำให้เด็กเขียนอย่างมีความสุข สนุกสนานเด็กได้ใช้ภาษาในการสนทนากับพ่อค้า แม่ค้า ตำรวจ คนทั่วไป หลากๆ โอกาสและสถานการณ์นั้นๆ เด็กได้เห็นตัวอักษรต่างๆ รอบตัวจากสถานที่ที่ไปเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ที่ตลาด เด็กได้ทดลองชั่งผลไม้ ได้ซื้อผลไม้ ได้เห็นป้ายชื่อผลไม้ และป้ายราคาที่พ่อค้า แม่ค้าติดไว้ ด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ หรือที่สถานีตำรวจโชคชัย 4 เด็กได้เห็นป้ายชื่อต่างๆที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่มองเห็นอย่างชัดเจนติดไว้ตามห้องต่างๆ เช่น ป้ายชื่อสถานีตำรวจโชคชัย 4 ห้องชี้ตัวผู้ต้องหา เป็นต้น นอกจากนี้เด็กได้เห็นรูปแบบของการบันทึกของเพื่อนที่มีความแตกต่างจากของตนเอง เด็กจึงเลียนแบบการบันทึกของเพื่อน และมีความต้องการที่จะเขียนตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆ ตัว หรือป้ายชื่อต่างๆ หรือคำจากต้นแบบ เด็กจึงพอใจที่จะบันทึกงานเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 ขณะทำการทดลอง ผู้วิจัยพบว่าเด็กบางส่วนสามารถคัดตัวอักษรได้ถูกต้องตามแบบ อาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัว เด็กบางส่วนรู้ว่าคือตัวอักษรอะไร ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับที่ เวย์และคณะ (อริยพร คงนาวิง.2542 ; อ้างอิงจาก Wray and others.1989 : 87-90) กล่าวไว้ว่า การที่เด็กเห็นงานบันทึกที่หลากหลายเด็กสามารถที่จะจดจำและสามารถเขียนลอกเลียนแบบได้ เมื่อเด็ก

ต้องการเขียนแต่ไม่รู้ว่าการเขียนที่ถูกต่อนั้นทำได้อย่างไร เด็กจะคิดและสร้างสัญลักษณ์การเขียนของตนเองขึ้นมา ซึ่งสัมพันธ์กับทฤษฎีแบนดูรา (Bandura) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือลอกเลียนแบบตัวอักษร (Modeling) ซึ่งตัวแบบนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจจะเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ตัวหนังสือหรือภาพก็ได้ ดังเช่นงานวิจัยของนฤมล เญียบแหลม (2545 : 54 – 60) ที่ศึกษาพบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติผ่านประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ฝึกให้เด็กได้คิด พูด อ่านและเขียนในกิจกรรมที่หลากหลาย ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน แสดงออกทางความคิดในรูปแบบของการสนทนาอภิปราย การเคลื่อนไหว การเล่านิทาน การประกอบอาหาร การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละครศิลปะ การแสดงสีหน้าท่าทางตามความสนใจของเด็กเน้นให้เด็กได้ประสบการณ์ที่สื่อสารด้วยทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อมกันโดยไม่แยกทักษะย่อย ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนสูงขึ้น

1.4 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในสัปดาห์ที่ 9 และสัปดาห์ที่ 10 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง จะเห็นได้จากการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนที่สวนสัตว์ ซาฟารีเวิลด์ ในสัปดาห์ที่ 9 และเรียนรู้นอกห้องเรียนที่วัดลาดพร้าวในสัปดาห์ที่ 10 ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นอยู่ในขั้นที่ 6 คือเขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง เป็นการแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่สามารถส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเพราะเป็นกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กได้คิด ได้วางแผน ถ่ายทอดสิ่งที่ได้พบเห็นโดยการบันทึกเป็นการวาดภาพและการเขียน สามารถแก้ไขปรับปรุงงานด้วยตัวเอง ทำให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับผลงานการบันทึกของตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่มั่นคงเมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจะรักการเรียนต่อไป การทดลองครั้งนี้พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกเด็กมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม ปฏิบัติตามข้อตกลงตามที่ร่วมกันวางแผนไว้ได้ดี และขณะบันทึกข้อมูลเด็กจะวาดภาพ ชัดเขียนอย่างมีความสุข เด็กมีอิสระที่จะสร้างสรรค์ผลงานการบันทึกของตนเอง และเป็นกิจกรรมที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก คอยให้แรงเสริมทางบวกทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทิตินา แคมเมนี และคณะ (2536: 76-77) กล่าวว่า วิชา พัฒนาทางภาษาของเด็กจะเป็นไปด้วยดี เด็กจำเป็นต้องมีผู้ปฏิสัมพันธ์ทางภาษาดังอย่างสม่ำเสมอ เด็กต้องได้รับการตอบสนองในทางบวก และได้รับการฝึกฝนให้เขียนอย่างเหมาะสม คาเร็น และคณะ (Karen and others.1989: 5-26) ทำการวิจัยพบว่า การใช้ภาษาในชั้นเรียน ครูมีอิทธิพลมากในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาให้กับเด็ก เด็กจะเรียนรู้และรู้วิธีการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ และยังพบว่า กิจกรรมการบันทึกไม่ใช่กิจกรรมที่เจียบเด็กจะปรึกษาการบันทึกแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ ได้ตลอดเวลา และไม่ควรดูแลผลผลิตผลงาน แต่ควรนำผลงานการบันทึกเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นกระบวนการพัฒนาทางความคิดและพัฒนาการด้านการเขียนด้วย นอกจากนี้ครูต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กๆ แล้วการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กันเองจะส่งผลต่อพัฒนาการเขียนของเด็กด้วย เช่นเดียวกับที่ดানা และ ไวร์กินเนีย (Dana and Virginia. 1992 : 5-15) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเขียนบันทึกประจำวัน พบว่า ขณะจัดกิจกรรมการเขียนบันทึกประจำวัน เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันสูงขึ้น โดยเด็กจะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ขอยืมอุปกรณ์การเขียนกัน เป็นต้น การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ทำให้เด็กมีความคิดที่หลากหลาย และนำมาเขียนได้หลากหลายขึ้น

1.5 ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่11,12) มีความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นถึงขั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนสูงขึ้นอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยชอบ มีความสนุกสนาน ได้พบเห็นสิ่งต่างๆ ที่แปลกใหม่และได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข กล่าวที่จะแสดงออกทางความสามารถด้านการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับสิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2542: 33) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ควรอยู่ที่ตัวเด็กเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง มิได้อยู่ที่ตัวครูเป็นผู้บอกถ่ายทอดไปยังตัวเด็ก จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกนั้น ทำให้เด็กพัฒนาตนเองโดยผ่านประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม จากบุคคลรอบข้าง ทั้งยังได้ฝึกฝนลงมือปฏิบัติ แสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านการบันทึกข้อมูล มีการสนทนาพูดคุยกับเพื่อนและครูอันเป็นปัจจัยสำคัญสำคัญที่ส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กนั้นจะค่อยๆ พัฒนาขึ้นเมื่อเด็กตระหนักว่า สัญลักษณ์การวาดภาพที่เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ซึ่งคนอื่นสามารถเข้าใจได้ แล้วจากนั้นเด็กจะเริ่มจดจำสัญลักษณ์เฉพาะตัวอักษรต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงความหมายของรูปภาพ ดังเช่นงานวิจัยของ รัญจวน ประโมจน์ย์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ปี จำนวน 10 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีผลต่อพัฒนาการด้านการเขียน จากงานวิจัยดังกล่าว เด็กได้มีการทบทวนเรื่องราว สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมแล้วถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจด้วยการขีดเขียน วาดภาพลงสมุด สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่เชื่อว่าการกระทำซ้ำๆ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี การทดลองครั้งนี้ใช้เวลาทั้งหมด 8 สัปดาห์ เมื่อเวลาผ่านไปทำให้เด็กมีพัฒนาการพัฒนาด้านการเขียนดีขึ้น ผลงานเขียนของเด็กมีความหลากหลายมากขึ้น และประกอบกับผู้วิจัยให้การเสริมแรงด้วยคำชมเชยและคอยอำนวยความสะดวกต่างๆ

2. ความสามารถในการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ตรงกับกลุ่มคน ประสบการณ์ตรงทางสังคมเกิดจากประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็ก และประสบการณ์ตรงกับสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยให้เด็กแต่ละคนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เช่น หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ผัก เด็กได้ไปทัศนศึกษาที่สวนผัก เดินทางโดยการเดิน เด็กได้พบปะผู้คนระหว่างทาง สังเกตสิ่งต่างๆ ว่ามีอะไรบ้างตามทางที่เดินไป เมื่อไปถึงสวนผัก เด็กๆ ได้พบเห็นผักหลากหลายชนิด ได้แก่ ผักคะน้า ถั่วฝักยาว พริกเหลือง ผักกาดขาว ผักคื่นช่อ เด็กได้เห็นความเหมือน ความแตกต่างของผักแต่ละชนิด ได้เรียนรู้ถึงการทำงานของชาวสวน ชาวไร่ว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง ได้เรียนรู้ถึงส่วนประกอบของผัก นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กมีแรงจูงใจที่จะบันทึกเรื่องราวต่างๆ จากประสบการณ์ตรง หรือสิ่งที่

เด็กสนใจเป็นร่องรอยให้เห็นโดยผ่านการเขียนซึ่งการเขียนนี้เป็นการเขียนอย่างอิสระเพื่อสะท้อนความคิดของเด็กโดยที่เด็กอาจจะวาดภาพ เขียนเป็นตัวหนังสือ หรือเขียนคำที่คิดสะกดขึ้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับโรธน์ (นภเนตร ธรรมบรร. 2544: 136-137; อ้างอิงจาก Throne. 1988: 16-20) ที่กล่าวว่าหัวใจสำคัญของการเขียนในระดับปฐมวัยอยู่ที่การแสดงออกซึ่งความคิดของเด็ก และการวาดรูปถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในงานเขียนของเด็ก รูปภาพที่เด็กวาดสามารถเล่าเรื่องได้เช่นเดียวกับตัวหนังสือ ขณะที่เด็กวาดภาพเด็กจะถ่ายทอดความคิดของตนลงบนกระดาษ และภาพวาดทุกภาพของเด็กมีค่าเท่ากับสมุดบันทึกประสบการณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสที่เด็กได้รับ นอกจากนี้ทำให้เด็กได้ฝึกเชื่อมโยงระหว่างภาพและคำจนในที่สุดเด็กสามารถจดจำอักษรและเริ่มเขียนเป็นตัวอักษรได้ตามความคิดของเด็ก และเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะการเขียนและช่วยส่งเสริมความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กได้ดี สอดคล้องกับ เยวพา เดชะคุปต์ (2543 : 123) กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและสายตามีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการเขียน เด็กจะสามารถเขียนสิ่งใดได้ก็ต่อเมื่อมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและสายตาทำงานประสานสัมพันธ์กันได้ดี ซึ่งความสามารถดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะนำไปสู่การเขียนในชั้นประถมศึกษา การที่เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมและฝึกหัดโดยผ่านประสบการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายเด็กจะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับตัวอักษรด้วยการสำรวจค้นคว้าอย่างอิสระจากการใช้ภาษาในการเขียน ซึ่งการเขียนของเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 6 ขวบ เราคงไม่มุ่งหวังให้เด็กในวัยนี้เขียนได้ถูกต้องและรัดกุม แต่สิ่งที่คาดหวังคือการให้เด็กจับดินสอแล้วลากไปมาบนกระดาษ แล้วบอกเรว่ารอยขีดเขียนนั้นคืออะไรและเชื่อมโยงเรื่องราวให้เราฟังได้ (นิตยา ประพฤติกิจ.2539: 154) การทำกิจกรรมซ้ำๆ บ่อยๆ ซึ่งการกระทำซ้ำๆ บ่อยๆ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ดังที่ ดีวี่ (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540: 15; อ้างอิงจากDewey. n.d.) กล่าวว่า เด็กเกิดการเรียนรู้โดยการกระทำ การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ตามความสนใจให้เด็กเรียนรู้ ลงมือกระทำด้วยตนเองซ้ำแล้วซ้ำเล่าย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้

2.2 การบันทึกผ่านกิจกรรมเรียนรู้นอกห้องเรียน ที่ให้เด็กได้บันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้หรือพบเห็น เมื่อทำกิจกรรมเสร็จในแต่ละครั้งลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้เป็นการทบทวนหรือย้ำทวนอีกครั้ง การถ่ายโยงความรู้ และการจำ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 37) การบันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้หรือพบเห็นหลังทำกิจกรรมจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จดจำได้และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สัตว์ เด็กได้ไปเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ซาฟารีเวิลด์ จากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกทั้ง 3 ชั้น เริ่มตั้งแต่ขั้นชั้นวางแผนก่อนการเรียนรู้นอกห้องเรียน ชั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก ชั้นสรุปหลังกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน จะเห็นได้ว่ามีกิจกรรมให้เด็กได้บันทึกอยู่ทุกชั้น เมื่อถึงชั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก เด็กบางส่วนจะบันทึกออกมาเป็นภาพช้างและระบายสีตามจินตนาการ เด็กบางส่วนจะบันทึกออกมาเป็นภาพยีราฟ ปลาโลมาและลิง ซึ่งมีลักษณะตามที่เด็กได้เห็นแต่จะแตกต่างตรงที่รูปทรง ขนาด ซึ่งเป็นส่วนที่เด็กต้องการทำให้เห็นความแตกต่าง และให้สื่อสารผู้อื่นเข้าใจว่านี่ คือ สัตว์อะไร นอกจากนี้เด็กบางคนก็สามารถเขียนคำว่า ช้าง ลิง ได้โดยเกิดความต้องการที่จะเขียนตัวอักษรที่ครูอ่านให้ฟัง หรือให้ครูเขียนคำว่า ช้าง ลิง อูรังอุตัง ปลาโลมาให้ดูในกระดาษแล้วเด็กเขียนโดยคัดลอกตาม ผลการบันทึกที่เด็กถ่ายทอดออกมาเป็นภาพวาดดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการสังเกต การรับรู้ การนึกคิด การเก็บข้อมูลของเด็กเกี่ยวกับลักษณะของวัตถุจากการที่ได้ทำกิจกรรม เพราะในขณะที่เด็กบันทึกเด็กจะคิดทบทวนสร้างมโนภาพและจินตนาการเกี่ยวกับส่วนประกอบต่างๆ ของรูปทรง

พระพงษ์ กุลพิศาล (2536: 65) ได้เปรียบเทียบภาพวาดของเด็กว่ามีค่าเท่ากับสมุดบันทึกประสบการณ์ ซึ่งเป็นประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสที่เด็กได้รับระหว่างการเผชิญหน้ากับรูปทรงสีสันต่างๆ ของวัตถุรอบตัวแล้วถ่ายทอดออก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความสามารถในการเขียนมีแนวโน้มและอัตราเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นมีผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากสถานที่ที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนที่ได้ไปเห็น ได้สัมผัส ได้เรียนรู้ของจริงที่มีอยู่ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในห้องเรียนได้ เป็นการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยการสังเกต สัมผัส ทดลอง เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและได้พัฒนาความสามารถด้านการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับวริศรา สิงห์สุรีย์ (2549: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของรูปแบบการท่องเทียวเพื่อการเรียนรู้ของผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยพบว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจากการท่องเทียวและการรับรู้ความเป็นผู้ปกครองของพ่อ แม่ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในกิจกรรมรูปแบบการท่องเทียวเพื่อการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า รูปแบบการท่องเทียวเพื่อการเรียนรู้มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากสถานที่ที่ท่องเทียวได้ไปเห็น ได้สัมผัส และได้พบสิ่งแปลกใหม่ดังที่เพียเจท์ (Piaget) กล่าวว่า การเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมของเด็กจะเกิดขึ้นเองอย่างง่ายดายหากเด็กได้มีโอกาสสัมผัสหรือพบเห็นสิ่งเหล่านั้นจริง (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2534: 19; อ้างอิงจาก Piaget.n.d.) การเรียนรู้นอกห้องเรียนจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เด็กจะมีโอกาสได้เรียนรู้จากการสัมผัสและสัมผัสเป็นบทเรียนที่สนุกแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเข้าใจให้อยากค้นคว้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสิ่งใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ รู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้รับทราบ เด็กจะได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ทุกด้าน ได้แก่ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม ตลอดจนบุคลิกภาพ

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. เด็กในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก่อนทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก มีความสามารถในการเขียนในระดับขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ชัดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน ดังนั้นครูผู้สอนได้ฝึกทักษะพื้นฐานและความสามารถในการเขียนให้เด็กอย่างสม่ำเสมอและเป็นประจำ เด็กจะพัฒนาความสามารถด้านการเขียนในระดับขั้นต่อไปได้เป็นอย่างดี
2. ในระหว่างการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก ตลอดระยะเวลาในการทดลองสัปดาห์แรก จนถึงสัปดาห์สุดท้ายเด็กมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมค่อนข้างดีมากอันเนื่องมาจากเป็นกิจกรรมที่แต่ละสัปดาห์เปลี่ยนแปลงสถานที่ในการเรียนรู้ ทำให้เด็กสนใจทุกกิจกรรมตลอดระยะเวลาทดลอง และเมื่อมีการดำเนินกิจกรรมต่อไป จะพบว่าความสามารถด้านการเขียนมีค่าคะแนนเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ
3. ความสามารถในการบันทึก ครั้งแรกของการบันทึกเด็กบางส่วนก็สามารถบันทึกได้สอดคล้องกับกิจกรรมแต่เด็กบางส่วนบันทึกได้ไม่สอดคล้องกับกิจกรรม เมื่อเด็กได้รับการฝึกฝนให้รู้จักการบันทึกทุกครั้งหลังจากทำกิจกรรม พบว่าผลงานบันทึกของเด็กเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและสามารถเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานที่บันทึกได้เป็นเรื่องราวที่เชื่อมโยงกัน แม้บางครั้งผลงานนั้นจะไม่แสดงถึงกิจกรรมที่ทำหรือหัวข้อการบันทึก ซึ่งแฮริส (Harris) ได้กล่าวว่าในบางครั้งเด็กจะไม่วาดภาพวัตถุออกมาตรงๆ อย่างที่ตาเห็น แต่จะเลือกปรับเปลี่ยนและเพิ่มสิ่งที่คิดว่าอาจจะเกี่ยวข้องกับวัตถุนั้นลงในภาพของเขา แนวโน้ม

เหล่านี้เกิดขึ้นเสมอ แม้วัตถุจะถูกลอกเลียนแบบมาจากตัวอย่าง หรือวาดขึ้นโดยอาศัยความจำก็ตาม (บุญไท เจริญผล. 2533: 25; อ้างอิงจาก Harris. 1963) การศึกษาครั้งนี้สังเกตพบว่า การเริ่มบันทึกของเด็กครั้งแรก เด็กมักจะถามอยู่เสมอว่า “ หนูวาดไม่เป็น ครูวาดให้ดูหน่อย ” “ วาด.....ได้ไหม ” ทั้งนี้เนื่องจากเด็กยังขาดความเชื่อมั่นกับสิ่งที่จะทำ เกิดความรู้สึกกังวลและไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการปรับหัวข้อการบันทึกให้เป็นหัวข้อกว้างๆ เช่น บันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กๆ ได้พบเห็นจากการได้ออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียน และเด็กๆ จะวาดอย่างไรก็ได้ การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้พบว่า เมื่อระยะเวลาผ่านไปเด็กๆ สามารถบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็นได้โดยมีความเชื่อมั่นมากขึ้น มีการบันทึกกิจกรรมรวดเร็วขึ้น และมีความสามารถในการเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้อผลงานของตนได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

4. แนวการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนประกอบด้วย การสร้างความคุ้นเคยกับตัวอักษร การจัดสิ่งแวดล้อมด้วยรูปภาพประกอบตัวอักษร การใช้สื่อที่มีตัวอักษรประกอบ และการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีการเริ่มต้นจากง่ายไปสู่กิจกรรมที่ซับซ้อน ทำให้เด็กไม่เครียดปฏิบัติอย่างมีความสุข ประการสำคัญสื่อและกิจกรรมที่ใช้มีส่วนในการกระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

5. การจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนมีผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดมุมการเขียนตัวน้อย มีป้ายคำศัพท์ มีป้ายนิเทศที่มีภาพประกอบคำ เพื่อส่งเสริมในเด็กมีความสามารถด้านเขียนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กรู้จักการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยการสังเกตและกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และมีเวลาให้เด็กได้ฝึกบันทึกอยู่เสมอ
2. วิธีการบันทึกต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ตลอดจน คอยสังเกตผลงานการบันทึกของเด็กแต่ละคน ซึ่งจะทำให้ครูเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจเด็กมากขึ้น
3. การจัดกิจกรรมนี้ควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กดำเนินการในทุกๆ ขั้นตอนมากที่สุด ควรมีเวลาให้เด็กได้บันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่
4. จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบันทึกของเด็ก เช่น ป้ายคำศัพท์ ป้ายนิเทศที่มีภาพประกอบคำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ทั้งจากด้านตัวเด็กเอง ผู้ปกครอง และการจัดการเรียนการสอนของครู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรณีการ พวงเกษม. (2532). การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- _____. (2549). รูปแบบการเรียนรู้ปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- _____. (2549 ข , เมษายน). สนทนากับผู้ปกครอง : เด็กเก่ง. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 10(2): 33-37.
- _____. (2550). อัจฉริยาจารย์การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตรา ชนะกุล. (2539). ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฬารณ มาเสถียรวงศ์; และคนอื่นๆ. (2542). การใช้สารนิทัศน์: บันทึกเหตุการณ์เพื่อพัฒนาตนเอง (โครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง การศึกษาปฐมวัย MMED รุ่นที่ 4). กรุงเทพฯ: ถ่ายเอกสาร.
- จุจิตร ทองเอียด. (2540). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเจอรันลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา ภาคบกข. (2532). เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ปว.541การศึกษาผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทนา ภาคบกข. (2532). เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ปว.541การศึกษาผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน ศาสตราภกร. (2537). การวัดและการประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาการหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 5-8. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทัศน์ ศุภเมธี. (2534). พฤติกรรมการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ์. (2542). ผลการเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความวิตกในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาคณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แชนมณีและวารี ธีระจิตร. (2535). หนูน้อยน่ารัก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ทิตนา แชนมณี; และคณะ. (2536). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2532). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- นภดล จันทรพิชญ. (2531). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- นงเนตร ธรรมบวร. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- นฤมล เฌิบแหลม. (2545). การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- นิภา ศรีโพธิ์จรรย์. (2533). *สถิตินอนพาราเมตริก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บังอร จำปา. (ม.ป.ป.). เอกสารหมายเลข 4 รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างมุดเล่มใหญ่. (สำนักงานการประถมศึกษา อ.เมือง จ.ตรัง)
- บังอร พานทอง. (2540, เมษายน). “การสอนภาษาโดยเน้นพื้นฐานประสบการณ์,” 1(2): 29-39.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). *การสอนแบบอิงเกณฑ์ แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การวัดประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวัดผลและการวิจัย การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญไท เจริญผล. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญากับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2524). *เขียนไทย*. กาลสินธุ์: จินตทัศน์การพิมพ์.
- บุษบง ต้นติวศ์.(2538). *นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย*. ใน *เทคนิคและวิธีการสอนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพ แสงดา. (2544). *ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นที่ไม่จับเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ปิยลักษณ์ อัครรัตน์. (2547). *การเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัย*. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 8(2): 15-21.
- ผกาศรี เย็นบุตร.(2526). *ทักษะและความรู้ทางภาษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- พัชรี ผลโยธิน. (2543, มกราคม-เมษายน). การจัดทำสารนิทัศน์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. วารสารสุขโขทัยธรรมาธิราช. 13 (1): 100-102.
- พีระพร รัตนเกียรติ. (2548). *ผลของการบันทึกประกอบประสบการณ์วิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร
- พรพรพรรณ เหลืองสุวรรณ และคณะ. (2537). *การจัดกิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษา และการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย*. ใน *ปฐมวัยศึกษา: กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการและการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพิ่มศรี ชูวิเชียร. (2549). *พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พรพรรณ จำไพจิพงษ์. (2550). *ทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบ การพิมพ์ภาพ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาวินี แสนทวีสุข. (2538). *การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ ศุภรัตน์. (2523). *เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร*. นนทบุรี: สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

- ภัสลาภรณ์ มูลโพธิ์. (2551). ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2537). แนวการศึกษาชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 1- 8 จุด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 8 – 15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด แสงจันทร์ การพิมพ์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2543, มกราคม) วารสารการศึกษาปฐมวัย, สาขาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์. 4 (1) : 11-12.
- รัฐจวน ประโมจน์ย์. (2544). ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ. (2527). การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมมิตร.
- รุ่งนภา วุฒิ. (2543). ผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปริศนาคำทายทั่วไปที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายศ.(2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณ โสมประยูร. (2537). การสอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณาท รักสกุลไทย. (2008, สิงหาคม). เมื่อพ่อแม่เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับลูก. Family weekend. ค. ควาย. (4) : 26 – 28.
- วิณี เชิดชิตวงศ์. (2537). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองการพิมพ์.
- ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. (2541). พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนิท ฉิมเล็ก. (2540). พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิษณุโลก: ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สนิท ตั้งทวี. (2529). การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- สายฤดี วรกิจโกศาทร. (2523). รักลูกให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง.
- สมชาย วรภิรมย์สกุล. (2540). การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาคณิตศาสตร์โดยการสื่อสารแนวคิดเพื่อเพิ่มทักษะแก้ปัญหา. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). ศิลป์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์.(2545). การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2550). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2540 , มกราคม). การจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเรกจิโอเอมีเลีย. การศึกษาปฐมวัย. 1(1) : 52-58.

- Brewe, J. A. (1995). Introduction to Early Childhood Education: Preschool through Primary grades. United States of America: A Simon and Schuster.
- Booth, D.L.F. (1987). Project work. 2nd ed. Oxford: The Alden Press.
- Dana, R.B. and Virginia, P.G. (1992). "The Influences of Social Context on Kindergarten Writing," *Journal of Research in Childhood Education*. 7(1) : 5-19
- Edwards, C., Gandini, L.; & Foman, G (1993). The Hundred Languages of Children : The Reggio approach to early childhood education. p. 151-169.
- Gall, Meredith D. Borg Walter R and Gall, Joyce P. (1996). Education Research And Introduction. 6th ed. New York : Longman.
- Gay, L.R. (1970). *Education Research Competencies for analysis and application*. 4th ed. New York : Macmillan.
- Hartman, A.J. (1995). Project work : Supporting children's need for inquiry. Association for Children Education International. 7(3).
- Hildreath, G (1950). Readiness for School Beginner. New York: World Book.
- Jackman, H.L. (1997). Early Education Curriculum: A Child's Connection to the Word. Albany' New York; Delmar.
- Karen, F.T. and others. (1990). "Young Children's Oral Language, Reading and Writing," *Journal of Research in Childhood Education*. 5 (1) : 5-26.
- Knoll, M. (1996). Faking a dissertation : Ellsworth Colling, William H. Kipatrick, and the "Project Curriculum. *Curriculum Studies*. 28(2): 193-223.
- Lowenfeld, V. (1964). Creative and Mental Growth. New York: Macmillan.
- McLean, L.D. (1992). Cooperative learning : Theory to practice in the young child's classroom. Abstract form : Tennessee Item : ED 343667.
- Morrow. Lesley Monde. (1993). Literacy Development in the early Year : Helping Children Read and write. United States of America: A Division of Simon and Schuster. Lnc.
- Peterson, E. A. (1996) A Practical Guide to Early Childhood Planning, Methods, and Materials. London : a Simon & Schuster.
- Raines, S.C.; & Canady R. J. (1990). The Whole Language of the Child. New York : Teacher College Press.
- Sharan, S. ; & Sharna, Y. (1992). Expanding Cooperative Learning Through Group Investigation. New York: Teacher College Press.
- Stewart, J. (1986). The Making of the Primary School. Milton Keynes, England : Open University Press.
- Van, A.S. (1988). William Hard Kilpatrick: Philosopher and teacher. *Childhood Education* 68(3) : 164-168

ภาคผนวก

ภาคผนวก
คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก
ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นการจัดการศึกษานอกห้องเรียนที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมของเด็กจะเกิดขึ้นเองอย่างง่ายตายหากเด็กได้มีโอกาสสัมผัสหรือพบเห็นสิ่งเหล่านั้นจริงการท่องเทียวทัศนศึกษาจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เด็กจะมีโอกาสได้เรียนรู้จากการสัมผัสและสัมผัสเป็นบทเรียนที่สนุกแปลกใหม่ช่วยให้ติดตามและเข้าใจให้อยากค้นคว้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสิ่งใหม่ๆที่น่าสนใจรู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้รับทราบเด็กจะได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ทุกด้านได้แก่สติปัญญาร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมตลอดจนบุคลิกภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นการสอนภาษาแบบธรรมชาติวิธีหนึ่งทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งการฟังการพูดการอ่านและการเขียน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กคือการฝึกให้เด็กมีการบันทึกข้อมูลจากสิ่งที่ได้เรียนรู้การเขียนบันทึกเป็นการสร้างความจำระยะยาวซึ่งลักษณะการจำอาจเป็นจำภาพได้จำแล้วอธิบายได้หรือจำแล้วกระทำได้การเขียนบันทึกเป็นการทบทวนหรือประเมินความคิดของเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้วจะช่วยให้เด็กได้เชื่อมโยงตรวจสอบความคิดต่างๆที่ซับซ้อนในการเรียนช่วงหนึ่งและไตร่ตรองพิจารณานำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์นับเป็นเครื่องมือที่เด็กทุกคนสามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะในทุกด้านสำหรับการบันทึกของเด็กปฐมวัยอาจจะแสดงออกมาโดยการขีดเขียนเป็นภาพวาดหรือสัญลักษณ์และตัวอักษรลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้พร้อมนำเสนอผลงานของตนเองซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการเขียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก
2. เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาได้แก่การฟังการพูดการอ่านและการเขียนอย่างเต็มศักยภาพไปพร้อมกันทุกด้าน
3. เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานและกระตุ้นความสนใจในการเขียน
4. เพื่อส่งเสริมให้เด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรงและแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบตัวประกอบด้วยบุคคลวัตถุสิ่งของที่สามารถมองเห็นจับต้องได้มีข้อมูลข่าวสารความรู้สถานการณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการรู้ของเด็กเด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้และเรียนรู้ในบริบทที่มีความหมายต่อตนเองสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเป็นกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากการเรียนการสอนที่มีผู้สอนในห้องเรียนมีการบันทึกข้อมูลโดยเด็กแต่ละคนจะบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้สะท้อนออกมาโดยการขีดเขียนเป็นภาพวาดและตัวอักษรอย่างอิสระโดยไม่มีการบังคับข้อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้เด็กสามารถปรึกษาเพื่อนและครูได้สามารถแก้ไขงานเขียนของตนเองได้ซึ่ง

กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่จะส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยตามขั้นดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน
- ขั้นที่ 2 ชีตเขียนเส้นต่างๆแทนเขียน
- ขั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร
- ขั้นที่ 4 เขียนโดยลอกเลียนแบบตัวอักษร
- ขั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง
- ขั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง

หลักการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วันได้แก่วันอังคาร วันพุธและวันพฤหัสบดีโดยมีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 ขึ้นวางแผนก่อนกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยจัดกิจกรรมทุกวันอังคาร
 - 1.2 ขึ้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกโดยจัดกิจกรรมทุกวันพุธ และเก็บผลงานที่เด็กบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของวันพุธที่ทดลองในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 - 1.3 ขึ้นสรุปหลังกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยจัดกิจกรรมทุกวันพฤหัสบดี
2. กิจกรรมทุกชั้นครูตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองพร้อมทั้งบันทึกการเรียนรู้ลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้
3. การนำนักเรียนไปเรียนรู้นอกห้องเรียนครูจะต้องเตรียมการเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกันดังนี้

ขั้นที่1 การเตรียมกิจกรรมก่อนไปเรียนรู้นอกห้องเรียน (Pre-Trip Activities) ซึ่งเป็นการวางแผนก่อนไปเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นการเตรียมตัวทั้งด้านครูและด้านเด็กโดยคำนึงถึงสิ่งสำคัญแต่ละด้านดังนี้

ด้านครูควรเตรียมการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน
2. กำหนดสถานที่โดยวิเคราะห์ว่าสถานที่นั้นจะให้ประโยชน์อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่สถานที่ที่เลือกนั้นควรมีความปลอดภัยแก่เด็กเพียงพอด้วย
3. ครูออกสำรวจและศึกษาสถานที่ล่วงหน้า
4. เตรียมแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน
5. ขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ในโรงเรียนและจัดบุคลากรเพื่อช่วยเหลือดูแลเด็ก
6. เตรียมเครื่องเวชภัณฑ์เท่าที่จำเป็น

ด้านเด็กเด็กมักมีความสนใจต่อการเรียนรู้นอกห้องเรียนและมีแรงจูงใจต่อการเรียนสูง การวางแผนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงในการเตรียมตัวเด็กมีดังนี้

1. เด็กควรเดินทางมาถึงสถานที่และกลับตรงตามเวลา

2. อย่ารีบปล่อยเด็กไปยังสถานที่ที่จะเรียนรู้ก่อนที่เด็กจะได้รับการปฐมนิเทศเพื่อแนะนำการเข้าสู่สถานที่นั้นๆ ให้เวลาทำการตกลงถึงจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายของการเรียนรู้ในห้องเรียน

3. ความสนใจของเด็กอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มฉะนั้นความคาดหวังต่อการเรียนรู้ของเด็กอาจไม่เท่ากันควรให้เวลาให้เพียงพอกับการสังเกตและบันทึกข้อมูล

4. ให้เด็กกระแฉะวังพฤติกรรมที่แสดงออกอันเป็นภาพรวมของสถาบัน

5. การให้สัญลักษณ์ประจำกลุ่มเพื่อให้ผู้ดูแลและเด็กในกลุ่มสังเกตเห็นเพื่อรวมกลุ่มได้ง่ายแผ่นป้ายสีประจำกลุ่มควรมีชื่อเด็กควรมีการตรวจนับจำนวนเด็กให้ครบทุกขณะ

6. ปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบข้อตกลงที่วางไว้อยู่เสมอเพื่อความปลอดภัย

ขั้นที่2 การเตรียมกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนควรเตรียมกิจกรรมขั้นการเรียนรู้ในห้องเรียนดังนี้

1. นำอุปกรณ์และสิ่งของที่จำเป็นต่างๆไปให้ครบ
2. รักษาเวลาให้เป็นไปตามกำหนดการที่วางไว้
3. ทบทวนวัตถุประสงค์กิจกรรมและการปฏิบัติตัวของเด็กอีกครั้งก่อนออกนอกชั้นเรียนหรือขณะทำกิจกรรม

4. สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยกระตุ้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ดังนี้

4.1 การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยการสังเกตสำรวจทดลองดมกลิ่น

4.2 การคิดแก้ปัญหาที่ประสบด้วยตนเองเช่นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

4.3 การฝึกคิดสร้างสรรค์เช่นการคาดคะเนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

4.4 การฝึกการสังเกตเช่นสังเกตรูปร่างสิ่งของ

4.5 การยืดช่วงความสนใจเช่นการให้เวลาและโอกาสนักเรียนศึกษาสิ่งที่สนใจ

4.6 การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเช่นการวาดภาพ การเล่าเรื่อง การฝึกถามฝึกฟังการจับใจความ

5. สนับสนุนและแนะนำเด็กให้เรียนรู้วิธีศึกษาเช่นการสังเกตการสำรวจการทดลองรวบรวมข้อมูลซักถาม เป็นต้น

6. ส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมเช่นการรอคอยการแก้ปัญหการรับผิดชอบการอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นต้น

7. ส่งเสริมให้เด็กบันทึกการเรียนรู้สะท้อนออกมาโดยการขีดเขียนเป็นภาพวาดและตัวอักษรอย่างอิสระโดยไม่มีการบังคับสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้เด็กสามารถปรึกษาเพื่อนและครูได้สามารถแก้ไขงานเขียนของตนเองได้

ขั้นที่3 การเตรียมกิจกรรมขั้นสรุปหลังการเรียนรู้ในห้องเรียน

1. รายงานให้ผู้ปกครองทราบถึงผลของการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เด็กเคยได้รับอาจจัดทำในรูปแบบการวัดผลแบบรายงานเหตุการณ์และกิจกรรมต่างๆให้ผู้ปกครองทราบ

2. โยงให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เด็กสังเกตหรือสำรวจพบกับสิ่งที่เด็กเคยเรียนรู้โดยการจัดทำรายงานการสาธิตแสดงผลงานและจัดเสนอผลงานเป็นกลุ่มให้สัมพันธ์กับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติ

3. จากคำถามที่เป็นปัญหาหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นครูและเด็กร่วมกันสำรวจเพื่อค้นหาคำตอบเพื่อวางแผนในการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในครั้งต่อไป

4. เก็บรวบรวมเอกสารการประเมินการเรียนรู้ของเด็กเพื่อใช้เป็นข้ออ้างอิงในครั้งต่อไปการเก็บเอกสารควรทำร่วมกันระหว่างครูเด็กและอาสาสมัครทุกคนซึ่งมีคำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับการเตรียมการจัดการศึกษานอกชั้นเรียนในครั้งต่อไป

ระยะเวลาในการดำเนินการ

สัปดาห์ที่ 1- 2 สร้างความคุ้นเคยและประเมินผลก่อนเรียนเก็บข้อมูลพื้นฐานโดยการเก็บผลงานที่เด็กบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ที่ทดลองมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สัปดาห์ที่ 3 – 10 ดำเนินการทดลองในวันอังคารวันพุธวันพฤหัสบดีเก็บผลงานที่เด็กบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของวันพุธที่ทดลองในชั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สัปดาห์ที่ 11 – 12 ครูเก็บชิ้นงานและประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลอง

สถานที่เรียนรู้นอกห้องเรียน

ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกทุกวันพุธตามสถานที่ที่กำหนด

สัปดาห์	สถานที่เรียนรู้นอกห้องเรียน
3	โรงเรียนพิบูลอุบลมุก
4	สวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนพิบูลอุบลมุก
5	สวนดอกไม้
6	สวนผัก
7	ตลาดโชคชัย 4
8	สถานีตำรวจโชคชัย 4
9	สวนสัตว์ ซาฟารีเวิลด์
10	วัดลาดพร้าว

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นวางแผนก่อนการเรียนรู้นอกห้องเรียน

1. ครูนำภาพของสถานที่ที่จะไปเรียนรู้นอกห้องเรียนให้เด็กดูพร้อมทั้งเล่าให้เด็กฟัง
2. ครูทำความเข้าใจกับเด็กเพื่อให้เด็กได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนและสร้างข้อตกลงกับเด็กเกี่ยวกับระเบียบที่ต้องปฏิบัติระหว่างไปเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยครูนำภาพประกอบคำได้ภาพข้อตกลงในการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนแสดงให้เด็กดู

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกข้อมูล

1. ครูนำเด็กไปเรียนรู้นอกห้องเรียนยังสถานที่ที่กำหนดอาจจะมียุทธศาสตร์สถานที่นั้นๆ
2. ครูพาเด็กเที่ยวชมสถานที่ที่มาเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยให้เด็กได้สังเกตสิ่งต่างๆรอบตัว และกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำถามปลายเปิดการสังเกตการสำรวจการทดลองรวบรวมข้อมูลการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จากนั้นให้เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็นสะท้อนออกมาโดยการขีดเขียนเป็นภาพวาดและตัวอักษรอย่างอิสระโดยไม่มีการบังคับและสื่อความหมายสิ่งที่บันทึกจากการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้ผู้อื่นเข้าใจได้บอกเล่าเกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเรียนรู้หรือพบเห็นได้เด็กสามารถปรึกษาเพื่อนและครูรวมทั้งแก้ไขงานเขียนของตนเองได้ครูจดบันทึกคำพูดที่เด็กเล่าเรื่องราวจากภาพวาดและตัวอักษรที่เด็กบันทึกด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจนครูอ่านเด็กอ่านตาม
3. ครูและเด็กเดินทางกลับโรงเรียนและให้เด็กได้พักผ่อนร่างกาย
4. เด็กและครูร่วมกันสรุปแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนในแต่ละครั้งจากนั้นนำผลงานการบันทึกมาแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน
5. ครูทำการประเมินผลจากผลงานที่เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็นของเด็กโดยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นสรุปหลังกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

1. เด็กและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนอีกครั้ง
2. เชื่อมโยงให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้สังเกตหรือสำรวจพบกับสิ่งที่ได้เคยเรียนรู้โดยการจัดเป็นกิจกรรมต่างๆเช่นกิจกรรมศิลปะและศิลปะประดิษฐ์การแสดงบทบาทสมมติการสาธิตการแสดงผลงานและจัดเสนอผลงานเป็นกลุ่มให้สัมพันธ์กับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติ
3. ครูนำภาพถ่ายที่เด็กๆไปเรียนรู้นอกห้องเรียนมาจัดแสดงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

บทบาทครู

1. จัดเตรียมข้อมูลของสถานที่ต่างๆเป็นภาพถ่ายมาเล่าให้เด็กฟังก่อนจะไปเรียนรู้นอกห้องเรียน
2. สร้างข้อตกลงและอธิบายความสำคัญวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนให้เด็กเข้าใจ
3. คอยสังเกตและกระตุ้นให้เด็กเล่าถึงประสบการณ์เดิมสนใจสภาพแวดล้อมรอบตัวของสถานที่ต่างๆเพื่อให้เด็กเกิดการพูดคุยซักถามและตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น
4. คอยให้แรงเสริมโดยการใช้คำชมเชยและกำลังใจกับเด็กขณะทำกิจกรรม
5. ยอมรับในความคิดเห็นและการตอบคำถามของเด็ก
6. จัดมุมให้นักเขียนตัวน้อยไว้ในชั้นเรียนให้เด็กเข้าไปทำกิจกรรม
7. นำผลงานของเด็กมาจัดป้ายนิเทศหรือทำเป็นรูปเล่มวางไว้ที่มุมในชั้นเรียน

บทบาทเด็ก

1. เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรม

2. เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็นสะท้อนออกมาโดยการเขียนเป็นภาพวาดและตัวอักษรอย่างอิสระโดยไม่มีการบังคับและสื่อความหมายสิ่งที่บันทึกจากการทัศนศึกษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ บอกเล่าเกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ก็สามารถปรึกษาเพื่อนและครูรวมทั้งแก้ไขงานเขียนของตนเองได้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รื้อนอกห้องเรียนประกอบการบันทึกของเด็กปฐมวัย
 ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556
 สัปดาห์ที่.....ครั้งที่.....วันอังคารที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....

หน่วยต้นไม้

ชั้นวางแผนก่อนการเรียนรู้รื้อนอกห้องเรียน

จุดประสงค์

1. เพื่อดูประสบการณ์เดิมของเด็ก
2. เพื่อให้เด็กรู้จักวิธีปฏิบัติตนเมื่อไปเรียนรู้รื้อนอกสถานที่
3. เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและร่วมสนทนากับเพื่อนและครูในกิจกรรมได้
4. เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการบันทึก

เนื้อหา

การสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเตรียมตัวและการปฏิบัติตนรวมทั้งวัตถุประสงค์ในการไปเรียนรู้รื้อนอกห้องเรียน

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำภาพและบัตรคำ “ต้นกล้วย” มาให้เด็กดูและสนทนาดังนี้
 - เด็กๆเคยเห็นสิ่งที่อยู่ในภาพนี้หรือไม่
 - เด็กๆเคยเห็นอยู่ที่ไหนบ้าง
 - สิ่งที่อยู่ในภาพนี้คืออะไร
 - ตัวอักษรในตัวอะไรบ้างที่เด็กๆรู้จัก

ขั้นกิจกรรม

1. สนทนาถึงประสบการณ์เดิมของเด็กเกี่ยวกับ “ ต้นกล้วย ”
2. เด็กบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับต้นกล้วยโดยการขีดเขียนวาดเป็นภาพสัญลักษณ์หรือเขียนตัวอักษรที่สัมพันธ์กับภาพลงในกระดาษ A 4 พร้อมระบายสี
3. เด็กนำเสนอผลงานโดยการเล่าเรื่องราวจากภาพหรืออ่านคำที่เขียนไว้
4. ครูบันทึกเรื่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพไว้ได้ภาพด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่
5. ครูอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับผลงานของเด็กอีกครั้งเพื่อเป็นการเสริมการเรียนรู้ให้กับ

เด็ก

6. ครูนำภาพต้นกล้วย พร้อมบัตรคำ มาให้เด็กดูจากนั้นบอกให้เด็กทราบถึงวัตถุประสงค์ในการไปเรียนรู้รื้อนอกห้องเรียนที่สวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน

7. ครูและเด็กร่วมกันสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเตรียมตัวและการปฏิบัติตนในการไปเรียนรู้รื้อนอกห้องเรียน

8. ครูเขียนสิ่งที่ต้องเตรียมไปและข้อตกลงในกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่และอ่านร่วมกัน

ขั้นสรุป

เด็กนำผลงานของตนเองมาเล่าให้เพื่อนฟังและเปิดโอกาสให้เพื่อนซักถามถึงผลงาน

สื่อ

1. รูปภาพต้นกล้วย และบัตรคำ "ต้นกล้วย"
2. อุปกรณ์การเขียนเช่นกระดาษA 4 สีเทียนสีไม้ดินสอ
3. กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่
4. ปากกาเมจิก

ประเมินผล

1. จากผลงานที่เด็กบันทึก
2. จากการสนทนาและแสดงความคิดเห็น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกของเด็กปฐมวัย
 ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556
 สัปดาห์ที่.....ครั้งที่ วันพุธที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

หน่วยต้นไม้

ชั้นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

สถานที่เรียนรู้นอกห้องเรียนสวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ได้รู้ถึงความสำคัญของต้นกล้วย
2. เด็กสามารถปฏิบัติตนตามข้อตกลงได้
3. เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและร่วมสนทนากับเพื่อนและครูในกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้
4. เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเรียนรู้นอกห้องเรียน

เนื้อหา

กล้วย เป็นพืชที่นิยมปลูกกันทั่วไปตามบ้านเรือน ควบคู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน เพราะนอกจากจะนำผลมาเป็นอาหารแล้ว ส่วน อื่นๆ ของลำต้นยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน เช่น ใบใช้ห่อของ ปลีใช้เป็นอาหาร ลำต้นใช้เป็นอาหารสัตว์ ใช้ทำเชือกประติษฐ์ และใช้ทำเป็นกระถางที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมในวันลอยกระทงอีกด้วย

ขั้นนำ

1. ครูนำเด็กไปสวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนตามเวลาที่กำหนด
2. สนทนาทบทวนถึงข้อตกลงและวัตถุประสงค์ของการมาเรียนรู้นอกห้องเรียนอีกครั้ง

ชั้นกิจกรรม

1. ครูและเด็กร่วมกันสนทนากับประโยชน์ของต้นกล้วย พร้อมทั้งให้เด็กๆ สังเกตป้ายที่ติดบอกชื่อ และชนิดของต้นกล้วย ครูแนะนำวิทยากรซึ่งเป็นรุ่นพี่ระดับชั้นมัธยมที่เป็นผู้ดูแลสวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน

2. เด็กฟังคำบรรยายจากพี่มัธยมที่มาเป็นวิทยากร
3. นำเด็กเยี่ยมชมสวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนและเปิดโอกาสให้เด็ก

สังเกตสำรวจซักถาม

4. เด็กร่วมกันขอบพระคุณพี่มัธยมที่ให้ความรู้ในครั้งนี้
5. สนทนาถึงความรู้ที่ได้รับในวันนี้จากนั้นให้เด็กบันทึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

ครั้งนี้ลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้โดยการขีดเขียนวาดเป็นภาพสัญลักษณ์หรือเขียนตัวอักษรที่สัมพันธ์กับภาพและระบายสี

6. เด็กนำเสนอผลงานโดยการเล่าเรื่องราวจากภาพหรืออ่านคำที่เขียนไว้
7. ครูบันทึกเรื่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพไว้ได้ภาพด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ชัดเจน
8. ครูอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับผลงานของเด็กอีกครั้งเพื่อเป็นการเสริมการเรียนรู้ให้กับ

เด็ก

ขั้นสรุป

1. ครูนำเด็กกลับห้องเรียนและทำความสะอาดร่างกาย
2. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงความสำเร็จและสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนโดยครูเขียนสรุปและมีภาพประกอบลงในกระดานชาร์ตแผ่นใหญ่
3. สังเกตรูปแบบการบันทึกในสมุดบันทึกการเรียนรู้และประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็ก

สื่อ

1. สวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน
2. อุปกรณ์การเขียนเช่นสีเทียนสีไม้ดินสอ
3. กระดานชาร์ตแผ่นใหญ่
4. ภาพต้นกล้วย ส่วนประกอบของต้นกล้วย และกล้วยชนิดต่างๆ
5. ป้ายคำต่างๆ เช่น ต้นกล้วย สวนวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
6. ปากกาเมจิก
7. สมุดบันทึกการเรียนรู้

ประเมินผล

จากผลงานที่เด็กบันทึกโดยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนที่มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

หมายเหตุ :สถานที่ที่ครูพาเด็กๆออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียนควรจะมีบรรยากาศแวดล้อมที่มีตัวหนังสือให้เด็กได้เห็นบ้าง เช่น ป้ายบอกทาง ป้ายชื่อสิ่งต่างๆที่เด็กเรียนรู้ ครูควรชี้แนะให้เด็กๆได้สังเกตเห็นคำหรือตัวอักษรต่างๆที่เด็กๆพบเจอในขณะที่ทำกิจกรรมการออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกของเด็กปฐมวัย
 ชั้นอนุบาลปีที่1 ภาคเรียนที่1ปีการศึกษา2556
 สัปดาห์ที่.....ครั้งที่.....วันพฤหัสบดีที่..... เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

หน่วยต้นไม้

ขั้นสรุปหลังกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการละเล่นแบบไทยและความแข็งแรงของร่างกายจากการเล่นม้าก้านกล้วย
2. เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและร่วมสนทนากับเพื่อนและครูในกิจกรรมได้
3. เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการบันทึก

เนื้อหา

การเล่นม้าก้านกล้วยทำให้เด็กได้สนุกสนาน เกิดจินตนาการ ได้ออกกำลังกาย ม้าก้านกล้วยเป็นการเล่นพื้นบ้านของเด็กที่ตีก่อนหนึ่ง ที่ถือเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. สนทนาถึงความประทับใจจากการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนที่สวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน

2. สนทนาทบทวนถึงความสำคัญและสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสวนวิทยาศาสตร์และต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนอีกครั้ง

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำม้าก้านกล้วยมาให้เด็กสังเกตและสนทนาวางวิธีเล่น
2. ครูถามเด็กว่า “ เด็กๆสามารถนำม้าก้านกล้วยมาสร้างเป็นของเล่นได้อย่างไรบ้าง”
3. เด็กวิ่งม้าก้านกล้วยแข่งขันกันเป็นกลุ่ม
4. เด็กแต่ละกลุ่มบันทึกผลงานการสร้างม้าก้านกล้วยโดยการขีดเขียนวาดเป็นภาพสัญลักษณ์หรือเขียนตัวอักษรที่สัมพันธ์กับกิจกรรมลงในกระดาษแผ่นใหญ่พร้อมระบายสี
5. เด็กนำเสนอผลงานโดยการเล่าเรื่องราวจากภาพหรืออ่านคำที่เขียนไว้
6. ครูบันทึกเรื่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพไว้ได้ภาพด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่
7. ครูอ่านเล่าเรื่องเกี่ยวกับผลงานของเด็กอีกครั้งเพื่อเป็นการเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก
8. ครูให้เด็กร่วมกันท่องคำคล้องจอง “กล้วยน้ำว้า” จากบนแผนกระดาษ โดยที่ครูเขียนคำคล้องจองไว้ขนาดใหญ่

ขั้นสรุป

1. เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานของกลุ่มตนเอง
2. เด็กนำเสนอผลงานการสร้างม้าก้านกล้วยมาวางเรียงกันให้เพื่อนดู

สื่อ

1. ก้านกล้วย
2. ไม้กลัด
3. คำคล้องจอง “กล้วยน้ำว้า”
4. กระดาษแผ่นใหญ่
5. สีเทียนสีไม้ดินสอ

ประเมินผล

1. จากผลงานที่ได้ร่วมกันสร้างและบันทึกลงในกระดาษแผ่นใหญ่
2. จากการสนทนาและแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้แบบประเมินความสามารถด้านการเขียน
แบบประเมินความสามารถด้านการเขียน
แบบบันทึกคะแนนงานเขียนของนักเรียน

คู่มือการใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน

คำชี้แจง

1. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่นำมาประเมินให้คะแนน 0 - 3 คะแนนแบ่งเป็น 6 ขั้นได้แก่

ขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน

ขั้นที่ 2 ชีตเขียนเส้นต่างๆแทนเขียน

ขั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร

ขั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร

ขั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

ขั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง

2. เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนนำมาประเมินความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยเก็บชิ้นงานที่เด็กบันทึกข้อมูลในวันพุธคือวันที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนมาประเมินให้คะแนนเป็นเวลา 8 สัปดาห์โดย 2 สัปดาห์แรกเป็นการเก็บชิ้นงานของเด็กที่บันทึกลงในสมุดการเรียนรู้ก่อนการทดลองเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและ 2 สัปดาห์หลังจากการทดลองเป็นการเก็บชิ้นงานเพื่อประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลอง

การให้คะแนน

ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลงานเขียนของเด็กโดยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนด้วยตนเองโดยการทำดังนี้เมื่อนำผลงานของเด็กมาประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นถ้าพบว่าผลงานของเด็กอยู่ในระดับคะแนนใดผู้วิจัยจะเขียนคะแนนลงในช่องคะแนนนั้น

เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน

เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน	เกณฑ์คะแนน
1. วาดแทนเขียน	
1.1 วาดภาพและบอกความหมายของภาพที่วาดได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
1.2 วาดภาพและบอกความหมายของภาพที่วาดได้	2
1.3 วาดภาพเพียงอย่างเดียวไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้	1
1.4 ไม่วาดภาพ บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้	0
2. ชีตเขียนเส้นต่างๆแทนเขียน	
2.1 ชีตเขียนเส้นต่างๆที่แตกต่างกันและบอกความหมายของเส้นที่ชีตเขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
2.2 ชีตเขียนเส้นต่างๆที่แตกต่างกันและบอกความหมายของเส้นที่ชีตเขียนได้	2
2.3 ชีตเขียนเส้นต่างๆ ที่แตกต่างกัน ไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้	1
2.4 ไม่ชีตเขียนเส้นต่างๆ บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้	0
3. เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร	
3.1 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษรบางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเองบอกความหมายของเส้นที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
3.2 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเอง บอกความหมายของ เส้นที่เขียนได้	2
3.3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเอง ไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้	1
3.4 ไม่เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร บอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้	0
4. เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร	
4.1 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆ ตัว หรือคำจากต้นแบบ อาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัว บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
4.2 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆตัวหรือคำจากต้นแบบอาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัวบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้	2
4.3 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆตัวหรือคำจากต้นแบบอาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัวไม่สามารถบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกและเล่าเรื่องราวได้	1
4.4 ไม่คัดลอกตัวอักษรบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้	0

เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน	เกณฑ์คะแนน
5. เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง 5.1 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
5.2 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้	2
5.3 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับไม่สามารถบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนและเล่าเรื่องราวได้	1
5.4 ไม่เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้	0
6. เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง 6.1 เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆเป็นอย่างไรเขียนสะกดคำที่เขียนได้สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกอาจสลับที่ตัวอักษรบอกความหมายของคำที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
6.2 เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆเป็นอย่างไรเขียนสะกดคำที่เขียนได้สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกอาจสลับที่ตัวอักษรบอกความหมายของคำที่เขียนได้	2
6.3 เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆเป็นอย่างไรเขียนสะกดคำไม่สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกและไม่สามารถบอกความหมายได้	1
6.4 ไม่เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้	0

แบบบันทึกคะแนนความสามารถด้านการเขียน

เด็กชาย / เด็กหญิง..... อายุ.....ปีชั้นอนุบาล.....
 วัน / เดือน / ปี สถานที่ทัศนศึกษา.....
 ผู้ตรวจให้คะแนน.....

เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน	เกณฑ์คะแนน			
	3	2	1	0
1. วาดแทนเขียน				
1.1 วาดภาพและบอกความหมายของภาพที่วาดได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
1.2 วาดภาพและบอกความหมายของภาพที่วาดได้				
1.3 วาดภาพเพียงอย่างเดียวไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้				
1.4 ไม่วาดภาพบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้				
2. ขีดเขียนเส้นต่างๆแทนเขียน				
2.1 ขีดเขียนเส้นต่างๆที่แตกต่างกันและบอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
2.2 ขีดเขียนเส้นต่างๆที่แตกต่างกันและบอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียนได้				
2.3 ขีดเขียนเส้นต่างๆที่แตกต่างกันไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้				
2.4 ไม่ขีดเขียนเส้นต่างๆบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้				
3. เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร				
3.1 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษรบางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเองบอกความหมายของเส้นที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
3.2 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษรบางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเองบอกความหมายของเส้นที่เขียนได้				
3.3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษรบางตัวไม่คล้ายแต่เป็นสัญลักษณ์ที่เด็กคิดขึ้นเองไม่สามารถบอกความหมายและเล่าเรื่องราวได้				
3.4 ไม่เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษรบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้				

เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน	เกณฑ์คะแนน			
	3	2	1	0
4. เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร				
4.1 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆตัวหรือคำจากต้นแบบอาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัวบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
4.2 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆตัวหรือคำจากต้นแบบอาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัวบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้				
4.3 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบๆตัวหรือคำจากต้นแบบอาจคัดลอกหมดทุกตัวหรือเฉพาะบางตัวไม่สามารถบอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกและเล่าเรื่องราวได้				
4.4 ไม่คัดลอกตัวอักษรบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้				
5. เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง				
5.1 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
5.2 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้				
5.2 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้				
5.3 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์เขียนคำที่เขียนได้อาจสลับที่ตัวอักษรหรือตัวอักษรกลับไม่สามารถบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนและเล่าเรื่องราวได้				
5.4 ไม่เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองบอกความหมายและเล่าเรื่องราวไม่ได้				
6. เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง				
6.1 เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆเป็นอย่างไรเขียนสะกดคำที่เขียนได้สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกอาจสลับที่ตัวอักษรบอกความหมายของคำที่เขียนได้พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน				
6.2 เขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกดจริงๆเป็นอย่างไรเขียนสะกดคำที่เขียนได้สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกอาจสลับที่ตัวอักษรบอกความหมายของคำที่เขียนได้				

เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน	เกณฑ์คะแนน			
	3	2	1	0
6.3 เขียนโดยคิดสะกิดคำขึ้นเองโดยไม่รู้ว่าการสะกิดจริงๆเป็นอย่างไร เขียนสะกิดคำไม่สัมพันธ์กับคำที่ต้องการบันทึกและไม่สามารถบอก ความหมายได้				
6.4 ไม่เขียนโดยคิดสะกิดคำขึ้นเองบอกความหมายและเล่าเรื่องราว ไม่ได้				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อชื่อสกุล	สลิธร พรเพทาย
ภูมิลำเนาเดิม	50/656 ซอยจตุโชติ 20 ถนนสุขาภิบาล 5 แขวงออเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	58 ซอยลาดพร้าว 58 ถนนลาดพร้าวแขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูอัตราจ้าง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2557	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกรุงเทพมหานคร